

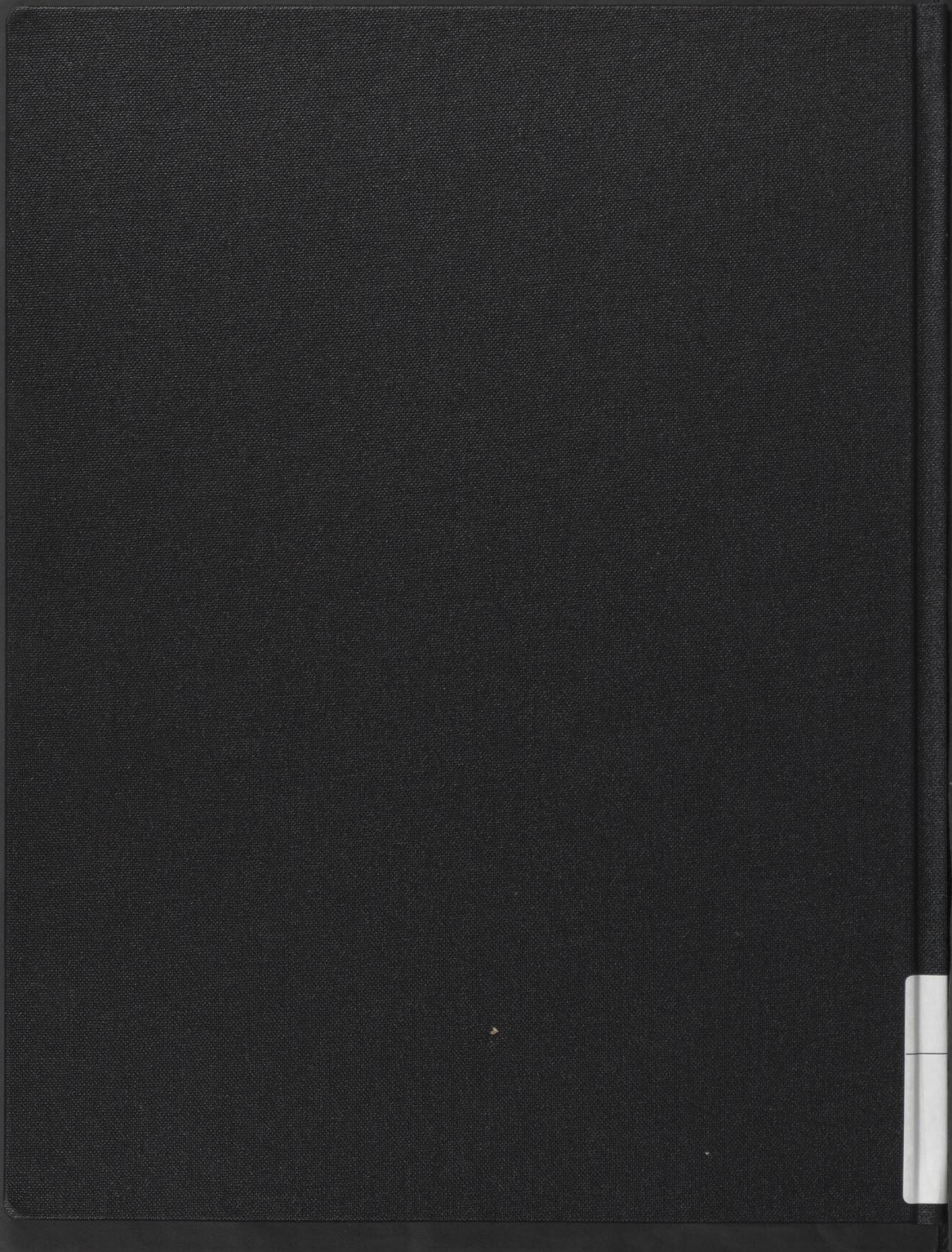
Österreichische
Nationalbibliothek

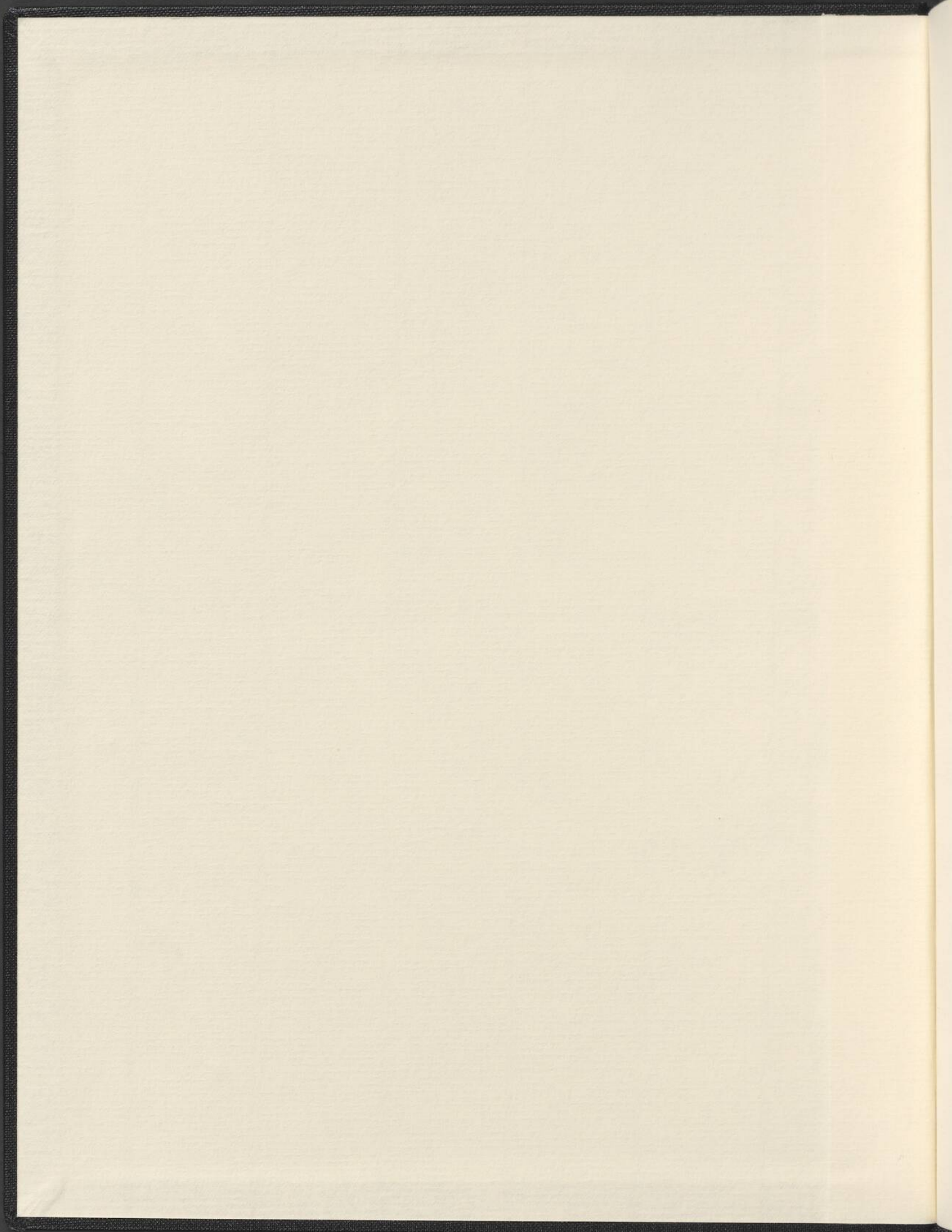
701.801-B-C

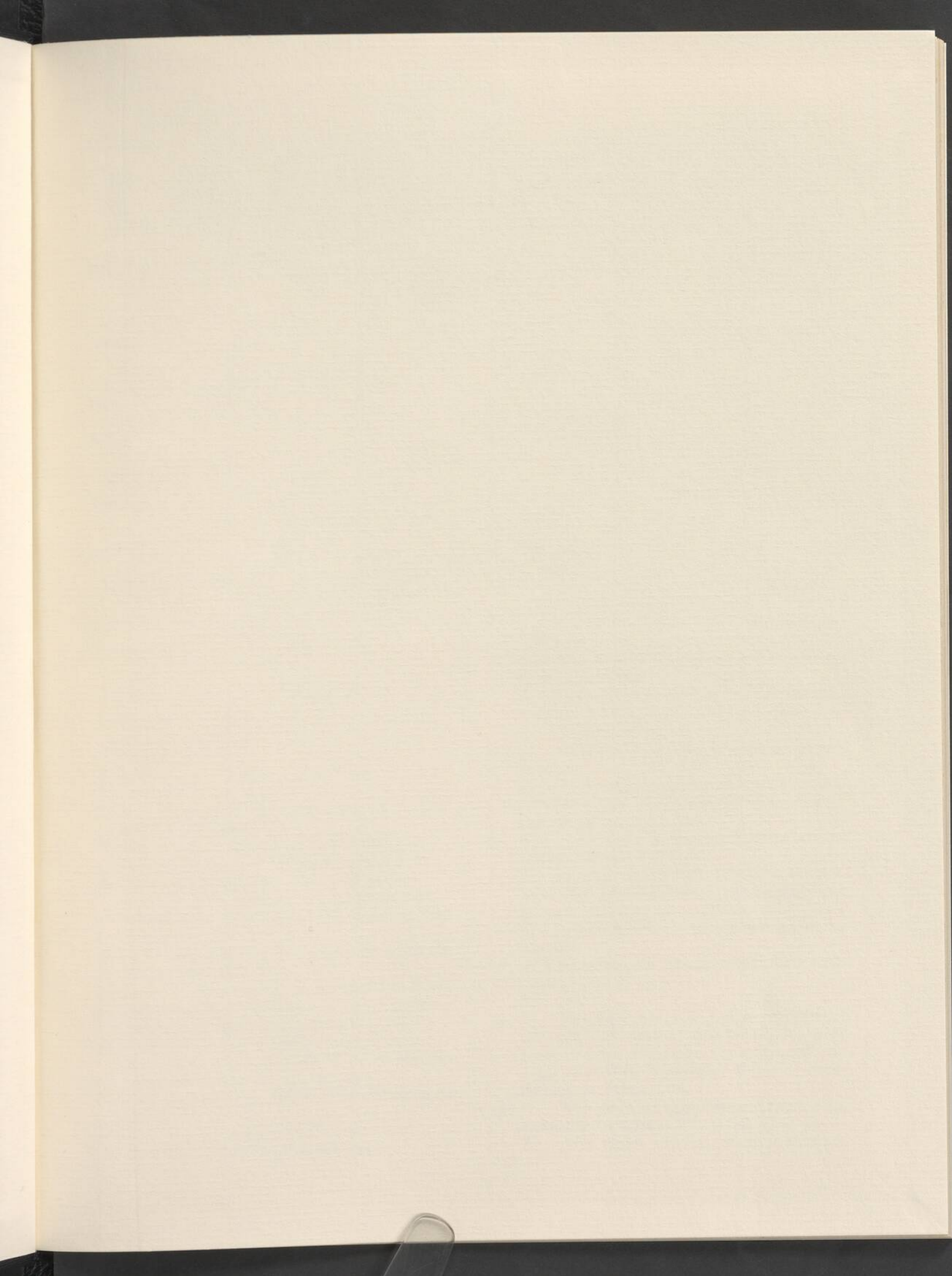
Esp-

Österreichische
Nationalbibliothek

Digitale Services

LIBERA PENSO

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO: 1 SM (FR. 2.50) — EKSTER FRANCUJO, FR. 2.60

Sekretario-Kasisto : RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

ALIĜOJN KAJ KOTIZAĴOJN RICEVAS

En Ameriko, S-ro J. P. MORTON, 62, Vesey st. New-York.

En Belgujo, S-ro FRANS SCHOofs, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen.

En Hispanujo, S-ro P. LINARES, Hto S. Basilio, Cordoba.

En Italujo, S-ro O. BÜNEMANN, prezidanto, 24, via A. Saffi, Milano.

En Parizo, S-ro GUILLEMIN, 53, rue Damesme, kaj S-ro DAUPHIN, ĉe librejo Hachette.

BONAN JARON AL LIBERA PENSO!

KORPAN SANON, PENSAN FORTON, KORAN ĜOJON
AL ĜIAJ DEFENDANTOJ!

NOVA KATEKISMO

TRADUKITA DE HARRY SHAW (ANGLUJO)

ĈAPITRO DUA

La Kristana « Malkaŝo »

1. DEMANDO. — Kiu el la diversaj « Malkaŝoj » pri kiuj vi parolis, la plej multe influis sur la mondon?

RESPONDO. — Sendube la Kristana.

2. D. — Kiel?

R. — Ĝi helpis formi la historion de la ĉefaj nacioj de la mondo.

3. D. — Ĉu tiu influo estis bona aŭ malbona?

R. — La influo estis kaj bona kaj malbona.

4. D. — Kie troviĝas la kristana « Malkaŝo »?

R. — En libro nomata la « Sankta Biblio », kiu konsistas el la Nova kaj la Malnova Testamentoj.

5. D. — Donu al mi la plej akuratan informon pri la « Sankta Biblio ».

R. — Tiu Biblio estas aro de sesdek-ses libroj verkitaj de diversaj aŭtoroj, ĉe diversaj epokoj, en diversaj lingvoj kaj en diversaj landoj.

6. D. — Kial do ili troviĝas en unu volumo?

R. — La religiaj konsilantaroj kaj sinodoj ilin laŭgrade kolektis en unu volumon.

7. D. — Kiuj estas la plej antikvaj libroj en la Biblio?

R. — Tiuj en la Malnova Testamento.

8. D. — Kion priskribas tiuj-ĉi libroj?

R. — La devenon kaj la progreson de la Judoj: iliajn leĝojn kaj morojn; iliajn militojn kaj persekutadojn.

9. D. — Ĉu tiu historio malsimilas tiun de aliaj primitivaj popoloj?

R. — Laŭsence, ne.

10. D. — Ĉu tiu historio prezentas al ni originalajn verojn, aŭ intelektajn, aŭ moralajn?

R. — Ne. La vero aŭ la scio estas venko, ne « Malkaŝo ».

11. D. — Kial do estas konsiderata kiel la « Vorto de Dio » la historio de la Judoj?

R. — Estas absolute senrajte konsideri la historion de ia antikva aŭ moderna popolo, kiel la « Vorto de Dio ».

12. D. — Kiom da libroj enhavas la Nova Testamento?

R. — Dudek-sep. — Kvin Evangeliojn, unu « Agoj de la Apostoloj »; dudek-unu epistolojn; unu sonĝon aŭ apokalipson.

13. D. — Ĉu la Nova Testamento ĉiam enhavis la saman nombron da libroj?

R. — Ne. Nur ĉirkaŭ cent kvindek jarojn post la supozita morto de Jesuo, oni akceptis, kiel la novan « kontrakton », aron da skribaĵoj. (La vorto « Testamento » estas kredeble malprava traduko).

14. D. — La « Malkaŝo » do ne estis skribita tiam kiam ĝi estis dirita?

R. — Ne.

15. D. — Nek de la homoj al kiuj ĝi estis dirita?

R. — Ne. Escepte rilate al la kvar Epistoloj de Paŭlo kaj unu de Jakobo, ni posedas absolute nenian konon pri la aŭtoreco de la aliaj libroj de la Nova Testamento.

16. D. — Kial do vi prirespondas la titolojn « La Evangelio laŭ Sankta Mateo, Luko, k. c. »?

R. — Tiuj titoloj nur reprezentas la opiniojn

701.801-C.57
1914

- de la redaktoroj aŭ tradukantoj. Estas tre kredinde ke ia redaktoro kolektis el amaso de notoj — memorindaĵoj — la sciigojn pri Jesuo kaj publikigis ilin sub la nomo de apostolo, por havigi al la verko pli grandan aŭtoritaton. La vorto « laŭ » en la titolo de ĉiu evangelio ŝajnis ĉi-tiun opinion.
17. D. — Kiel la apostoloj mem ne verkis siajn sciigojn?
R. — Kredeble ili ne konsideris peninde, ĉar ili atendis la finiĝon de la mondo dum sia vivdaŭro.
18. D. — Kiatempe okazis la unua provo rakonti skribe la Jesuajn diraĵojn?
R. — Ĉirkaŭe samtempe kun la detruo de Jerusalemo de la Romanoj en la jaro 70a post Kristo.
19. D. — Kial la detruo de Jeruzalemo efikis sur sekvantojn de Jesuo?
R. — Ilia espero pri la tuja reveno de la savonto malaperis.
20. D. — Ĉu la kvar Evangelioj estas la solaj pri Jesuo biografioj kiuj iam publikigis?
R. — Ne, estis multaj aliaj, kiel ekzemple « la Evangelio de la Infaneco », « Evangelioj de Nikodemo, de Hermoso, de Jakobo la malpli granda, de Tomaso la Izraelido », « La Evangelio pri la naskiĝo de Mario kaj la infaneco de Jesuo »; ankaŭ la Evangelioj aljuĝitaj al Jesuo Kristo, la Virgulino kaj al la Apostoloj.
21. D. — Kial ĉiuj el ili ne estas en la Biblio?
R. — Ili estas forlasitaj kial apokrifaj (senaŭtoritataj).
22. D. — Kia estas apokrifa Evangelio?
R. — Tia Evangelio kia en ekleziaj konsiliĝoj ne ricevis sufiĉajn voĉojn por esti konsiderata kiel « inspirita ».
23. D. — Ĉu estas ĉiam formetitaj el la nova Testamento tiuj-ĉi « apokrifaj » Evangelioj?
R. — Ne. Iam la « Ŝafisto de Hermoso » kaj kredeble aliaj estis enhavitaj.
24. D. — En kiu lingvo estis skribitaj la Bibliaj libroj?
R. — En Hebrea, Greka kaj eble ankaŭ en Aramaa.
25. D. — Ĉu ankoraŭ ekzistas la originalaj manuskriptoj de kiuj laŭdire oni tradukis nian Anglan Biblion?
R. — Ne.
26. D. — Kiel do ni scias ke la traduko estas ĝusta?
R. — Neniel ni povas scii, ĉar ni ne povas kompari la tradukon kun la originalo.
27. D. — Se estis perditaj la originalaj manuskriptoj, kion do oni tradukis anglan?
R. — La supozitajn kopiojn de la perditaj originaloj.
28. D. — Ĉu ni scias ĉu tiuj-ĉi kopioj estas fidindaj?
R. — Ne.
29. D. — Kiam estis faritaj tiuj-ĉi kopioj?
R. — Eble centojn da jaroj post la perdo de la originaloj.
30. D. — Kiom da tiuj-ĉi « kopioj » nun ekzistas?
R. — Granda nombro.
31. D. — Ĉu ili akordiĝas?
R. — Ni scias ke ili ne akordiĝas.
32. D. — Kiel la tradukantoj venkis la malfacilaĵojn prezentitan de tiom da kontraŭdiraj variaĵoj?
R. — Balote ili decidis pri la akceptotaj kaj pri la malakceptotaj.
33. D. — Se la originalaj manuskriptoj estas perditaj kiel vi prirespondas la vortojn sur la titola paĝo de la Nova Testamento: « tradukita el la originala Greklingvo »?
R. — La revizistoj fine forlasis la vorton « originala » el la titola paĝo, kredante ke ne plu estas honeste ĝin uzi

Fino de la dua ĉapitro

Rimarko de la tradukanto. — La angla libro, kiun mi tradukas, estas mendebla ĉe « The Rationalist Press Association », 17, Johnson's Court, Fleet St., London, Anglujo. La Asocio plezure sendos senpage, afrankite, liston de malmultekostaj libroj sciencaj, liberpensaj, k.c.

La Familipatroj kaj la Katekismo

Turniradas sur la scenejo de la katolika komedio kelke da « bonklasaj » Sinjoroj, kiuj similas ludkartaron. Ili intermiksiĝas kaj translokiĝas reciproke por formi, tie la Katolikan Bankon, tie ĉi la Noktan Gvardion, jen la Socian Defendon aŭ la Konfrataron de Sankta Marko, jen la Kontraŭpornografian Ligon, k. c., k. c.

Per tiaj kombinaĵoj aŭ « Fregoliaj » aliformiĝoj ili havas pli multe da societoj ol da membroj kaj lasas neniun en paco.

Nun ili vestas sin kiel « Familipatroj ». Ne maldistingu: la « Patroj de la Sanktega Familio » estas alia afero, ankaŭ de la ludkartaro kaj certe tre interesa, ĉar kiel patroj de la gepatroj de Jesuo kaj de li mem, ili estas avoj de tiu ĉi filo de gefratoj kaj fratoj de si mem kaj de la Patro Eterna kaj de la Filo kaj de la Sankta Spirito, kiu mem sin donas al la diablo kun tuta lia parenkaro antaŭ tia kaprompilo.

Ne pri ili ni parolas, sed pri la Familipatroj, inter kiuj povas esti kelkaj, al kies piaj edzinoj diras la poetoj de la katolika Hispanujo (kiam ĝi estis katolika, kaj estis Hispanujo, kaj ne estis ŝlimejo de la Vatikano):

Circe: Kun tiom da fervoro
Al pieco vi vin dediĉas,
Ke vi nur komunikigas
Kun la pastro-konfesanto.
Liaj estas viaj ĝojoj,
Viaj estas liaj penoj:
Mi timas, ke se vi akuŝos,
Viaj idoj liaj estos.

Tiujn timojn sentis la katolikaj poetoj de la bonaj tempoj de la pieco.

Do, tiuj Patroj, kvankam minacite fariĝi duonpatroj, aŭdinte ke la estraro okupas sin pri la instruado ĉe la lernejoj, turnis atakon kontraŭ la Ĉefministro, surdigante lin per siaj plendoj:

— « Ne, oni ne forigos Kriston el la lernejoj! »

Lin monaĥoj kaj pastroj forigis el la preĝejoj, invaditaj de armeo da sanktuloj, kiuj kondukis kontraŭ li kiel kontraŭ gasto la jezuito: li eniras kiel almuzulo de la mastroj kaj tiuj ĉi eliras kiel almuzuloj de la jezuito.

Sekve Kristo, konservate en la preĝejo nur en miniaturo apud gigantaj sanktuloj, rifuĝis en la publikajn lernejojn.

Kian intereson havas pri tio la Familipatroj? Kion povas instrui al la infanoj la krucifikso? Ĉu katekismom?

Sed la katekismo ja ne estas de Kristo nek rilatas al li. Pli vere ĝi estas falsigo de la Evangelio.

La episkopa gazeto « Universo » tion ĉi diras: « La katekismo devas esti katolika kaj monarĥia; » jen Evangelio kontraŭa al tiu de Kristo, kiu estis nek katolika nek monarĥista.

Kristo diras:

Kial temploj? Ne estas aliaj temploj ol la Universo. Ĉiuj vi estas vivantaj temploj.

Kial bildoj de Dio? Ĉiuj vi estas bildoj de Dio, kaj ne mortintaj sed vivantaj.

Preĝoj? Kial? Patro konas la bezonojn de liaj filoj.

Ministroj de Dio? Pli ol ministro de reĝo. Ĉiuj vi estas filoj de Dio kaj vi ne bezonas apud li ministrojn au ambasadorojn.

Preĝejoj kaj sinagogoj? Mia preĝejo ne estas el katuno nek el fajroj kaj fumo, sed el spirito kaj vero.

Fastoj? Pro kio? Animon malbonigas ne la manĝoj, kiu eniras tra la buŝo, sed la malamoj, vantaĵoj, fierecoj kaj mensogoj.

Katekismoj? La tuta katekismo okupas papereton de cigaredo: « Amu Dion kaj vian proksimulon. »

Kaj la tuta cetero estas farso.

Ĉu tio estas, kion oni devigos Kriston paroli en la lernejoj? Ne, tute male.

Se tiel li parolus, malfeliĉulo! eĉ ne du monaĥojn li restus en la lernejoj; pastroj kaj monaĥoj ĵetus lin tra la fenestro dirante al la infanoj:

« Ne fidu al tiu Kristo, li nomas nin hipokrituloj!

Li ne scias nian katekismom, ne konas la ordonojn de l'Eklezio, li neniam ĉeestis meson, nek konfesis, nek portis ŝkapulariojn, nek manĝis porkon, nek preĝis rozarion, nek estis kunfrato de la sanktega Koro, nek donis monon al la monaĥoj.

Pro tio lin mortigis la hebreaj pastroj de kiuj ni devenas.

Li diru, kion ni volas ke li diru, aŭ ni forpuŝos lin denove de sur la tero. »

« El Domine Cabra » de (El Motin).

3/1913.

Tr. P. L.

El la Aldono al la filozofiaj pensoj de Diderot (1770)

Religio vera, interesanta ĉiujn homojn en ĉiuj tempoj kaj ĉiuj lokoj, devis esti eterna, universala kaj evidenta: neniuj havas tiujn tri karakterojn. Ĉiuj do estas trifoje pruvataj malveraj.

La faktoj, pri kiuj nur kelkaj homoj povas esti atestantaj, estas nesufiĉaj por pruvi religion, kiu devas esti egale kredata de ĉiuj.

La faktoj per kiuj oni subtenas la religiojn, estas antikvaj kaj mirindaj, tio estas kiel eble plej suspektindaj, por pruvi la aferon plej nekredindan.

Pruvi la Evangelion per miraklo, tio estas pruvi absurdajn per kontraŭnaturaĵo.

Sed ĉiuj hebreoj, kiuj estis en Jerusalemo, verŝajne estis konvertataj vidante la miraklojn de Jesuo Kristo? Neniuj. Ne nur ili ne kredis je li, sed ili krucumis lin. Oni devas konfesi, ke tiuj hebreoj estas homoj, kiaj ne ekzistas iuj: ĉie oni vidis la popolojn altiratajn per unu sola malvera miraklo, kaj Jesuo Kristo povis fari nenion kun la hebrea popolo per multego da mirakloj veraj.

La religio de Jesuo Kristo, anoncata de malkleruloj, faris la unuajn kristanojn. La sama religio, predikata de scienculoj kaj doktoroj, faras nune nur nekredantojn.

Estas la eduko de l'infaneco, kiu malebligas al mohamedano baptigi sin; estas la eduko de l'infaneco, kiu malebligas al kristano ĉirkaŭtranciĝi sin: estas la racio de l'plenaĝulo, kiu malŝatas egale la bapton kaj la ĉirkaŭtranĉon.

Vi naskos en doloro, diris Dio al la pekinta virino. Kaj kion faris al li la inoj de la bestoj, kiuj ankaŭ naskas en doloro?

Estas dirite, ke li foriris sur la olivarban monton, kaj ke li preĝis. Kaj kiun li preĝis? li preĝis sin mem.

Tiu Dio, kiu mortigas Dion por paciĝi Dion, estas bonega diro de l'barono de la Hontan. Rezultas malpli da evidenteco el cent volumoj in-folio

verkitaĵoj por aŭ kontraŭ la kristanismo, ol el la ridinda de tiuj du linioj.

Estas senekzempla senhonteco citi la konformecon de l'Evangeliaĵoj, dum estas ĉe unuj tre gravaj faktoj, pri kiuj estas dirita neniu vorto ĉe la aliaj.

Dio patro juĝas la homojn indaj je sia eterna venĝo; Dio filo juĝas ilin indaj je sia senlima kompatoj; la Sankta-Spirito restas neŭtrala. Kiel akordigi tiun katolikan babilaĵon kun la unueco de la dia volo?

Kaj kial puni kulpulon, kiam nenia bono estas plu tirebla de lia puno?

Se oni punas por si sola, oni estas ja malbonega kaj kruelega.

Estas neniu bona patro, kiu volus simili nian ĉielan patron.

Kiu proporcio inter la ofendinto kaj la ofendito? kiu proporcio inter la ofendo kaj la puno? Amaso da malspritaĵoj kaj da sovaĝaĵoj.

Pascal diris: « Se via religio estas malvera, vi riskas nenion kredante ĝin vera; se ĝi estas vera, vi riskas ĉion kredante ĝin malvera ». Imano povas paroli tute same kiel Pascal.

Ke Jesuo Kristo, kiu estas Dio, estus tentita de la Diabolo, tio estas fabelo inda je la Mil kaj unu Noktoj.

Junulino vivis tre sola; iam ŝi ricevis viziton de junulo, kiu portis birdon; ŝi gravediĝis: kaj oni demandas, kiu faris la infanon? Bela demando! estas la birdo.

(Daŭrigota)

Trad. R. D.

LA SOCIETO

KOMITATO POR 1914

Prezidanto : S-ro : Paul LINARÈS, Hto S. Basilio, Cordoba, Hispanujo.

Sekretario-kasisto : S-ro René DESHAYS, Sens, Francujo.

Komitatanoj : S-ro Oscar BÜNEMANN, 24, via A. Saffi, Milano, Italujo.

S-ro Rudolf FRIDRICH, 10, Rejskova, Prostejov, Aŭstrio-Moravio.

S-ro Atanazo GUILLEMIN, 53, rue Damesme, Paris.

S-ro Frans SCHOOF, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen, Belgujo.

S-ro Alfredo STROMBOLI, 3, via Gropallo, Milano, Italujo.

Rezervaj komitatanoj : F-no FRYER, 72, Thurleigh rd, Balham, London.

D-ro BATEK, Pizen, Bohemujo.

REZULTATO DE LA SKIBA VOĈDONO 1913

Riceviĝis 34 balotiloj :

1° La politiko en Libera Penso. — 4 volas tute forigi politikon. 25 voĉdonas por la propono alprenita en Bern, t. e. laŭebla forigo de la politika agado, sed interveno kiam la penslibereco estos atakata. 4 klare postulas politikan agadon, 2 senlime, 1 esceptante la eko-

nomian vidpunkton, 1 kontraŭe insistante por favori la laborantan klason.

Sekve ni zorgos resti sur la filozofia kampon.

2° Ĉiuj krom unu deziras konservi la bultenon sendependan.

3° Unu ne voĉdonas. Unu rifuzas malaltigon de kotizaĵo por lokaj grupoj. Unu ĝin aprobas nur se ne estos sendata bulteno al ĉiu membro. La ceteraj akceptas la proponon.

Aliparte societano postulis, ke sufiĉu pagi por 10 membroj eĉ se la loka grupo ne posedas ilin. La sekretario rimarkigis al li, ke estos facile enskribigi senpage bonvolajn personojn, kiuj komence ludos la rolon de kvazaŭmembroj, sed poste interesiĝos pri la societo, kaj pagos la malgrandan kotizaĵon.

4° Elektiĝis komitatanoj S-ro Linarès per 27 voĉoj; reelektiĝis S-ro Deshays per 31. Reelektiĝis rezervaj komitatanoj F-no Fryer per 20, D-ro Batek per 19.

5° Estas postulita plena adresaro de l'societanoj. Jam de longe ni estis intencintaj ĝin eldoni, sed ni sciis, ke povus rezulti gravaj konsekvencoj por iuj. Tamen, se neniu protestos, ni efektivigos tiun deziron post kelkaj monatoj.

Aliĝoj en Decembro 1913

S-ro SANDRIN, 20, rue Beaunier, Paris.

S-ro COUTABLE, profesoro, rue de Paris, Avallon, Francujo.

Eksiĝas : BIKUPRAVOL.

Entute 188 membroj.

Kaso en Decembro 1913

Reportite	Fr. 301,50
Enspezoj :	
Kotizaĵo 1914 de Coutable	2,50
— 1912-13 de Habert	5,»
— aldona de H. Shaw	5,»
— 1913 de Pafomov	2,60
— 1913 de P. J. Richard	2,50
— 1914 de Calvo et Redondo	5,50
Sume	324,60
Elspezoj :	
Poŝtmarkoj	5,50
Kovertoj	1,75
Sume	7,25
Restas en kaso	Fr. 317,35

ŜANĜITAJ ADRESOJ :

S-ro P. BELIKOV, O-vo, Malcevikh zavodov Ura. Tubinskaja, J. Taškend, Azia Ruslando.

S-ro Eugenio CALVO, Tte Coronel, Sto Alfonso XIII, n° 24, Mellilla, Hispan-Maroko.

S-ro P. J. RICHARD, Maison Jaunette, Chemin Roger, Cannes (A.-M.), Francujo.

S-ro A. DAUPHIN, 22, rue Ledion, Paris.

S-ro Von WITZLEBEN, Buschstrasse, 6, Bonn, Germanlando, deziras korespondi kun samideanoj monistoj.

LIBERA PENSO

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO: 1 SM (FR. 2.50) — EKSTER FRANCUJO, FR. 2.60

Sekretario-Kasisto : RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

ALIĜOJN KAJ KOTIZAĴOJN RICEVAS

En Ameriko, S-ro J. P. MORTON, 62, Vesey st. New-York.

En Belgujo, S-ro FRANS SCHOofs, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen.

En Hispanujo, S-ro P. LINARES, Hto S. Basilio, Cordoba.

En Italujo, S-ro O. BÜNEMANN, prezidanto, 24, via A. Saffi, Milano.

En Parizo, S-ro GUILLEMIN, 53, rue Damesme, kaj S-ro DAUPHIN, ĉe librejo Hachette.

NOVA KATEKISMO

TRADUKITA DE HARRY SHAW (ANGLUJO)

ĈAPITRO TRIA

La Biblia « Kanono »

1. DEMANDO. — Kion signifas la « Kanono » de la Biblio?
 RESPONDO. — « Kanono » kies signifo estas « regulo » estas greka vorto uzata por priskribi la kolekton aŭ katalogon de libroj kiuj, laŭ la ekleziaj konsilantaroj havas Dian aŭtoritaton pri la fido kaj la praktikado.
2. D. — Ĉu la Biblia Kanono estis ĉiam la sama?
 R. — Ne. La unuaj Kristanoj, pleje Hebreoj, kredis que nur la Malnova Testamento estas la aŭtoritata Vorto de Dio. (Post la Malnova Testamento, la tradicio estis la ĉefa fonto de kono en la unua Eklezio).
3. D. — Kion pri ĉi-tiu temo diris la apostola patraro?
 R. — Laŭ iliaj skriboj, ni konkludas ke ili ne konsideris ke la Nova Testamento estis same aŭtoritata kiel la Malnova.
4. D. — Kiam, en tiu rilato, la nova ekegaligis kun la Malnova Testamento?
 R. — La skismo aŭ disiĝo, inter la hebreaj kaj nehebreaj Kristanoj, naskigis la ideon pri Katolika Eklezio kun aŭtoritato decidi pri ĉio rilate la dogmaron kaj praktikadon. Por efektiviĝi ĉi-tiun ideon necese estis posedi ĝenerale akceptitan « Vorton de Dio ». Post kelka tempo tiu neceso kreis alprovizon kaj « Kanono » de la Nova Testamento rezultis.
5. D. — Kiatempa estas la unua aludo al tia Kanono?
 R. — En la dua duono de la dua jarcento. —

La formiĝo de Katolika Eklezio kaj de Kanono estis samtempa.

6. D. — Kiujn librojn enhavis la unuaj Kanonoj?
 R. — El la kristanaj Patroj Justin, Tertullian, Irenaeus, Origen kaj multaj aliaj, ĉiu donas malsaman liston.
7. D. — Kia estis la Kanono de Muratori?
 R. — Ĝi aperis ĉirkaŭ la jaro 170 post Kristo, kaj ĝi ne enhavis la Paŭlan Epistolon al la Hebreoj, nek tiujn de Petro, de Johano (la unua) kaj de Jakobo.
8. D. — Kia estis la Kanono de la Imperiestro Konstantino?
 R. — Ĝi prezentiĝis en la jaro 352 p. K. kaj enhavis ĉiujn librojn de la nuna Nova Testamento krom la Apokalipso.
9. D. — Kia estis la Siria Kanono?
 R. — Mankis el tiu Kanono la dua Petra Epistolo, la tria Johana, la Juda, kaj la Apokalipso.
10. D. — Kiu aliaj Bibliaj libroj estas pridubitaj?
 R. — La Epistoloj de Paŭlo, tiu de Jakobo, la libro de la Agoj de la Apostoloj; ankaŭ la libroj de Jobo, de Estero kaj de aliaj en la Malnova Testamento.
11. D. — Kia estis la Biblio de Lutero?
 R. — Lutero ne konsideris la Apokalipson kaj la Jakoban Epistolon kiel parto de la « Dia Vorto » kaj li malakceptis la Libron de Jobo, ĝin konsiderante ne pli ol nura « argumentum fabulae ».
12. D. — Kie staras la modernaj kredoj rilate la afero de la Kanono?
 R. — Regulo VI de la 39 reguloj de la Angla Eklezio legiĝas : « La Sanktajn Skribojn ni konsideras tiujn de la Nova kaj Malnova Testamentoj, laŭkanonajn librojn, pri kies aŭtoritato la Eklezio neniam dubis. » Sed tio-ĉi estas kaj malklara kaj erariga ĉar troviĝas en

- la Nova Testamento preskaŭ neniu libro kies aŭtoritatecon la Eklezio mem ne disputis.
13. D. — Ĉu la Katolika Biblio ĉiel akordiĝas kun la Protestanta?
R. — Ne. La Katolika Biblio enhavas sepdek du « inspiritajn » librojn; la Protestanta nur sesdek ses.
14. R. — Kia estas la kialo de tiu diferenco?
D. — La Katolikaj akceptas kiel inspiritaj multajn librojn malakceptitajn, kiel apokrifaj, de la Protestantoj.
15. D. — Kiel kondutas la Katolika Eklezio kontraŭ tiuj kiuj neas la inspiradon de tiuj apokrifaj libroj?
R. — La Konsiliĝo de Trent (unu el la tiel diritaj neerareblaj Konsiliĝoj) dekretis malbenon kontraŭ ili.
16. D. — Kiam tradukiĝis la Katolika Biblio?
R. — Oni pretendas ke sankta Jerome ĝin tradukis en la kvara jarcento.
17. D. — Kiel nomiĝas ĉi-tiu traduko?
R. — La Latina Vulgato.
18. D. — Ĉu iam la Katolika Biblio estas reviziita?
R. — Jes, de la papoj Sixtus V kaj Klement VIII.
19. D. — Kiam oni faris la nunan tradukon de la Protestanta Biblio?
R. — En la jaro 1611; laŭ la ordono de la angla reĝo Jakobo.
20. D. — Ĉu oni reviziis ĝin de tiu tempo?
R. — Jes, en la jaro 1884, nova traduko eldoniĝis.
21. D. — Ĉu ĝi iel diferencas de la Jakoba traduko?
R. — Jes.
22. D. — Ĉu estas gravaj la diferencoj?
R. — Kelkaj el ili estas tre gravaj.
23. D. — Nomu ilin.
R. — La sepan versaron en la unua Johana Epistolo « Ĉar estas tri kiuj faras konstaton en la ĉielo — la Patro, la Filo kaj la Sankta-Spirito; kaj ĉi-tiuj tri estas unu ». Ĉi-tiu versaro, kiun oni citas por pruvi la dogmaron pri la Triunuo, ne troviĝas en la nova traduko.
24. D. — Kaj plue?
R. — La margenaj notoj de la nova traduko dubigas multajn tekstojn antaŭe akceptitaj kiel nepre aŭtoritataj.
25. D. — Donu ekzemplon?
R. — En la lasta ĉapitro de la Marka Evangelio troviĝas margena noto kiu sekvas: « La plej antikvaj grekaj manuskriptoj kaj aliaj ne enhavas la vortojn de la naŭa versaro ĝis la fino de la ĉapitro ». Alia noto legiĝas: « Laŭ aliaj aŭtoritatoj la ĉapitro tute malsame finiĝas.
26. D. — Ĉu ĉi-tiuj forestantaj versaroj estas gravaj?
R. — Jes, ili aludas al la « reviviĝo » kaj ĉieliro de Jesuo kaj ankaŭ al la doktrino de « eterna kondamno ».
27. D. — Kion oni devas konkludi de la laŭkelkaj aŭtoritataj margenaj vortoj: « La Evangelio malsame finiĝas »?
R. — Ke la tradukantoj posedis multajn manuskriptojn el kiuj ili elektis la « Vorton de Dio ».
28. D. — Ĉu ĉi-tiuj estas la solaj troveblaj?
R. — Ne. Multaj kleruloj faris sendependajn tradukojn, kredante malpravaj la aŭtoritatajn tradukojn.
29. D. — Ĉu la Katolikoj havas la saman opinion pri la Biblio kiel la Protestantoj?
R. — Ne.
30. D. — Klarigu la diferencon.
R. — La Katolikoj kredas ke la Eklezio aŭtoritatigas la « Vorton de Dio ».
31. D. — Kiel ili rezonas?
R. — Ili citas sanktan Aŭgustinon kiu konfesis ke troviĝis en la Biblio pli da aferoj nekomprenitaj de li ol komprenitaj. Kaj la Katolikoj diras ke se tiel klera doktoro de la Eklezio ne povis kompreni la « Vorton de Dio » sen nepra interpretisto, des malpli povas kompreni ordinaraj homoj.
32. D. — Ĉu la Katolikoj permesas privatan interpretadon de la Biblio?
R. — Ne.
33. D. — Ĉu ili permesas la legadon de la Biblio?
R. — Nur aprobe de la episkopo.
34. D. — Kia estas la Protestanta dogmaro pri la Biblio?
R. — Ke ĝi estas la neerara « Vorto de Dio » kiun ĉiu devas mem legi kaj mem interpreti.
35. D. — Kiel povas erarema homo interpreti neerare la Biblion?
R. — Oni pretendas ke la Sankta-Spirito malkaŝas al ĉiu la veran signifon de la Sanktaj Skriboj.
36. D. — Ĉu la Sankta-Spirito malkaŝas la saman signifon al ĉiu leganto?
R. — Memvideble ne, ĉar troviĝas multaj kontraŭdiraj tradukoj.
37. D. — Ĉu ĉiuj Protestantoj interkonsentas pri la Baptismo?
R. — Ne.
38. D. — Aŭ pri la dogmaro pri « antaŭdestino »?
R. — Ne.
39. D. — Aŭ pri eterna kondamno?
R. — Ne.
40. D. — Aŭ pri la dogmaro de « elpago »?
R. — Ne.

41. D. — Aŭ pri la dieco de Jesuo?
R. — Ili tute ne interkonsentas pri tiuj dogm-
aroj kvankam ili pretendas posedi neeraran
« malkaŝon » pri ĉiuj ĉi-tiuj disputataj aferoj.
42. D. — Se ne estus okazinta neerara malkaŝo pri
tiuj-ĉi demandoj ĉu la Eklezioj pli malpaĉiĝus
pri ili?
R. — Ne estas verŝajne.
43. D. — Kio helpus reinterkonsentigi la disput-
antajn sektojn?
R. — Nova malkaŝo por klarigi la signifon de
la malnova.
44. D. — Kio estas la precipa argumento kontraŭ
« inspirita » libro?
R. — La ideo pri « inspiro » limiĝas al unu
popolo aŭ gento la posedon de la vero kaj ĝin
malantaŭenpuŝas en la pasintecon.
45. D. — Kaj krom tio?
R. — Ĝi igas necesaj ĉiujn pluajn esplorojn
kaj enketojn; ĝi potencigas sekton aŭ Eklezion
subpremi nove malkovritajn verojn kaj perse-
kutas ĉiujn kiuj helpas pliampleksigi la mensan
horizonton.
46. D. — Kion diras la historio rilate tion?
R. — (1) Estas dirita ke Omar, kredante ke la
Korano enhavas ĉion konindan, ordonis la
detruon de la Aleksandria Biblioteko.
(2) Samtiale la Katolika Eklezio, kredante ke
la Biblio sufiĉas por ĉiuj homaj bezonoj militis
kontraŭ la Roma kaj Greka kulturo ĝis nenia
postsigno restis en Eŭropo dum preskaŭ
miljaro.
(3) Nuntempe ĉiuj sciencistoj kaj esploristoj
estas riproĉitaj kiel malfideluloj, se eĉ ne
kondamnitaj al la morto (ni ne forgesu la
Hispanan martiron Franciskon Ferrer! —
rimarko de la tradukanto) ĉar ili anoncas
kontraŭajn konkludojn ol tiuj de la « Vorto
de Dio ».
47. D. — Kion oni devas konkludi el tiuj ekzem-
ploj?
R. — Ke « neerarema » libro malhelpas la
homaran progreson.
48. D. — Kiel oni nuntempe opinias en Eŭropo
kaj Ameriko pri la Biblio?
R. — Ke ĝi estas pleje nur la literaturo de
primitivaj kaj malkleraj popoloj.
49. D. — Ĉu ĝi ie estas adorata kiel neerarema
aŭtoritato?
R. — Nur de la plej malkleraj homoj.
50. D. — Kiel oni devas agi rilate la Biblion?
R. — Akcepti la bonon enhavitan kaj eljeti la
ceteron.

Fino de la tria ĉapitro.

LA MIRAKLAJ JUVELOJ

Estis malsato en Hispanujo.

Fremdaj reĝoj kaj Eklezio, per eksteraj militoj
kaj internaj persekutoj, suĉadis la sangon de la
popoloj; centoj kaj centoj da monaĥejoj kovris la
tutan landon, kies grason ili manĝegis.

Ian vesperon, antaŭ la malfermita pordo de
monaĥeja preĝejo, dika kaj fortika monaĥo, plen-
umante pli ol la dian ordonon doni manĝon al la
malsatuloj — tial ke ankaŭ estis buljono, — dis-
donis la « boban » (1) supon al amaso da almozuloj.

Iom aparte staradis paro da gesinjoroj, rigard-
ante kun envio la mizeran festenon : hejme restis
nek peco da pano nek unu maravediso kaj la
infanoj ploradis. La gepatroj, decidinte iri por
supo, nun sin detenis de hontemo.

— Nu, diris la virino, mi iros.

Ŝia edzo, S-ro Bernardo, ŝanceliĝis kaj iom pri-
pensinte :

— Ne! li diris; mi havas ideon; iru hejmen kaj
atendu min, baldaŭ mi revenas.

Kiam la sinjorino, malrapide foririnte, estis
malaperinta, S-ro Bernardo diskrete alpaŝinte post
la monaĥo al la pordo, enŝteliĝis nevidate en la
preĝejon.

Tie li iris rekte al flanka kapelo, en kies ombro
staris riĉe vestita kaj ornamita per multaj kaj
kostaj juveloj idolo de Sankta Virgulino, antaŭ
kiu surgenuiĝinte, i preĝis momente kaj, pli kaj
pli proksimiĝinte, altrenite de pia fervoro, li rapide
kolektis kaj enpoŝigis la juvelojn, efikajn amu-
letojn kontraŭ multaj malfacilaĵoj de la vivo.
Poste li sin kaŝis post kolono proksima de la pordo.

Jam eknoktiĝas, la tuta supo estas elĉerpita kaj
la monaĥo eniras por fermi. Tiam S-ro Bernardo
rapide sin tiras al la elirejo, sed la monaĥo, aŭdante
paŝojn, returniĝas kaj baras la vojon, kriegante :
Helpon! ŝtelisto! La du viroj kunpuŝiĝas; malgraŭ
pugnobato de lia kontraŭulo, la monaĥo algluiĝas
al li kaj ambaŭ terfalinte baraktas kiel anĝelo kaj
demono. Je la krioj kaj bruego oni alkuras kaj
baldaŭ S-ro Bernardo estas ĉirkaŭita de neelirebla
rondo da malamikoj. Oni esploras la vestojn kaj
aperas la juveloj : la afero estas do tute klarigita;
la kaptito, bone ŝnurligita estas trenita en karceron.

Malbona afero, S-ro Bernardo! Kiel rapide sin
difinis via sorto. Ŝtelisto de preĝejo, profananto de
sanktaĵoj, sakrilegiulo! La Eklezio ne pardonas.
Ĝi ne verŝas sangon, sed ĝi bruligas la korpojn por
savi la animojn. Malfeliĉulo!

La abato postulis kaj ricevis de la estraro sian
rajton juĝi mem kaj plenumigi sian sentencon en
sia juĝorajta teritorio. Dum kelkaj tagoj la bonaj

(1) « Sopa boba » tiel oni nomis ĝin.

pastroj pripensadis kompleze pri la puno meritita de tiel granda krimo. Ĉe festo, tri kvaronoj de la ĝuo apartenas al la preparoj.

Venis la tago de la juĝo. Kunsidis la tuta monaĥaro sub prezido de la abato. La kulpulo estas alkondukita. La abato lekas al si la lipojn pro plezuro, frandante sian venĝon, kiel kato ludante kun kaptita muso; li forĝis ponardvortojn kaj akriĝis sagrigardojn.

(Daŭrigota).

(Laŭmemore aranĝis el *Heraldo*) Paŭ-Li.

Cirkulero de la Internacia Federacio de L. P.

Al la raciistaj grupoj,
Al la liberamaj spiritoj en ĉiuj landoj.

La Ĝenerala Konsilantaro de la Internacia Federacio petas vian kunhelpon por la defendo de la libereco de konscienco, ĉiumomente perfortata en plej multaj landoj. Serio de ĵusaj faktoj metis tiun demandon en la unuan rangon.

Antaŭ du monatoj, ni denuncis al vi la persekutojn faritajn kontraŭ la bohemiaj liberpensuloj en Aŭstrio, dum en Rusujo la afero pri Beilis, revivigante la antikvan kalumnion pri la ritaj krimoj, rememorigis la plej malhelajn tagojn de l' Mezepoko. En Prusujo kaj en parto de cetera Germanujo, la religia instruado plu estas deviga por la gefiloj de l' disigintoj. En Hispanujo, ĉu ne kondamniĝis je sesmonata aresto — la interveninta pardono ŝarĝas nenion en la farita maljustaĵo — kolonelo Protestant, pro rifuzo ĉeesti Sanktspiritan meson? En Belgujo, soldato kondamniĝis je oktaga mallibereco, pro rifuzo salutprezenti la pafilon al la « Sankta Sakramento ». Kaj eĉ en liberala Anglujo, oni kondamnas pro « blasfemo » je kvarmonata « hard labour ».

Sed precipe en Hungarujo la fanatismo montriĝas en sia tuta sovaĝeco.

La lastan jaron, la loĝantoj de pluraj vilaĝoj rutenaj el la distrikto Marmarosch-Cziget forlasis la grekunuigitan religion por reveni al la ortodokseco, kiun praktikis iliaj prapatroj, antaŭ ol la jezuitoj sukcesis per siaj kutimaj rimedoj — ruzo kaj perforto — ilin pere religi al la katolikismo.

La klerikala fanatismo ne povis toleri tiun forlason, kaj oni vidis — nezupozeblan aferon — meze en la XXa jarcento, ripetigi la dragonaĵojn de la XVIIa. Oni loĝigis, en la vilaĝoj eksigintaj el la grekunuigita eklezio, soldatarojn, kiuj suferigis al ili ĉiuspecajn turmentojn kaj ilin jetis en mizeron, tiel ke, en lasta monato majo, naŭmil el ili, laŭ raporto de gazeto Pesti Hirlep, ne plu vidante alian esperon al savo, revenis al la grekunuigita eklezio. Kontraŭ la plej obstinaj oni direktis persekutojn pro « krimo de ŝtatperfido » kaj oni jetis en malliberejon ducent el tiuj malfeliĉuloj, virojn kaj virinojn, akuzitajn komploti anekson de ilia lando al Rusujo. La akuzo alportas pri tio nenian pruvon sed por konservi belaspekton kontraŭ la ali-

landaro, la hungara registaro multimis sendigi al la tuta eŭropa gazetaro mensogajn informojn, prezentantajn falsajn citaĵojn de l' organo de l' disigintoj, « Russkaja Pravda ».

La akuzo konserviĝis kontraŭ centoj da malliberuloj. Dume unu virino mortis kaj kvar viroj frapiĝis de frenezeco. La proceso de l' pluvivantoj plediĝas nunmomente.

Tiuj faktoj kaj multaj aliaj pli malpli gravaj, montras kiel necese estas, ke ĉiuj grandkoraj homoj, ĉiuj spiritoj progresamaj, unuigu por fari ke, en la moroj tiel kiel en la leĝoj, sendiskute regu la principo de la libereco de penso, de parolo kaj de konscienco, la plej bela konkero de la moderna spirito, bedaŭrinde nun ankoraŭ nefinita.

En Bruselo, la 28-an de Januaro 1914.

La Konstanta Komitato.

LA SOCIETO

S-ro Ferdinand BUISSON, pariza deputato, honor-membro de nia societo, ĵus elektigis kiel prezidanto de la *Franca Ligo por la defendo de l'Rajtoj de l'Homo*, anstataŭ S-ro F. de Pressensé, kies subitan morton priploris ĉiuj altaj konsciencoj en la mondo.

Aligoj en Januaro 1914

S-ro Guiseppe CARAZZOLO, inĝeniero, 6, piazzetta Prefettura, PADOVA, Italujo.

S-ro TOM SCOTT, RIDDINGS ap. ALFRETON, Derbyshire, Anglujo.

S-ro J. SELLARS, Mansfield rd, SELSTON, Nottinghamsh. F-ino D. BRALEY, 133, Middle Turlong rd MEADOWS, Wilford rd NOTTINGHAM.

Ekstigis : GHINESCU.

Entute 191 membroj.

Kaso en Januaro 1914

Reportite	Fr. 317,35
<i>Enspezoj :</i>	
Kotizaĵo 1913 de Perros	2,50
— — Sebert	3,»
— 1913-14 de Newcomb	5,15
— 1914 de Felser	2,50
— — Drudin	2,50
— — Hedler	2,50
— — Ludwik	2,40
— — Guillemin et Klomijski	5,»
— — Vilho Setala	2,50
— — Cornet	2,50
— — Carazzolo	2,40
Sume	350,30
<i>Elspezoj :</i>	
Preso de Nroj 11 kaj 12 1913	Fr. 50,»
Afrankoj, markoj	5,»
Sume	58,»
Restas en kaso	Fr. 292,30

LIBERA PENSO

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO: 1 SM (FR. 2.50) — EKSTER FRANCUJO, FR. 2.60

Sekretario-Kasisto : RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

ALIĜOJN KAJ KOTIZAĴOJN RICEVAS

En Ameriko, S-ro J. F. MORTON, Jr. 62, Vesey st. New-York.

En Belgujo, S-ro FRANS SCHOofs, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen.

En Hispanujo, S-ro P. LINARES, Hto S. Basilio Cordoba.

En Italujo, S-ro O. BÜNEMANN, prezidanto, 24, via A. Saffi, Milano.

En Parizo, S-ro GUILLEMIN, 53, rue Damesme, kaj S-ro DAUPHIN, ĉe librejo Hachette.

Ni kunsendas al ĉiu societano antaŭan numeron de l' bulteno : li bonvolu ĝin transdoni al varbebla persono, kiel specimenon.

NOVA KATEKISMO

TRADUKITA DE HARRY SHAW. (ANGLUJO)

ĈAPITRO KVARA

DIO

1. DEMANDO. — Diru al mi iom pri la populara koncepto de Dio.
RESPONDO. — La plejmulto da homoj pensas pri Dio kiel Persono, kiu kreis la ĉielon, la teron, kaj ĉion ceteran.
2. D. — Kaj krom tio?
R. — Ke tiu dio ĉionscias, ĉionvidas, ĉionposedas kaj ĉie troviĝas.
3. D. — Kion ili kredas pri lia ecaro?
R. — Ke li estas justa kaj sankta.
4. D. — Kaj kion alian?
R. — Ke li estas dio de amo.
5. D. — Ĉu ili ĉiam pensis pri li kiel dio de amo?
R. — Ne. Ilia dio pliboniĝas proporcie al la homa kreskado laŭ inteligento kaj ecaro.
6. D. — Klarigu.
R. — La dio de la sovaĝulo estis sovaĝulo kaj rabisto; la dio de Jobo, la araba estro, estis orienta despoto; la dio de la Hebreoj estis homo batala kaj venĝema; kaj la dio de multaj Kristanoj estas estajo kiu la homon punas per eternaj turmentegoj pro la eraroj de ĉi-tiu mallongdaŭra vivo.
7. D. — Kiaj aliaj konceptoj pri dio troviĝas?
R. — Ke li treege interesigas pri tio kion ni kredas, diras kaj faras.

8. D. — Kial?
R. — Por nin rekompenci pro tio kio plaĉas al li kaj nin puni pro tio kio lin ofendas.
9. D. — Kia estas la nomo de Dio?
R. — Li estas konata laŭ diversaj nomoj en diversaj landoj. La Grekoj lin nomas Zeus; la Romanoj, Jove; la Persoj, Ormuzd; la Hindoj, Brahm; la Hebreoj kaj la Kristanoj, Jehovah kaj Elohim; la Mahometanoj, Allah.
10. D. — Kiajn pluajn nomojn la homoj donis al Dio?
R. — « La Superegulo »; « La Senlima »; « La unua Kaŭzo »; « La Super Animo »; « La Eterna Energio »; « La Universo »; « La Naturo »; « Menso »; « Ordo », k. c., k. c.
11. D. — Sed, ĉu la vorto « dio » ne havas la saman signifon al ĉiuj homoj?
R. — Ne, ĉar al unuj ĝi signifas personon; al aliaj, ideon aŭ naturleĝon, aŭ la nekonatan, nekoneblan potencon kiu sin esprimas en la fenomenaj mondo. Por aliaj, dio estas la « tuŝaĵo » aŭ la « kunfluigejo de la materiaj kaj mensaj potencoj ».
12. D. — Ĉu la homoj ĉiam kredis en dio, aŭ en dioj?
R. — Iel la plejmulto ĉiam kredis en dio aŭ en dioj.
13. D. — Ĉu pli ol unu dio ekzistas?
R. — Laŭ populara kredo, jes.
14. D. — Kion oni nomas tiuj kiuj kredas en pli ol unu dio?
R. — Politeistoj (multdiistoj) kaj la kredantoj en unu dio oni nomas monoteistoj (unudiistoj).
15. D. — Nomu kelkajn el la politeistaj popoloj.
R. — La Egiptoj, la Hindoj, la Grekoj kaj la Romanoj.
16. D. — Kiaj estas la monoteistoj?
R. — La Hebreoj, la Kristanoj, la Mahometanoj.

17. D. — Ĉu ĉi-tiuj ĉiam kredis en unu dio?
R. — Ne. La politeismo estis la unua kredo de ĉiuj popoloj.
18. D. — Kiaj estis la dioj de la politeistoj?
R. — La suno, la luno, la nevideblaj spiritoj, la fantomoj kaj gigantoj, la feoj kaj feinoj, la bestoj, la arboj, la montegoj, la rokoj, la riveroj — preskaŭ ĉio.
19. D. — Kiel vi scias ke la homoj opiniis ke ĉi-tiuj objektoj estas dioj?
R. — Ĉar oni preĝis al ili; por ili konstruis preĝejojn aŭ templojn; fabrikis figurajojn kaj idolojn por ilin prezenti kaj al ili oferis.
20. D. — Ĉu ili opiniis ke ĉiuj ĉi-tiuj dioj estis egalvaloraj?
R. — Ne. La malmultaj kleruloj rigardis la multajn diojn kiel la servistojn aŭ la simbolon de unu dio kiu superregis la ceterajn.
21. D. — Kaj la malkleruloj?
R. — Ili kredis ke unuj estis pli fortaj, pli amikemaj, pli belaj kaj pli saĝaj ol la aliaj.
22. D. — Kiel la kredo en dioj komenciĝis?
R. — Tiu demando sekvigas multajn teoriojn.
23. R. — Citu kelkajn el ili.
R. — Unue. — Troviĝas la teorio ke nescio igis la unuajn popolojn, kiuj estis pleje infanecaj, timi ĉion de ili nekomprenitan kaj alskribi tiun « timitaĵon » al la pereco de nevideblaj estaĵoj — estaĵoj homsimilaj sed pli ampleksaj. Due. — La teorio ke pro la sento de homa senhelpeco aŭ dependeco, la homoj kredis en estaĵoj pli potencaj ol si mem. Trie. — Ĉar la homo estas laŭnature societ-emulo li sentas sin devigata kuniĝi kun la nevideblaj potencoj sin ĉirkaŭantaj kaj pro tio li ilin personigas. Kvare. — La teorio ke la morto estas la ĉefa kialo de la homa kredo en dioj.
24. D. — Kiel?
R. — Estas dirite ke se ni povus eterne vivi sur la tero, ni neniam imagus ke ekzistas supernaturaj estaĵoj. Sed ĉar ni scias ke ni devas morti, ni pensas pri plua vivo kaj pri estaĵoj kiuj regas la vivon kaj la morton. La bestoj ne posedas diojn ĉar ili ne scias ke ili estas mortemaj.
25. D. — Ĉu la nombro de dioj plimultiĝas?
R. — Kontraŭe ĝi malplimultiĝas.
26. D. — Kial?
R. — Ju pli la homoj fariĝas inteligentaj kaj potencaj des pli ili sin sentas kapablaj sin zorgi.
27. D. — Ĉu la kleruloj havas malpli da dioj ol la malkleruloj?
R. — Jes. La kredo en multaj dioj troviĝas nur en la malplej civilizaj landoj.
28. D. — Kaj la kredo en unu dio?
R. — Multaj ankoraŭ tiele kredas.
29. D. — Ĉu troviĝas homoj kiuj kredas en nenia dio?
R. — Jes.
30. D. — Kial ili ne kredas?
R. — Ĉar ili diras ke tia estaĵo imagita de la populara menso estas ekster nia scipovo.
31. D. — Ĉu la dia ekzistado ne estas konstatebla?
R. — Laŭ unuj, jes, laŭ aliaj, ne.
32. D. — Citu kelkajn el la plej gravaj argumentoj por la ekzistado de dio.
R. — La unua estas tiu bazita sur la leĝo pri kaŭzeco.
33. D. — Kio estas tio?
R. — Ke ĉiu efiko aŭ ekzistaĵo nepre havas kaŭzon. Ke la Universo estas ekzistaĵo, tial ĝi havas kaŭzon, kiu estas Dio.
34. D. — Ĉu tiu ne estas forta argumento?
R. — Tre forta sed ne konvinka.
35. D. — Kial ne?
R. — Se ĉiu ekzistaĵo devas havi kaŭzon, Dio estante ekzistaĵo ankaŭ devas havi kaŭzon.
36. D. — Sed ĉu Dio ne povus ekzisti de eterneco?
R. — Se li povus ial ekzisti senkaŭza, la argumento ke troviĝas nenia ekzistaĵo senkaŭza malaperas.
37. D. — Kaj plue?
R. — Se dio povus ekzisti senkaŭze de eterneco, ankaŭ la universo povas sammaniere ekzisti.
38. D. — Kio sekvus se ni konsentus ke Dio ankaŭ havis kaŭzon?
R. — Ni dezirus scii tion kio estis la kaŭzo de tiu kaŭzo kaj tiel plu, tiele fabrikante ĉenon senfinan kaj senkomencan.
39. D. — Kia estas la dua argumento?
R. — Tiu de perfekteco.
40. D. — Klarigu tion.
R. — Estas dirate ke kvankam ni mem estas neperfektaj estaĵoj, ni tamen portas mense, kiel spegule, la ideon aŭ rebrilon de perfekta estaĵo.
41. D. — Kia estas la konkludo?
R. — Ke ĉi-tiu reflektajo de perfekta estaĵo en la spegulo de la menso, pruvas la ekzistadon de tia estaĵo kia estas dio.
42. D. — Daŭre klarigu.
R. — Se ni imagas perfektan estaĵon tiu estaĵo devas ekzisti, ĉar se ne, li ne estus perfekta.
43. D. — Kio sekvus?
R. — Sekvus ke nia ideo pri dio pruvas ke dio ekzistas, ĉar se tia estaĵo ne ekzistas, ni ne estus povinta imagi lin kiel ekzistanta.
44. D. — Kiom valoras ĉi-tiu argumento?
R. — Ĝi ne estas konsiderata tiel forta kiel la unua.
45. D. — Kial?
R. — La perfekteco estas *eco*, la ekzistado estas *stato* kaj la argumento konfuzas unu kun la

- alia. Ekzemple oni povas imagi perfektan urbon kaŝitan sur la fundo de la maro aŭ naĝantan sur la nuboj sen ia tia urbo efektive ekzistanta por alrespondi la mensbildon.
46. D. — Citu pluan ekzemplon.
R. — Dum multaj jarcentoj la homoj opiniis ke la tero estas plata, tamen tiu ideo en la menso ne povas esti la reflektajo de la tero ĉar tia tero neniam ekzistis.
47. D. — Ĉu ĉi-tiuj perfekte bonaj aŭ malbonaj estaĵoj ekzistas nur en niaj mensoj?
R. — Jes.
48. D. — Kia estas la tria argumento?
R. — Oni nomas ĝin la argumento laŭ intenco.
49. D. — Kio estas tio?
R. — Same kiel horloĝeto, kies internaĵo estas taŭge konstruita por bati la horojn, sendube postulas fabrikiston tiel la terglobo, pro ĝia pli mirinda meĥanismo postulas terfabrikiston.
50. D. — Kiom valoras ĉi-tiu argumento?
R. — Estas nenia simileco inter horloĝeto kaj terglobo. Ne estas tiel facile kompreni por kio la tero estas fabrikita, kiel diri kial oni fabrikas horloĝeton.
51. D. — Ĉu la montroj de intenco en la Naturo ne estas tiel neerarigaj kiel en horloĝeto?
R. — Se estus tiele, neniam misteroj troviĝus. Tiaokaze ni ĉion sciuss.
52. D. — Ĉu vi intencas diri ke ni ne tiel plene komprenas la terglobon kiel horloĝeton?
R. — Jes, kaj tial ni ne povas tiel konvinke preparoli ĝin kiel ni povas preparoli horloĝeton.
53. D. — Kion ceteran oni povas diri kontraŭ tiu argumento?
R. — Horloĝeto evidentigas nur horloĝiston ne ankaŭ kreinton de la materio uzata en ĝia konstruo.
54. D. — Kaj tial?
R. — Eĉ konsentinte pri konstruisto de la terglobo ni ankoraŭ estas devigataj pruvi kreinton de la terglobo.
55. D. — Pro ĉi-tiuj malfacilaĵoj kion ni devus opinii pri ĉi-tiu demando?
R. — Ni devus serioze esplori; ni devus esti nek dogmemaj, nek malrespektemaj sed ni devas daŭre serĉadi la lumon.
56. D. — Kiasence la vorto « dio » povas esti prave uzata?
R. — Kiel reprezentanta la plej altajn idealojn homarajn. Kion ajn ni kredas tutkore kaj serĉas posedi je ĉiuj niaj fortoj — tio estas nia « dio ».
57. D. — Ĉu ne sekvus de tio ke la dioj de unuj estas pli bonaj kaj pli noblaj ol tiuj de aliaj?
R. — Sendube, ĉiu homo estas konforma al sia idealo aŭ dio.
58. D. — Klarigu plue.

R. — Ĉar ni nur vidas tiom kaj tiel distance kiel la strukturo de niaj okuloj al ni permesas, tial ni povas pensi kaj deziri nur laŭ la limoj de nia menso.

59. D. — Kiu do kreis Dion?

R. — Ĉiu homo kreas sian propran Dion.

Fino de la kvara ĉapitro.

LA MIRAKLAJ JUVELOJ

Fino

— Sinjoro Bernardo, li komencis, via sakrilegia ŝtelado...

— Sinjoro abato... interrompis la juĝoto.

— Silentu! komandis la severa juĝisto, poste vi respondos. Via sakrilegia ŝtelado, via teruriga profanado estas publika kaj pruvita. Juĝado estas ja superflua; sed al niaj kristanaj sentoj vi ŝaldas la favoron, ke al vi estas permesita publika memkonfeso kaj pardonpeto, per kiuj vi povas esperi, ke post konvena pento kaj puno, la supera juĝanto iam pardonos al via animo, ĉe la alia mondo, unu el la plej teruraj krimoj, kiun inspirite de la demono povas imagi la homa malboneco.

S-ro Bernardo, tute trankvila, staris kun altlevita frunto kaj paca vizaĝo.

— Kian krimon kaj ŝteladon vi diras, sinjoro abato? Nenio simila...

Ĉe tiu vortoj levigis el ĉiuj lokoj minaca murmurado; indignite sin klinis al la blasfemanto la ruĝkoleraj vizaĝoj.

— Sinjoro abato, firmavoĉe daŭrigis S-ro Bernardo, mi rajtas, mi devas paroli.

— Silenton! tondris la abato, ni aŭskultas la kulpigiton.

— Sinjoro abato, kiel mi ĵus estis diranta, ne ekzistas tia krimo, tia ŝtelado, tia sakrilegio, kiujn viaj pastraj moŝtoj imagas. Jen la afero: Mi trovis min en la plej terura mizero, mia familio malsatis; elĉerpinte ĉiajn monrimedojn, mi decidis turni min rekte al la dia kompatato per la pero de la Sankta Dipatrino, al kiu sekve de tiu intenco mi venis preĝi. Mi tion faris kun tia fervoro kaj fido kaj tiel granda estas la dia bonkoreco, ke tiu plej alta Sinjorino aŭdis mian voĉon. Dum mia preĝado — imagu al vi, respektindaj pastroj, mian miron! — jen mi vidas la sanktan bildon kliniĝi al mi, kaj doni al mi siajn juvelojn. Tiun miraklon la Sankta Virgulino ordonas al mi laŭte proklami antaŭ vi kaj antaŭ la tuta mondo, por la gloro de Dio kaj de la gracoplena Sinjorino, kiun oni honoras en via sankta domo.

Ĉe tiuj vortoj la monaĥoj ŝtonigis de surprizo, La abato kaj la lertuloj, tuŝate de miksitaj sentoj, intersanĝis komprenemajn rigardojn; la idiotoj, kun falintaj mentonoj kaj larĝe malfermitaj buŝoj,

rigardadis admirplenaj tiun feliĉan mortulon, vere ĉestarantan sanktulon.

Dume la abato enpensigis.

— Amataj filoj, li diris, la afero postulas novan interkonsilion. Forkonduku la arestiton.

S-ro Bernardo revenis al la karcero, sed kiel malsame ol antaŭe!

— Amataj filoj, sin turnis la abato al sia subularo, oni devas serioze konsideri tiun novan flankon de la afero. Tiu viro povas ja esti lerta fripono, sed la famo de miraklo bone pruvas, laŭte proklamita, atestita de tuta kongregacio, larĝe disvastigita, rekompencos sufiĉege la perdon de kelkaj juveloj. Krom tio, li aldonis por la idiotoj, ĝi povas esti vera. — Realkonduku la arestiton.

— Sinjoro Bernardo, diris al li la abato, ni volas kredi viajn deklarojn. Pri la juveloj, tio estas afero interkonsentita, ili estas viaj. Sed aŭskultu kaj ne forgesu mian admonon: mi malpermesas al vi, ke vi iam faru tiajn petojn al kiu ajn Sinjorino aŭ alia sankta bildo; se tio okazos, estu certa ke mi bruligos vin vivanta.

Miraklo! Miraklo!...

La Sankta sinjorino rekompencis miloble la fidon de la bonaj monaĥoj pluvigante sur ilin la donacojn de la ĉielo kaj de la tero, dank' al kies graso ili daŭrigis disdonante la « boban supon ».

Malsato estis en Hispanujo... Ĝi ankoraŭ ne tute resaniĝis.

(Laŭmemore aranĝis el *Heraldo*) Paŭ-Li.

El la Aldono al la filozofiaj pensoj de Diderot (1770)

Estis, dum la unuaj jarcentoj, sesdek Evangelioj preskaŭ egale kredataj. Oni forjetis kvindek ses pro motivo de infanaĵo kaj de absurdeco. Ĉu restas nenio de tio en tiuj, kiujn oni konservas?

Jen kion mi pensas pri la kristana dogmo: mi diros nur unu vorton pri ĝia moralo. Tio estas ke, por katoliko familipatro, konvinkita ke oni devas laŭvorte praktiki la maksimumojn de l'Evangelio, se ne, puniĝi per la tiel nomita infero, konsiderinte la malfacilegecon atingi tiun gradon de perfekteco, kiun la homa malforteco ne ricevas, mi ne vidas alian decidon, ol kapti sian infanon ĉe unu piedo, kaj ĝin dispremi al la tero, aŭ ĝin sufoki naskiĝantan. Per tiu ago li savas ĝin de l'dangero de l'kondamno, kaj certigas al ĝi eternan feliĉecon; kaj mi asertas, ke tiu faro, ne nur ne estas krima, sed devas konsideriĝi kiel treege laŭdebla, ĉar ĝi estas apogata sur la motivo de la patra amo, kiu postulas, ke ĉiu patro faru por siaj idoj ĉiun bonon eblan.

Iu viro estis perfidita de siaj idoj, de sia edzino kaj de siaj amikoj; malfidelaj kunsocietanoj estis renversintaj lian riĉecon kaj dronigintaj lin en la

mizeron. Penetrita de malamo kaj de profunda malestimo al la homa speco, li forlasis la socion kaj rifuĝis sola en kavernon. Tie, kun la pugnoj apogataj sur la okuloj, kaj meditante venĝon proporcion je sia kolero, li diris: « La malvirtuloj! Kion mi faros por ilin puni pro iliaj maljustaĵoj, kaj ilin ĉiujn tiel malfeliĉigi, kiel ili meritas? Ho! se estus ebla imagi... ilin obstinigi al ia granda ĥimero, kiun ili konsiderus pli gravan, ol sia vivo, kaj pri kiu ili neniam povus konsenti!... » Tuj li sin jetas el la kaverno kriante: « Dio! Dio! » Sennombraj eĥoj ripetas ĉirkaŭ li: « Dio! Dio! » Tiu timinda nomo portigas de unu poluso al la alia kaj ĉie aŭdiĝas kun miro. Unue la homoj genufleksas, poste ili releviĝas, sin reciproke demandas, diskutas, maldolĉiĝas, sin anatemas, sin malamas, sin interbuĉas, kaj la fatala deziro de l' mizantropo estas plenumita. Ĉar tia estis en la pasinta tempo, kaj tia estos en la venonta tempo la historio de estajo ĉiam egale grava kaj nekomprenebla.

Trad. R. D.

Dum la kongreso en Bern, mi havis en mano kartonkuponon, tian, kiaj estas la fervojaj; ĝi estis religia propagandilo. Jen la vortoj surskribitaj, kvazaŭ por vojaĝo de l' animo:

Valora hodiaŭ
Netransdonebla (700)
De urbo X.
Al la Ĉielo
Per la Kalvario
1a klaso
Prezo: la sango de Kristo
07705

R. D.

Aliĝoj en Februaro 1914

S-ro Karl FRÖDING, 417, 7 th St., NEW-YORK.
S-ro John F. HECTOR, Box 4, Station P., BROOKLYN
(New-York).
Sume 193 membroj.

Kaso en Februaro 1914

Reportite	Fr. 292,30
<i>Enspezoj:</i>	
Kotizaĵo de Ges. O. Bünemann, ĉiamaj m. ...	100,»»
Por propagandaj kartoj	1,»»
Kotizaĵo 1914 de Richard	2,50
— 1914 de Sklenĉka	2,40
— 1913-14 de Coppenet	5,»»
— 1914 de Uitterdyk	5,40
— 1913 Morton, 1914 Fröding kaj Hector	7,70
— 1013 de Rajdzi	2,50
Abono por Arct 1914 (Per Lamm)	2,50
Por antaŭaj numeroj	2,»»
Sume	433,30
<i>Elspezoj:</i>	
Bankimposto	0,20
Restas en kaso	Fr. 433,10

LIBERA PENSO

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO: 1 SM (FR. 2.50) — EKSTER FRANCUJO, FR. 2.60

Sekretario-Kasisto: RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

ALIĜOJN KAJ KOTIZAĴOJN RICEVAS

En Ameriko, S-ro J. F. MORTON, Jr. 62, Vesey st. New-York.

En Belgujo, S-ro FRANS SCHOofs, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen.

En Hispanujo, S-ro P. LINARES, Hto S. Basilio, Cordoba, Prezidanto.

En Aŭstrio kaj Germanujo, S-ro TYL, 57, Olomoucka, Prostejov, Aŭstrio-Moravio.

En Parizo, S-ro GUILLEMIN, 53, rue Damesme, kaj S-ro DAUPHIN, ĉe librejo Hachette.

NOVA KATEKISMO

TRADUKITA DE HARRY SHAW (ANGLUJO)

ĈAPITRO KVINA

LA TERO

1. DEMANDO. — Kian aĝon la tero havas?
RESPONDO. — La jaroj de la tero etendiĝas ĝis la milionoj.
2. D. — Ĉu ĝi estis ĉiam loĝata?
R. — Dum longa tempo la tero estis tro varmega por vivaĵoj.
3. D. — Kia estas la deveno de la tero?
R. — La scienculoj nin informas ke la tero iam estis moviĝanta nubo de fajro, kies molekuloj aŭ eroj ne povis unuigi pro la troa varmego.
4. D. — Kio tiam okazis?
R. — En la daŭro de longaj tempaĵoj la varmego malgrandiĝis tiel permesanta la unuigon de la atomoj.
5. D. — Kio rezultis de ĉi-tiu amasiĝo de la atomoj?
R. — La suno formiĝis — vasta fajrbulo, kiu dum ĝi turniĝis kaj rondiris forĵetis pecojn, kiuj fariĝis sferoj. La tero estas unu el ili.
6. D. — Kiel la vivo komenciĝis sur la tero?
R. — Kiam la tero, kiu similas akvoglobeton en Niagaro de sferoj, plimalvarmiĝis, ĝi pli-malvastiĝis kaj kuntiriĝis kaj dispartiĝis en teron kaj akvon.
7. D. — Kaj kio post tio?
R. — Kun ĉi-tiu malvarmetiĝanta procedo, la densa, fumplena atmosfero, kiu antaŭe envolvis ĝin, malaperis, permesanta al la sunradioj penetri ĝis la tero.
8. D. — Kio sekvis?
R. — « La tero gravediĝis. »

9. D. — En kia formo unue aperis la vivo?
R. — En la formo de « eroj » kiuj surnagiĝis sur la supraĵoj de la akvaro kaj multiĝis.
10. D. — Kiel oni nomas ĉi-tiujn « erojn »?
R. — Scienclingve ili nomiĝas embriaj vegetaĵoj.
11. D. — Kia estis la sekvanta vivaĵformo?
R. — Aperis aliaj eroj kiuj sin nutris je la unuaj. La novaj eroj estis pli malsimplaj organismoj kiuj nomiĝas embriaj bestoj.
12. D. — Ĉu ĉi-tiuj vivaj eroj estis la prauloj de la homo?
R. — La historio de nia raso komenciĝas kun ili.
13. D. — Ĉu vi estas certa ke vi donis al mi la veran historion de la tero?
R. — Ne. Ĝi estas nur hipotezo (supozo) aŭ diveno.
14. D. — Ĉu ĝi iel utilas?
R. — Ĝi multe utilas ĉar ĝi ne estas hazarda diveno, sed la rezultato de la paciencaj laboradoj de la plej eminentaj scienculoj de la mondo.
15. D. — Kiel nomiĝas ĉi-tiu hipotezo?
R. — La evolucia teorio.
16. D. — Ĉu troviĝas aliaj teorioj pri la tero?
R. — Jes, ekzemple la teorio de kreado.
17. D. — Kiu estas la plej malnova?
R. — La kreada historio.
18. D. — Kio estas tio?
R. — Laŭ ĉi-tiu teorio la ĉielo, la tero kaj ĉio enhavata estas kreitaj de la « Vorto de Dio » en la tempspaco de ses tagoj.
19. D. — Ĉu iu ĉeestis kiam Dio kreis la ĉielon kaj la teron?
R. — Ne estas eble.
20. D. — Sur kies aŭtoritato do estas bazita la diraĵo?
R. — Sur la aŭtoritato de viroj kiuj ne estis okulvidintoj.

21. D. — Kial estas akceptata ilia vorto?
R. — Oni pretendas ke Dio informis ilin kiel li kreis la mondon.
22. D. — Kiel ni scias tion?
R. — La rakontistoj mem diras tion.
23. D. — Ĉu ni devas akcepti ilian vorton sur ilia propra aŭtoritato?
R. — Tio estas la sola pruvo kiun ili proponas.
24. D. — La kreada teorio do estas ankaŭ diveno?
R. — Jes.
25. D. — El la du teorioj kiun ni devus preferi?
R. — Tiu kiu sin montras pli valora al la plej intelektaj homoj kaj la pli bone klarigas la konatajn faktojn.
26. D. — Akceptante iun aŭ alian teorion ĉu, pro tio, ni nin alligas al ĝi por ĉiam?
R. — Ne, ni konservas al ni la liberecon anstataŭi ĝin per pli bona kiam ajn ni povos.
27. D. — Kiu estas la aŭtoro de la Evolucia teorio?
R. — Charles Darwin estas la viro kun kies nomo pli ol kun ies alia la dogmaro pri Evolucio estas kunigata.
28. D. — Kiu estas la aŭtoro de la kreda rakonto?
R. — Kredeble, oni plej ofte citas la nomon de Moseo kiel aŭtoritato pri tiu temo.
29. D. — Komparu la du virojn.
R. — Darwin estis studanto kaj scienculo kiu pasigis la tutan vivon esplorante la Naturon. Moseo ne estis scienculo; li faris neniajn sendependajn esplorojn sed akceptis la pri la diveno de la tero ideojn, komune kreditajn en tiu antikva tempo.
30. D. — Kiel oni diferencigas inter la ideoj de Darwin kaj tiuj de Moseo?
R. — La Darwinajn ideojn oni nomas Scienco; la Moseajn Teologio. (Noto de la aŭtoro: Eĉ Moseo, provante klarigi la teron, obeis al scienca impulso. La kreada historio estis lia plej bone elpensita solvo. Sed, la scienco de Moseo fariĝis la Teologio de la Eklezioj).
31. D. — Inter la modernaj scienculoj kie staras Moseo?
R. — Nenie.
32. D. — Ĉu oni rajtas elmontri la erarojn de viro estimata kiel neerarema?
R. — Se li faras erarojn, jes.
33. D. — Ĉu en la disvastigo de la ideoj de Darwin estas uzita la perforto?
R. — Ne.
34. D. — Kaj por antaŭenpuŝi tiujn de Moseo?
R. — Jes. — Oni mortigis la homojn per la fajro kaj per la glavo.
35. D. — Kies ideoj nuntempe superregas?
R. — Tiuj de Darwin.
36. D. — Kion tio signifas?
R. — Ke la eraro ne povas esti perforte sub-

tenata kaj ke neniaj mirakloj en la kalendaroj aŭ biblioj de la mondo povas egali la venkon de la vero.

Noto de la aŭtoro. — La Mahometanismo estas nuntempe la religio de preskaŭ ducent milionoj da homoj; sed ni pensu pri la sangverŝo, pri la longdaŭraj epokoj de persekutado kaj pri la grandaj monsumoj elverŝitaj por propagandi Islamon. La sama povas esti dirita pri Kristanismo kiu kostis du mil jarojn de militoj, persekutadon, inkvizicion kaj oceanojn de homaj vivoj kaj de mono. Sed, ni rigardu ĉi-tiun alian bildon: antaŭ mallonga tempo, kelkaj scienculoj, la plej fama inter ili Charles Darwin, anoncis novan dogmaron, kiu estis tiel same nova, radikala kaj revolucia kiel aŭ Mahometanismo aŭ Kristanismo, tamen ĝi venkis la plej fortan kaj fanatikan kontraŭstaron kaj nuntempe estas akceptata kaj instruata tra la tuta mondo. Tamen por havigi ĉi-tiun grandegan triumfon ĝi postulis nur duoncentjaron kaj ĝi efektiviĝis tute sen la plej malgranda sugestio de persekutado, sen la bruleto de la haroj eĉ de unu viro. Ĉu io povus esti pli granda komplimento al la potenco de la vero? En la daŭro de malmultaj jaroj, la scienco starigis imperion pli impresan ol la mondaj biblioj spite la sangecajn marojn tra kiuj la bibliaj kredantoj naĝis dum la lastaj miljaroj.

Fino de la kvina ĉapitro.

LIBERA PENSO KAJ LAIKISMO AŬ LA ŜTATO KONTRAŬ LA MORALO

Treeble la sekvaj konsideroj ekofendos multajn legantojn, se ne ĉiujn, ĉar la diritaj progresemuloj ĝenerale havas kiel idealo transdoni al la ŝtato aŭ al la komunumo la moraligan rolon per la morala edukado. Estas sekvo de la okcidenta mentaleco kiu celas al la monopolismo en ĉiuj kampoj, mentaleco ricevita el niaj prapatroj romanaj kaj arjanaj. Neniu ŝajnas nun eĉ imagi la disigon de la ŝtato kaj de la moraligo.

La ĵakobinistoj, daŭrigantoj de la inkvizitoroj, intencas firme anstataŭigi la religion de la ŝtato en tiu kampo per la ŝtataj institutoj de instruado.

Estas tiu malpravo kaj danĝera antaŭjuĝo kiun mi dezirus batali kiam estas ankoraŭ la tempo malfermi la okulojn de la Liberpensuloj, kiuj nekonscie helpantaj la laikisman starigon preparas novan ŝtatan religion, ne komprenantaj ke tiu-ĉi agos kiel la aliaj tuj kiam ĝi estos sufiĉe forta.

* * *

Por kiu rigardas sen observi kaj juĝas sen alprofundiri, la Libera penso, t. e. la stato de sendependeco morala medie la gehomoj, ŝajnas progresi kaj eĉ esti pli kaj pli la komuna regulo.

Tamen, tio ne estas.

Mi ne volas tropezigi tiun tezon per eniro en detaloj por pruvi la aserton, tiom pli ke ŝajnas al mi ke tio eksaltas antaŭ la okuloj.

La diritaj liberpensuloj estas malmultega nombro de la geviroj, eĉ en Francujo konsiderata kiel la promesita lando de la senreligio. Kiom da familioj estas plene liberigataj de ĉiu rilato kun iu ajn eklezio?

Je titolo de ekzemplo mi povas sciigi ke en mia urbo (30.000 loĝantoj) mi vane dufoje vokis en publikaj ĵurnaloj por renkonti eĉ unu tian familion. Mi vane esploris la kelkajn grupojn diritajn antaŭenajn al sama celo.

La nombro de la veraj Liberpensuloj t. e. havantaj filozofian kaj moralan teorion, propagandantaj ĝin kaj aliĝintaj al societoj de Liberpenso, ŝajnas ankoraŭ pli malgranda se oni eljetas la senopiniulojn, ŝafoj de Panurgo, malprave konfuzataj kun la Liberpensuloj sinceraj.

Efektive, mi ne konsideras kiel Liberpensuloj ĉu la simplajn antiklerikalojn, la skeptikulojn kaj la libertinulojn.

La unuaj ofte kredantoj aŭ dubantoj kaj partoprenantoj en religiaj ritoj celas nur laikigi, t. e. redoni al la civilaj aŭtoritatoj la zorgon fabriki regnanojn.

La duaj estas pli ĝenerale egoistuloj, ne kuriozaj pri konoj ne rilataj al fizikaj ĝuoj, morale sensentemaj kaj ne kompatemaj al la aliula sufero.

La lastaj estas ĝuademuloj kiuj serĉas en la liberigo de la dogmoj kaj de la reguloj moralaj pretekston por senkulpigi en ilia propra konscio iliajn pasiojn kaj apetitojn.

La unuaj restas ligataj al la ritualaj formoj de la estintecaj kultoj, pretaj cetere akcepti pro obeemeca naturo la estontajn formojn de nova kulto kiel nun tiu de Moloch kunigata al tiu de Mammon.

La aliaj pro intereseemo aŭ timo atendas nur profitan okazon por vole refali en la brustmezo de iu ajn eklezio.

Eble tiu severa priskribo ŝajnos troigita laŭ unua vido, sed ne al observanto plilongige kaj pripense. Nu, estas nur sur la malgranda legio de la veraj Liberpensuloj, malmulte ĉiam izole vivantaj ke oni povas konfidi por daŭrigi la batalon por la vero, la justeco, la bono.

Necesas do antaŭ ĉio provi ilin kunigi kaj organizi taŭge, kontraŭ la antaŭvidotaj kontraŭaĵoj por ilia misio.

Estos mia konkludo pravigota de la sekvo.

* * *

Ni estas en fazo de religia malintereso, de morala atonio kiel periode elmontriĝas en la vivo de la popoloj. Tiaj fazoj estas pli dangeregaj por la Libera Penso kiu petas senĉesan penon kaj ili estas ofte sekvataj de pliigeo de mistikismo, eĉ de okult-

ismo (1), ĉar la viro, precipe la virinoj, ĉiam laciĝas je momento ia daŭrigi vivon nur materialan kaj donantan nenian kontentigon al iliaj malhelaj kaj instinktaj emoj al la Idealo. Rezultas fatala repreno de la influo de la estantaj religioj se aliu religio pli taŭga por la meza mentaleco ne venas stariĝi kontraŭ ili kaj ilin forpeli kaj anstataŭi.

Tiel okazis post la granda franca revolucio.

La skeptikismo, kiu estas ĉu nescio pri kio oni kontentiĝas, ĉu volema al si malpermeso alprofundstudi la aĵojn, ne povas anstataŭi por la granda nombro deziremegon al sentadoj eĉ rekonitaj kiel malprava certigo.

Ekskluzive neema, ĝi povas kontentigi nur absolutajn egoismojn, okazoj patologikaj ĉiam maloftaj kaj esceptaj en normala socio. Tiu-ĉi ne povas daŭri sur la fundamento de la Egoismo kaj de la « struggleforlife ». Tuj kiam la uzado de tiuj prabarbaraj kaj kontraŭsociaj principoj atingas ian potencon, la socio iĝas la kaptajo de la interna aŭ ekstera milito.

Nu, tio estas la sorto de la Francujo se la darwinaj teorioj malbone esprimitaj kaj komprenitaj daŭras propagandi la kulton ekskluzivan de MI, la maleston de skrupuloj en la serĉado ne de la justeco, sed de la sociala supereco kun siaj sekvoj: la « vae victis ».

Tial la ŝtatestroj kaj la politikaj grupoj antaŭe indiferentaj komprenis fine la neceson de unu morala regularo por normala socio.

Ĉu estas rilato inter tio, kion mi nomos la haltetemo en la liberigo de la spiritoj vidpunkte metafizika, la malantaŭirado de la moraleco (tiu-ĉi konsiderata kiel la praktiko de la moralaj principoj komunaj al ĉiuj popoloj), kaj la falado videbla de la societoj de Liberpensuloj?

Mi tion kredas.

Sendube, la Libera Penso estas religio en kiu ĉiu devas esti sia propra pastro.

Sed, eĉ en la okazo kie tio estus ebla, oni ne devas forgesi ke la scienco naskiĝis el la socio, ke la homo sola lasas rapide sian pensadon glaciigatan en mallarĝa rondo de konceptoj preferegaj.

La interdiskutado estas konstante necesa al li por korekti siajn erarojn kaj malfermi al li aliajn horizontojn.

Inter tiu malmulto, malmultega nombro estas kapabla trudi ilin al si.

Estas necese kontraŭbatali kontraŭ siaj propraj emoj kaj la medio kiu superas nin se ni ne sukcesas modifi ĝin.

La ideoj estas naskantaj agojn, sed preskaŭ ĉiuj niaj agoj estas imitemaj aŭ serĉas provoki la imitadon. La protagonisto, kiu ne sukcesas trudi nov-

(1) Tio estis verkita antaŭ dek jaroj; la hodiaŭa stato certigas la antaŭvidon.

ajon kiun li predikas, forlasas siajn projektojn, reeniras en la amaso kaj en ĝi fandiĝas aŭ iĝas forkutimulo, kandidato al la frenezulo, al la memmortigo, aŭ al la krimo.

La interkuraĝigo reciproke estas necesa por la apliko tiel de la reguloj de la individua vivo kiel de tiuj de la morala kaj socia vivo.

La dezertulismo kiel la stoikismo povas naski imitemulojn : ili ne faras prozelitojn.

Organizaĵo estas do necesa eĉ por la liberiĝintaj cerboj, precipe por ili, mi devas diri; ĉar ili povas esti nur altruistoj, dezirantaj helpi aliajn homajn gefratojn malpli favoritajn ol ili pro cirkonstancoj el devenoj naturaj aŭ sociaj. Oni do ne povas disigi la aferon de la Libera Penso el tiu de la societoj de Liberpensuloj necesaj pro ĝia progreso teoria kaj praktika.

Kompreneble, kion mi nomas Libera Penso ne estas tiu abstraktaĵo kiun la nubaperaĵo de la vortoj ekvidigas al la spiritoj nur spekulativaj. Estas simple la unuiĝo de la gehomoj liberiĝintaj kontraŭ ĉiu morala zorgateco, ĉu tiu elvenas el libro, ĉu el la aŭtoro, ĉu el la aktoro.

Ne estas societoj de Libera Penso sed societoj de Liberpensuloj. Tial la studo de la kaŭzoj de la falado de la societoj de Liberpensuloj ŝajnas al mi kapabla klarigi la demandon de la Libera Penso ĝeneralavidpunte kaj determini grandparte la kaŭzojn de ĝia halto de grandiĝo eĉ de ĝia malantaŭirado.

Mi trovas tri ĉefajn kaŭzojn de la falado de la societoj de Libera Penso :

- 1° La influo en ili de la politikuloj;
- 2° La pensistoj liberaj ;
- 3° La laikismo.

1° Antaŭtempe, la publika opinio estis antiklerikala. Ĝi estis subtenata en tiu stato per nelacablaj propagandadoj jurnalaj. Le balotadoj estis farataj sur tiu temo. La politikuloj montregis neŝanceblajn kaj sendube sincerajn konvinkojn pri tiu punkto. Sed de post iĝis dece en la politikaj rondoj ne plu manĝi pastrajon. La teorio de la alkunigo (ralliement) aranĝas la aferojn de la elektitoj kiuj per tio gajnas ian nombron de elektantoj.

Neniu, eĉ inter tiuj kiuj daŭrigas la batalon antiklerikalan, kuraĝas sin meti sur la sola teraĵo logika kaj favora de la batalo antidogma (antireligia).

Tiel la klerikuloj, post esti science flankiriginte la grupojn politikajn, socialistajn kaj sindikalistajn ekster la antireligia agado, kronis ilian vetkon jetante la teorion de la Pensisto libera.

Kia estas pensisto libera?

Ofte egoistulo, ĉiam malagemulo, kiu kontentiĝas per la ŝajnaĵoj, kiu pretendas ekzemple ke sia devo estas ne trudi siajn ideojn al siaj infanoj sed

lasas sian edzinon kaj la pastron aŭ la pedagogon trudi la iliajn; komprenante la neŭtralecon laŭ la katolika modo, kun tiu jezuita klarigo : Kiam ili estos plenaĝaj, ili sin liberigos kiel mi.

Tio ne estas ĉiam, ne estas ofte vera. Estas sendube pensistoj liberaj, kiuj vivigas ilian familion en la religia indiferenteco, eĉ en la senreligieco, sed tio estas ĉiam provizora.

Izolataj, ili estos venkataj antaŭe, je la unua socia kontraŭaĵo.

La penso libera atingis la intelektulojn pro la timo de la ridindeco. Iĝis ridinde elmontri sian antiklerikalismen kaj precipe sian antireligiecon. La militantaj, estontaj kandidatoj, karaktere ankoraŭ pli malfortaj ol la intelektuloj, viroj de ĉiufoje unu sola ideo kaj de unu sola rimedo, panaceistoj, alvenis eĉ ĝis kontraŭbatali la societojn de Libera Penso kaj precipe iliajn direktantojn, en kiuj la balotada lorno montras al ili konkurantojn.

La Penso libera stariĝis do kontraŭa, kaŝe aŭ malkaŝe, kontraŭ la Libera Penso, tiu-ĉi restinta la specialaĵo de la samnomaj societoj.

La sofismo de la Penso libera paralizis la unujn, blindigis la aliajn, allogis eĉ kelkajn intelektulojn, momente nepripensantajn.

Forlasataj de la politikuloj al kiuj ili malutilas, kontraŭbatalataj de la militantoj kiujn ili ĝenas, malestimataj de la fablaj astrologoj, monopoligataj iafoje, tro ofte, de mallarĝaj sprituloj, Dikaj-Johanoj vilagaĵaj aŭ urbataj, ili povas nur malfortiĝi kaj fatale falas kiam ili ne estas subtenataj de loka intereso aŭ de kelka energio konvinkita. Rezultas du specoj de societoj stare restantaj : tiuj kiuj sekvas la politikon antiklerikalan en la landoj kie la klerikalismo ŝajnas ankoraŭ danĝera al la militantoj, tiuj kiuj sin dediĉas al bruega kaj malefika propagando. Nek unuj nek aliaj povas plu prosperi. Kial? Ĉar ili ne evoluis : ĉar ili restis en la teoria kiel en la praktika ordo simple malpozitivaj aŭ kritikemaj limigantaj ilian agadon laŭ elmontradoj senkarakteraj, neallogemaj, iafoje maldecaj, supere konkurencaj en tiu kampo de aliu danĝero pri kiu mi tuj parolos : la laikismo.

Kio estas la laikismo? Simple nova ŝtata Religio, kiu eltiras sian devenon el la antiklerikalismo alveninta al la publika Potenco. Ĝia karakterizo estas la fiksado de unu filozofia kaj morala teorio, kun ĝiaj politikaj kaj socialaj postsekvoj, teorio densigata en unu kateĥismo : la oficiala moralalo.

Cetere ĝis nun, tiu-ĉi estas nur elsignado sen-sciencia valoro de la ĉefaj katolikaj moralordonoj, kies oni forigis la spekulativajn fundamentojn, tiamaniere ke ĝi estas nur senanima skeleto, senliga memorigilo kiu ne subtenis la ekzamenon de la plej simpleca kredulo de la ŝtatismo se la kreduloj rezonadus.

La diverseco de la moralaj libroj akceptataj estas nur ŝajnema, ĉar ĉiu dekliniĝo grava estas submetata antaŭ sankta ofico kaj forpelata el la lernejoj. Tio koncernas do nur ŝtatan kateĥismon kiu estas en la palpetoj sed kiu baldaŭ fiksiĝos.

Nature ĝi kompletiĝos kaj jam kompletiĝas per simboloj, per kultaj ceremonioj en kiuj « pontifas » la papoj kaj la episkopoj de la R. F., renaskiĝo de la naciema kaj imperiema religio de la bandista popolo : la Romanoj.

La laikismo estas la vera danĝero por la Libera Penso, unue ĉar multaj personoj konfuzas la du aferojn kaj atribuas al la Libera Penso la oficialan karakteron de la laikismo; poste, ĉar leĝarigita, la laikismo ne jam plu povas akcepti la interdiskutadon kaj la kritikon de ĝiaj dogmoj kiuj jam petas blindan kredecon kaj la misteron.

La laikismo celas anstataŭi la klerikalismojn kaj flankigi la Liberan Penson, tiu-ĉi jam lasata de ŝtatoficiistoj ne plu estante kampo kie estas rikoltataj ordenaĵoj kaj aliaj favoraĵoj.

La Libera Penso estos kontraŭ la laikismo kiel la Protestantismo kontraŭ la Katolikismo. Ĝi reprezentas kaj reprezentos la liberan ekzamenon kontraŭ nova kredo, apogata sur nova silabuso.

La laikismo eble mortigos la katolikan eklezion; sed ĉar tiu lasta enhavas ankoraŭ la plimulton, la laikistaro estas momente devigata lasi ĝin vivi, al ĝi doni la allogon de la persekutado, kaj lasi ĝin uzadi ĉiujn la potencajn rimedojn kiujn alportas la financistaro, la militista kaj administracia aristokrataro kiuj pli kaj pli revenas al ĝi. Sed kredinde kiel en malnova Ĥinuĵo, kies mi sekvas la prahistoriajn fazojn, la laikismo kaj la eklezio denove fandiĝos.

Kiel la mohamedismo, la laikismo havas nur unu kredan elparolon : la tutpotenca ŝtato.

Tiu senteco estas la kritero de la nova ortodoksio.

* * *

Kontraŭ tiuj kaj tiaj danĝeroj, elŝajne nia spirito povus kredi la pensliberon tre malsana kaj la societojn ĝin riprezentantajn nekuraceblaj. Tamen oni ne devas forgesi ke ĉiu bezono kreas la organon. Nu, la libero por pensi, la rajto por diskuti, por fari al si propran opinion estas akiritaj bienaĵoj.

Nek la forlasoj de unuj, nek la malamikaĵoj de aliaj, nek la kreo de konkurencaj institutoj superas kontraŭ organismo necesega al grava nombro de homoj, escepte per perfortego. Tiuj-ĉi protagonistoj, ne devas senkuragiĝi. Male ili devas senlacege sin okupi por realigi iliajn konceptojn.

Ili ne devas perdi tempon por allogi la indifrentulojn, la nekonsciulojn, nek por kritiki la

malperfektaĵojn de la organaroj paralelaj, sed nur ataki la malamikon : la Religiojn bazatajn sur la morala aŭtoritato de iu ajn perulo, kiu estus privilegiata por ricevi la malkaŝon de la Vero, kaj kies la posteuloj pretendus heredi la saman privilegion.

Estas la principo ĉi supre difinita kiun oni devas kontraŭbatali pli ol la pontifojn mem en la Libera Pensa kampo.

Sed por kontraŭbatali malamikon kun ŝanco al sukceso, estas necese bone lin koni.

* * *

La Religio respondas al bezono, al kelkaj bezonoj, kiujn sciis uzadi la diversaj pastraroj kaj al kiuj ili liveris pli malpli taŭgajn kontentigojn.

La rimedoj uzataj de la Religioj por kontentigi la alidealajn bezonojn de la homo estas iliaj propraj karakterizoj, kiujn mi plej rapide kiel eble tuj skizas. La unua ideala kaj la plej potenca bezono de la homo estas la mistika : kuriozemeco, timemeco kaj allogemeco al la nekonato.

Ĉiu religio al ĝi respondas unue spekulative per speciala filozofia teorio, bazita sur la iutaga scienco kaj kutimigavidpunkte per praktikadoj individuaj kaj opaj (preĝo, komunio, kosmosofiaj ceremonioj, k. t. p.) celantaj starigi rilatojn inter la homo kaj la mistera nekonato aŭ nekonatulo.

La dua ideala bezono estas la estetika kaj mistika, kiu ĉe la prauloj fandiĝis kun la antaŭa.

La Religio al ĝi respondas spekulative per teorio estetikomorala, eltirata el la akceptita filozofio kaj kutimige per belartaj kaj plezurigaj elvokadoj en la religiaj ceremonioj kiujn ili festigas.

La tria bezono estas la sociemeco.

La Religio al ĝi respondas per morala teorio kaj leĝaro, starigitaj laŭ la sama filozofia sistemo kaj per agoj kaj institutoj por helpado kaj solidarado, kiujn neniu ŝtata organismo neniam povas egali kaj plenumi kun la sama karakterizo de fratemeco kaj de reciproka simpatio. Ĉio ĉi necesas literaturan monumenton kolektantan la komunan dogmaron kaj ĝiajn fundamentojn, kunigan taktikon kaj organizaĵon.

La literatura kolekto enhavas ĝenerale : 1° unu historian aŭ legendan fundamenton (Biblio, acta sanctorum); 2° unu rezonŝajnan dogmaron (teologio); 3° unu liturgion; 4° unu moralan leĝaron. La tuto estas entenigata en la ortodoksio per regulaj kontraktoj (koncilioj) kaj propagandata per lernolibroj (kateĥismo, meslibro).

La kuniga taktiko povas esti por la oportuneco de la parolado dividata en tri partoj : varbado, konservado, disciplino.

Por la varbado, la Religio uzas diversajn rimedojn propagandemajn inter kiuj la prediko, la

libro, la imitemo, ankaŭ kiam ĝi povas la aĉeto, la perforto.

La varbado havas diversajn fazojn aŭ gradojn : adopto (baptado), readopto (konfirmacio), akcepto (komunio).

La kunigitaj inter si rekoniĝas per simbolaj gestoj (kruca gesto) kaj signaĵoj (kruco).

La konservado de la kunigeo de la fideluloj estas farata per memorigaj agoj, memorigante periode la devojn kaj rajtojn, per oftaj kunvenoj kaj partoprenigante la opon de la asocioj en ĉefaj cirkonstancoj de la vivo individua kaj familia (naskiĝo, edziĝo, morto).

La disciplina metodo estas antaŭzorga aŭ puna, individua (ekzameno de konscio) aŭ opa (konfeso, ekskomuniko).

Fine la administrado kaj direktado necesas funkciistarojn (pastraroj) kiujn oni povas dividi po du grupoj aŭ serioj reciproke interpenetrantaj : videbla organizaĵo — monda pastraro — meza organizaĵo — regulara pastraro — mi ne volas etendi tiun longan artikolon per konsideroj pri la postsekvaj moralaj, sociaj kaj politikaj de la religioj kaj de iliaj pastraroj. Tio necesus specialan kaj longan studon.

Do, tiaj estas la karakterizoj de iu Religio.

Mi diris ke tiu-ĉi respondas al bezono. Kio ne volas diri ke la estantaj religioj ĉiam estos. Ili anstataŭis aliajn. Laŭ ilia vico, ili estos anstataŭataj.

Nu, por povi fine detrui organon necesas sed iĝintan nesufiĉa, necesas apud ĝin almeti ĉu per burĝoniĝo, ĉu per anstataŭo, superan organon kiu altiras la sukcon je malprofito de la unua. Tiu-ĉi sekiĝas kaj mortas iom post iom, tiel kontraŭ la religioj.

Ili estos detruataj nur per religio aŭ religioj.

La Libera Penso devas do iĝi religio en ĝiaj ĝeneralaj karakterizoj, akordiĝeblaj kun la akiritaj veraĵoj, se ĝi grave volas alterĵeti ĝiajn malamikojn kaj la malamikojn de la vero, ĉiam nova, ĉiam ŝanĝa.

Ĉu tio volas diri ke la Libera Penso devas havi similajn bazojn kaj principojn kiel faras la laikismo ?

Neniel.

La materialismo estas tiom deca kiom la deismo por edifi moralon. La morala disciplino de la protestantoj bazata sur la perlibra meminspirado valoras la orelan konfeson de la katolikoj. La gastamo de la prauloj valoras parte la kristanan bonfaradon.

La ĵurnalo valoras la libron kaj la predikon.

Sed se ni ne povas kaj ne devas tuton preni el la religioj kaj precipe de la katolika, ni devas preni multon. Tio estas konvinko kiun mi akiris dum multjaraj funkcioj de direktanto en societoj de

Libera Penso kaj tiu konvinko fortiĝas ĉiutage per la observo de la aĵoj kaj de la personoj.

Evidentas ke ne estas demando starigi iun ajn dogmaron kontraŭ la dogmaroj de la estinteco kaj de la estanteco.

Lasu ni tion al la sektanoj de ĉiu ordo.

La Libera Penso estas metodo. Ĝi neniam povos, restante ĝi mem, adopti kiel aksiomo opinion eĉ elveninta el la nuntaga scienco; ĉar ĝi estus puŝata ĝin prediki, do ĝin trudi morale (radaro).

Ĝi glaciĝus sur dogmo kaj jam estus ne pli ol la aliaj sektoj.

Mi parenteze kredas utile respondi al kontraŭparolo, kian mi sentas en la leganto kaj kiun mi pensas antaŭjuĝo. Multaj eĉ inter la plej kleraj estas konvinkataj ke oni alvenos trovi filozofian kaj moralan dogmaron bazatan sur reguloj havantaj karakterizon de vero preskaŭ absoluta kiel okazas en la sciencoj pozitivaj, precipe matematikaj.

Estas hodiaŭe la filozofiala ŝtono de la laikistoj.

Estas dika iluzio.

Estas en la sciencoj du tre malaj metodoj kiuj ne povas fandiĝi, kaj kiuj ĉiam estos paralelaj, kio estos treege feliĉa, ĉar ili sin reciproke kontrolas kaj plenigas.

Estas la eksperimenta metodo, kiu estas en la bieno de la scienco, kaj estas uzebla nur al la konkretaj formoj de la aĵoj, al la fenomenoj kaj al la faktoj percepteblaj senpere de niaj sentiloj; kaj la spekulativa metodo, kiu estas eco de nia spirito (nomu ĝin kiel vi volas : cerbecoj, animo, imageco, ne estas grave) kaj kiu ludigas abstraktajn ecojn necesajn por abstrakti kaj juĝi abstraktajn aĵojn kaj fenomenojn. Tiu metodo estas en la kompetenco de la filozofio kiu ĉiam estos flanke, kelkafoje kun, ofte kontraŭ la scienco.

La demandoj de la forsentejo (au-delà) kaj de ĝiaj rilatoj kun la sentejo (en deĉa) estos ĉiam en la spekulativo. La ideo mem de sensfino, kiun ni povas kompreni, kvankam neniam povos ĝin senti, komprenigas ankaŭ ke tiom potencaj kiom ni povas imagi niajn estontajn teleskopojn, ili ne forigos la misteron ĉiam malantaŭ irantan antaŭ niaj okuloj.

Tamen neniu homo respektama de sia indeco povas vole fermi la okulojn aŭ rigardi nur la kotan teraĵon.

Male, la moralo ne estas necese laŭ spekulativa naturo. Vane, oni serĉas ĝin bazi sur abstrakta principo, kiel sur scienca leĝo.

Sendube, oni povos determini la naturajn leĝojn de la etologio, priskriba scienco, la filozofiajn leĝojn de la etiko mem, teorio de la rilatoj inter la aĵoj, inter ni kaj la aĵoj, inter ni mem; sed la praktika moralo estas kaj estos eble ĉiam en la praktika kampo kaj dependa el la homa elekto.

Efektive ne estas praktike moralo kun granda M : estas moraloj, t. e. neskribataj interkonsentoj, kontraktoj inter la gehomoj, kontraktoj ĉiuformaj, ĉiunkondiĉaj laŭ la kaprico de la partoprenantoj.

Sed tamen estas aliparte tre utile ke oni penas rilatigi la moralon teoriant al la filozofiaj sistemoj.

Do, kontraŭ tiu vidpunkto, ĉiam utilos apud kaj antaŭ la scienco kiu atakas la pozitivon kaj tendencas nur ĝin vidi, ĉiam necesos, mi diras, abstraktojn de kvintesenco.

El la duelo de tiuj du eroj : Eksperimento kaj imago, kiuj sin senĉese interpuŝegas en ni mem kaj inter ni, depost kiam la homa cerbo havas la econ abstrakti, forpreni, diveni, rezultas la tuta progreso.

Nu, tiu duelo necesega devigas la eblecon elmeti la ideojn, la teoriojn la plej heterodoksajn kaj eĉ la plej heteroklitajn, kaj siavice tiu libera diskutado necesas organizadon kiu liberon trudas aŭ eltiregas el la potencoj malantaŭemaj kiel el la potencoj konservemaj, t. e. ĉiuj la religioj kun pretenda malkaŝo, t. e. ĉiuj la registaroj kun perforta pravo kaj ŝtata superrajto.

Mi ne elvolvigos ĉi tie la fundamentojn kiujn mi ekvidas post pripensoj por organizado racia de la Libera Penso. Jam mi trouzis la paciencon de la leganto.

Cetere, ĝi naskiĝas el la konsiderado de la ĉi supre detalata temo.

Mia intenco estis fari kialan kaj laŭtan alvokon al la unuigo *helpema* kaj *agema*.

La izolstato estas mortiga al la individuo. Ĝi senfortigas la fortulojn mem. Ĝi estas ofte aŭ iĝas signo de senkuraĝiĝo, do malforteco.

Estas konfesote ke multaj liberpensuloj renkontas barilojn en ilia interna moraligema misio kaj ke multaj komprenis la neceson de la interhelpe. Sed malmultaj iniciatis.

Ĉiu scias la malfacilecon propagandi en privata rondo. « Neniu estas profeto en sia lando », sed precipe neniu estas aŭdata profesoro ĉe si.

Necesas la allogo de la nekonito aŭ de la malmulte konito por la simpluloj kaj eĉ por aliuj. Necesas precipe la opiĝo, la amaso, por uzadi la potencon de la imitemo.

Mi revenas, kiel katon, al mia « maroto » : imitu ni la Eklezion.

Ne bezonas krei sed nur fortigi, rektigi, renaski. Sufiĉas doni al la taŭgaj societoj la vivon intelektan kaj moralan kiu tro ofte al ili mankas.

La tempoj estas alvenantaj.

Ĉie la plej kleraj inter la Liberpensuloj sentegas la bezonon restarigi la liberajn filozofiajn skolojn de Grekujo kaj Romo.

Ĉie provoj estas eksperimentataj por unuigi la homojn vere sendependajn kontraŭ la morala aŭtoritato.

Ĉu mi devas citi : la I. L. P., la I. O. E. K., la Instituto I. I. de progresaj spertoj, k. t. p.

Sed ĉiu societo ŝajnas voli limigi al iu ajn vidpunkto sian agadon aŭ miksiĝi kun flankaj, paralelaj organoj sociaj, kaj neniu ŝajnas eniri malkaŝe en solidareca kaj interdukada kampoj.

Ĉu unuigi? Ĉu novigi?

Respondos la anaroj. Sed mi rimarkigas ke ĉiuj naskiĝis el sama bezono : bezono al studo de la filozofiaj, moralaj kaj sekve sociaj problemoj en ilia fundamenta kampo. Do, se ne fandiĝo, ebla unuigo.

* * *

Mi estis skuinta mian plumon kaj intencanta ĝin ripozigi, kiam venis al mi la penso ke utilus eble doni ankoraŭ alian pinglan pikon kontraŭ aliu sagglobeto, la komuna opinio pri la sorto tuja de la Libera Penso.

Ni songe imagadas ĝenerale al socia stato en kiu ĉiuj estus samgrandaj, saminteligentaj, sammoralecaj, k. t. p. : t. e. al la unuformeco, kiun oni ornamas per la vorto abstrakta : unueco.

Sen etendiĝi sur la bela vivo kiun ni vivus, se tio estus ebla, vivo en kiu ĉiuj la gehomoj estus miljarda ripetado de unu tipo kaj sendube ankaŭ la bestoj, la kreskaĵoj kaj la cetero, mi nur volas atentigi pri la neebleco natura de tia koncepto.

En la naturo, ni vidas ke en ĉiu ordo viva aŭ senviva troviĝas dum tempo konsiderata ĉiuj aŭ preskaŭ la formajoj antaŭaj, depost la plej simpla, era, ĝis la atinginta superan tipon taŭgan al la kosma momento.

Nu, ĉiu analizemulo povas kontroli ĉiutage tiun leĝon en la socianaro.

Mi renkontas sur la terglobo, ne nur ĝenerale disataj, sed eĉ en ĉiu lando, en ĉiu urbo, en ĉiu socia (familia, profesia) grupo, preskaŭ ĉiujn la ia antaŭtempajn homajn tipojn.

Sub la similaj vestaroj spite ŝajnante similaj esprimoj, batas koroj kanibalaj, ŝtonajaj, heroo-tempaj, mezepokaj, deksep, dekok, neknaŭ kaj hodiaŭa jarcentaj; remaĉadas kaŝfrenezaj, bestapetitaj, egoistaj, ankaŭ plej pure sindonemaj pripensoj.

Ĉiu ero kaj organaro viva estas mikrokosmo de la evoluado, ĉiu socio de la historio. Sendube, oni songas kaj songadas unuigi, similigi, samigi. Kial igi?

Ĉar oni ĉiam estas sub la influo de la premema malsanveneno de la teokratia kaj de ĝia kuzo la perforta ŝtato.

Ĉu oni penas por samigi niajn kreskaĵojn, niajn dombestojn? Ne, en kulturo kaj bestedukado oni ĝenerale havas saĝajn kaj praktikajn ideojn.

Oni kontentiĝas elektante la plej taŭgajn tipojn por niaj celoj kaj oni tiel « selektas ». Oni certe

povas naski artfarite nigrajn rozojn per aldono de ĥemiaj eroj, sed oni scias ke tiel oni ne kreas daŭran specon : ĉar senĉese la individuoj ŝanĝitaj revenemas al la speco tipo.

Nu, tion kion ni ne povas fari kontraŭ pli malpli simplaj organaroj, kial ni provas ĝin fari kontraŭ tiom malsimpla organaro kiel estas la homo?

Same kiel Jesuo diris : estos ĉiam malriĉuloj inter vi, mi diras : estos ĉiam malsamuloj inter vi, ĉiam malsanuloj kaj mortemuloj malgraŭ la plej severa higieno kaj la plej scienca kuracarto, ĉiam nesciuloj malgraŭ la plej kvanta instruada trudo, ĉiam maljustuloj malgraŭ la plej belaj ideoj kaj intencoj esprimataj. Tial oni ne devas kredi ke la L. P. tuje estos la ĝenerala stato kaj ke la liberpensulaj societoj baldaŭ kunigos la plimulton de la gehomoj.

Necesos longatempe ankoraŭ institutoj taŭgaj al la diversaj mentalecoj. Iuj inter la nunaj religioj daŭros medie la plej alta nova civilizacio, kiel medie la antaŭaj kaj nunaj restis kaj preskaŭ senŝanĝaj vivis la kultrestaĵoj parsiaj, judeaj, k. t. p.

Nur la poo ŝanĝos.

Ni devas antaŭvidi por dum kelkaj jarcentoj (mi volas esti esperiga) krom la konservo de la malnovaj religiaj formajoj, kiel kristismo, la ekziston de civila religio, la laikismo, kaj la naskiĝo de fatala kavsonĝaĉo nova kiu allogos la amason vole malkleran, vole nesciantan, sed aliparte neniel malinteresigantan pri la mirindaĵoj.

La mondo atendas novan mesion; ĉar la mondo sonĝas kaj ĉiam atendas plenan abstraktan feliĉon tergloban aŭ eksterteran de iu savanto, per ia miraklo.

R. PHLUYD.

LEV NIKOLAJEVIĈ TOLSTOJ

La ĉiutagaj gazetoj raportas :

La rusa ministro por internaj aferoj rifuzis al ĉiuj societoj la permeson por kolektoj favore de monumento pri Tolstoj, deklarante, ke la rusa registaro ne povas permesi tiajn kolektojn pro la kontraŭŝtata kaj kontraŭeklezia sintenado de Tolstoj.

Ni, liberpensuloj, vidas do denove la neceseg-econ de nia propagando.

O. B.

LIBERA PENSO ĈE LA PARIZA KONGRESO

FESTO. — La Dimanĉon 2-an de Aŭgusto, nia societo *Libera Penso* donos grandan kulturfeston, sub prezido de S-ro Ferdinand Buisson, pariza deputato. Ĝi kunigos francajn kaj alilandajn liberpensulojn por frata manifestacio, kun paroladoj en Esperanto kaj en

franca lingvo, kantoj kaj muziko. Estos invitataj ĉiuj kongresanoj, kies kredoj renkontos tie indan respekton; persone promesis ĉeesti nia Majstro. La festo estos anoncata sur la kongresaj programoj sammaniere kiel la diversaj religiaj diservoj.

KUNVENOJ. — Ili okazos en ĉambro de unu el la francaj liberpensaj societoj, kiuj volas fari al la esperantistaj sampensuloj fervoran akcepton.

LOĜADO. — La membroj de *Libera Penso* kaj iliaj familioj povos loĝi najbare, mendante ĉambrojn per ni. La ĉambro kun lito unupersona aŭ dupersona kostos minimume 2 frankojn por unu tago. Por viroj solaj ankaŭ ekzistas en Parizo Popola Hotelo perfekte higiena, kie la loĝado kostas 5 frankoj por unu semajno.

MANĜOJ. — La unuan tagon estos organizata kunmango en bona kaj malkara restoracio, kie poste ĉiu povos laŭvole retrovi oportunan nutradon kaj fratan societon.

— Ni donos poste plenajn informojn. Sed de nun decidu veni ĉiuj societanoj, kiuj povos : nia Pariza kunveno estos por ili kaj por *Libera Penso* bela, neforgesebla dato.

Aligoj en Marto 1914

S-ro Frant. X. KUĈERA, KNEZÈVES ap. Rakovnik, Bohem.
S-ro Th. CART, 12, rue Soufflot, PARIS.
S-ro Fr. RIEMAN, 113, rue Damrémont, PARIS.
S-ro F. DUVAL, 38, rue Monier, PARIS.
S-ro J. FINKELSTEIN, 26, rue Chabrol, PARIS.
S-ro J. PENELAUD, 32, rue de la Colonie, PARIS.
S-ro René DUBOIS, 24, rue Berthollet, PARIS.
S-ro COUTEAUX, 40, rue Bichat, PARIS.

Eksiĝas :

Ivanskiy, Per Lamm, Antiklerikala Grupo en Genova,
Soare, Hristoskoff, Kaweck, Curchod.
Entute 194 membroj.

Kaso en Marto 1914

Reportite	Fr. 433,10
<i>Enspezoj :</i>	
Kotizaĵo 1913-1914 de Dauphin	5,»»
— 1914 Buisson, Sandrin	5,»»
— 1913 Batek	2,60
— 1914 Loncota	2,50
— 1913 Maranhao	2,90
— 1913-1914 F-ino Adam	4,90
— 1913-1914 Gottgetreu	5,55
— 1913-1914 Grimm	5,10
— 1914 Collot, Lobbedez, Depardieu ..	7,50
— 1913 Liberiga Stelo Sens.	2,50
— 1914 Cros	5,»»
— 1913-1914 Blangarin	5,»»
— 1913-1914 Staniŝiĉ, 1914 Lorek	8,»»
— 1913-1914 Engst	5,10
Sume	499,75
<i>Elspezoj :</i>	
Poŝtmarkoj	10,»»
Restas en kaso	Fr. 489,75

LIBERA PENSO

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO: 1 SM (FR. 2.50) — EKSTER FRANCUJO, FR. 2.60

Sekretario-Kasisto : RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

ALĜOJN KAJ KOTIZAĴOJN RICEVAS

En Ameriko, S-ro J. F. MORTON, Jr. 62, Vesey st. New-York.

En Belgujo, S-ro FRANS SCHOOF, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen.

En Hispanujo, S-ro P. LINARES, Hto S. Basilio, Cordoba, Prezidanto.

En Aŭstrio kaj Germanujo, S-ro TYL, 57, Olomoucka, Prostejov, Aŭstrio-Moravio.

En Parizo, S-ro GUILLEMIN, 53, rue Damesme, kaj S-ro DAUPHIN, ĉe librejo Hachette.

NOVA KATEKISMO

TRADUKITA DE HARRY SHAW (ANGLUJO)

ĈAPITRO SESA

LA HOMO

1. DEMANDO. — Kio estas la homo?
RESPONDO. — Racia besto.
2. D. — Kian aĝon la homo havas?
R. — Centojn da miloj da jaroj.
3. D. — Kiuj estis liaj antaŭuloj?
R. — La mambestaro — la plej alta speco de vertebruloj, t. e. ĉiuj bestoj kiuj mamnutras la idaron.
4. D. — Kiel vi scias tion?
R. — Laŭ kunmeteco, strukturo kaj la funkciado de siaj organoj, la homo tute similas beston.
5. D. — Montru kelkajn el la similaĵoj inter la homo kaj la bestaro.
R. — La homo havas nenian muskolon, oston aŭ organon malsimilajn al tiuj de la bestaro.
6. D. — Plue?
R. — Ambaŭ estas kunmetitaj el la samspecaj materialoj; posedas similajn korperojn kaj submetiĝas al la samaj leĝoj pri la vivo kaj la morto.
7. D. — Ĉu la homo iel diferencas de la bestoj?
R. — Intelekte kaj morale la homo superas ĉiujn aliajn bestojn.
8. D. — Kiel alie ili diferencas?
R. — La besto serĉas nure la satigon de la apetito; la homo la realigon de siaj ideoj.
9. D. — Kaj krom tio?
R. — La homo vivas kaj laboras por la postuloj, por siaj naskotaj samuloj; la besto ne montras senton de la estonteco.

10. D. — Kia estas la parenceco inter la homo kaj la besto?
R. — Li aŭ malsuprenvenas aŭ suprenvenas de la besto.
11. D. — Kia estas la plej forta pruvo ke la homo venas *supren* de la besto?
R. — La fakto ke la homa embrio, antaŭ la naskiĝo de la infano, travivas gradojn de disvolviĝo en kiuj ĝi havas, jen brankojn kiel fiŝo, jen voŝton, jen piedfingregojn, jen korpon kovritan de haroj kaj cerbon kiel tiu de simio.
12. D. — Kion tio signifas?
R. — Ke la homo dum sia longa ekzistado volverampis tra ĉiuj tiuj vivformoj ĝis sia nuna stato.
13. D. — Ĉu vi intencas diri ke estis iam tempo kiam la homo estis besto similanta kelkajn el tiuj de ni konataj nuntempe?
R. — Dum multego da jaroj li similis simion, gorilon, ŝimpanzon aŭ orangutangon.
14. D. — Antaŭ kiom longa tempo tio estis?
R. — Ne estas facile diri, sed kredeble estis antaŭ centoj da miloj da jaroj.
15. D. — La homo do ne estas speciale kreita?
R. — Ne, li malrapide kreskadis supren de pli malaltaj vivformoj.
16. D. — Ĉu iam iu vidis la evoluon de homo el besto?
R. — Ne, la Naturo laboras sekrete; la plimaltspecaj bestoj sangiĝis en homon per malrapidaj, nerimarkeblaj gradoj same kiel unu vidaĵo malaperas en alian.
17. D. — Ĉu ĉi-tiu kreskado aŭ disvolviĝo estas limigita al lia korpo.
R. — Lia menso aŭ intelekto estas tiom same evoluinta kiom lia korpo.
18. D. — Kial ĉiuj bestoj ne disvolviĝas en homojn?

- R. — Por la sama kialo ke ĉiuj sovaĝuloj ne estas evoluintaj en civilizajn popolojn.
19. D. — Kio estas tio?
R. — Malfavoraj vivkondiĉoj.
20. D. — Klarigu.
R. — La progreso rezultas el la neceseco. La bestoj kaj la sovaĝuloj restas senmove tiel longe kiel ili povas sin konservi komforte. Ili elpensas kaj disvolvas novajn rimedojn nur kiam ili estas devigataj aŭ minacataj de danĝero kaj morto.
21. D. — Daŭre klarigu.
R. — La homoj kaj la bestoj estas la esprimo de la kondiĉoj sub kiuj ili vivas. Kiam la kondiĉoj ŝanĝiĝas la homoj kaj la bestoj ŝanĝiĝas samtempe.
22. D. — Kio super ĉio alia kontribuis al la homa evoluado?
R. — La batalo por ekzistado.
23. D. — Ĉu troviĝas aliaj opinioj pri la homa deveno?
R. — Jes. Multaj homoj ankoraŭ kredas ke la homo estas kreita de Dio, tute subite kaj en perfekta stato, antaŭ kelkses mil jaroj.
24. D. — Kion signifas « kreita perfekta »?
R. — Farita en la simileco de Dio.
25. D. — Ĉu estas pretendite ke la homo estis iam tiel perfekta kiel Dio?
R. — Mi pensas ke ne.
26. D. — Tial li estis neperfekta kompare kun Dio?
R. — Jes.
27. D. — Kial do oni diras ke la homo estas kreita perfekta?
R. — Mi opinias ke oni intencas diri ke li estis tiel perfekta kiel homo iam povus esperi esti.
28. D. — Kial li ne estas perfekta nun?
R. — Estas dirata ke li falis el perfekteco per ago de malobeo kontraŭ sia kreinto.
29. D. — Kiel « perfekta » homo povas krimi?
R. — Estas dirata ke, pro sia propra gloro, la kreinto permesis la krimon.
30. D. — Tial li ne malobeis, sed obeis Dion?
R. — Jes, se li helpis efektiviĝi la eternajn intencojn de Dio.
31. D. — Kiaj estis la konsekvencoj de la homa defalo?
R. — La pekeco, la suferado kaj la tuthomara morto.
32. D. — Ĉu nenia malbono estis en la mondo antaŭ la homafalo?
R. — Laŭ scienco, jes; ankaŭ laŭ la Biblio, ĉar en tiu libro estas skribita ke Satano tentis Adamon. (Ĉar la diablo kaj la infero ekzistis antaŭ ol Adamo ekzistis, la homo ne povas esti tenata responde pri la enkonduko de malbono en la mondon.)
33. D. — Kia estas la populara kredo pri Satano?
R. — Ke li estas la malamikego kontraŭ Dio kaj la homo.
34. D. — Kaj krom tio?
R. — Ke li estas tiel potenca por malbono kiel Dio estas por bono.
35. D. — Kiomaĝa estas la Diablo?
R. — Preskaŭ tiomaĝa kiom Dio laŭ populara kredo.
36. D. — Kiel la kredo en Diablo povas esti klarigata?
R. — La homaro, en sia junaĝo, penante klarigi pri la ekzistado de lumo kaj mallumo, de vivo kaj morto, de amo kaj malamo, akceptis la plej simplan solvon, t. e. ili supozis ke du malsamaj estaĵoj — unu bona kaj la alia malbona — ekzistis kaj regis la mondon.
37. D. — Ĉu oni kredas ke la Diablo estas tiel saĝa kiel Dio?
R. — Ne, sed oni opinias ke li estas tre ruza.
38. D. — Kia estas la laŭdira celo de lia ekzistado?
R. — Por tenti kaj ruinigi la homojn kaj la Diajn farojn.
39. D. — Kiu estas priresponda pri lia ekzistado?
R. — Laŭ populara kredo, li estis same kiel la unua viro, perfekta estaĵo — ĉefanĝelo kiu deziris fariĝi dio kaj pro tio estis forpelita el la ĉielo.
40. D. — Kial Dio ne detruas la Diablon?
R. — Por tia sama kialo kia, laŭdire, influis lin permesi la homan defalon.
41. D. — Kio estas tio?
R. — La Dia gloro.
42. D. — Ĉu por ĉiam Diablo kaj infero ekzistos?
R. — Laŭ la opinioj de multaj personoj, jes.
43. D. — Kial oni kredas tiajn fabelojn pri la Diablo k. c.?
R. — Ĉar iliaj gepatroj kredis.
44. D. — Kion vi pensas pri tiaj kredoj?
R. — La opinioj kaj kredoj de homoj, pri temoj kiujn ili ne diligente studis estas malmulte valoraj.
45. D. — Kiel efikas kredo en la Diablo?
R. — Ĝi igas la homojn superstiĉaj, malgajaj, malkuraĝaj kaj kruelaj.
46. D. — Kiel oni povas senigi sin je kredo en Diablo?
R. — Per kleriĝado.
47. D. — Kio estas la plej granda timotaĵo?
R. — La timo.
48. D. — Kial?
R. — Ĉar, paralizante la menson kaj la korpon, la timo senigas nin je la kapableco nin defendi; kaj kiam ni ne povas nin defendi ni fariĝas la ludajo de politikaj kaj religiaj timigiloj.

Fino de la sesa ĉapitro.

EL "LA SIMPLA SAĜO DE PASTRO MESLIER" (1)

« Estas vasta imperio regata de monaĥo, kies konduto konvenas por konfuzi la spiriton de siaj regatoj. Li volas esti konata, karamata, respektata, obeata; sed li neniam sin montras, kaj ĉio konspiras por malfirmigi la ekkonojn, kiujn oni ekhavas eble koncerne lin. La popoloj subigitaj al lia potenco havas, pri la karaktero kaj leĝoj de tiu nevidebla suvereno, nur la ideojn al ili sugestitajn de liaj ministroj; ĉi-tiuj tamen konsentas, ke neniam imagaĵon ili havas pri sia estro, ke liaj planvojoj estas nepenetreblaj, ke liaj vidceloj kaj ecoj estas tute nekomprenablaj; cetere tiuj ministroj neniel akordiĝas inter si pri la ordonoj, kiujn ili pretendas elvenintaj el la suvereno, kies organoj ili sin diras; tiujn ordonojn ili anoncas malsame al ĉiu provinco de l' imperio. Ili senfamigas unuj la aliajn, kaj ili sin alnomas reciproke trompeguloj kaj falsistoj; la ediktoj kaj ordonaĵoj, kiujn ili komisiis al si leĝproklami estas malklaraj... La leĝoj de l' monaĥo kaŝita bezonas interpretantojn; sed kiuj ili klarigas, tiuj inter si ĉiam disputas pri la vera maniero ilin kompreni. Plie, ili ne akordas kun si mem; ĉio, kion ili rakontas pri sia prirco kaŝita, estas nur implikajaro de memkontraŭdiroj; ili ne diras pri li unu vorton, kiu tuje ne malkonfirmiĝas. Oni diras lin superege bona; tamen iu ne estas, kiu ne plendas pri liaj dekretoj. Oni supozas lin treege saĝa, kaj en lia administrado ĉio ŝajnas kontraŭi la racion kaj la natursaĝon. Oni gloras lian justecon, kaj la plej bonaj el liaj subuloj estas komune malplej favoritaj. Oni certigas, ke li ĉion vidas, kaj lia ĉeesto nenion rebonigas. Li estas, oni diras, amiko de l' ordo, kaj ĉio en liaj ŝtatoj estas en konfuzo kaj malordo. Li mem ĉion faras, kaj la okazaĵoj malofte respondas al liaj projektoj. Li ĉion antaŭvidas, sed nenion li kapablas antaŭzorgi. Li senpacience suferas, ke oni lin ofendas; kaj tamen li trafe povigas ĉiun por lin ofendi. Oni admiras lian scion, liajn perfektaĵojn en liaj verkoj; tamen tiuj verkoj, plenaj je malperfektaĵoj, estas mallonge daŭraj. Li estas konstante okupata fari kaj malfari, poste ripari, kion li faris, neniam havante kaŭzon por esti kontenta pri sia laboro. En ĉiuj liaj entreprenoj li nur celas sian propran gloron, kaj li ne sukcesas esti glorata. Li laboras nur al la komforto de siaj regatoj, kaj al liaj regatoj plej multe mankas necesajo. Kiujn li ŝajnas favori, tiuj estas ordinare la malplej kontentaj pri sia sorto; oni vidas ilin preskaŭ ĉiujn, ribelantaj eterne kontraŭ estro, kies grandecon ili ne ĉesas admiri, laŭdi saĝon, respektegi ordonojn, kiujn

(1) Verketo aperinta, kiam ateistoj nur kelkaj estis.

ili neniam obeas. *Tiu imperio, ĝi estas la mondo; la monaĥo, li estas Dio; liaj ministroj estas la pastroj; liaj regatoj estas la homoj.* »

Trad. M. BOUBOU.

Dio estas Malbono!

La unua devo de la saĝa kaj libera homo estas forpeli la ideon pri Dio el ĝia spirito kaj el ĝia konscienco; ĉar Dio, se ĝi ekzistas, estas esence malfavora al nia naturinklino, kaj ni neniel dependas de ĝia estreco. Ni atingas la sciencan malgraŭ ĝi, la komforton malgraŭ ĝi, la socion malgraŭ ĝi; ĉiu el niaj progresoj estas venko, en kiu ni subpremeblas la Diaĵon.

Oni ne plu diru: « La vojoj al Dio estas nepenetreblaj! » Ni tiujn vojojn penetris, kaj sur ili ni legis, per signoj el sango skribitajn, la pruvojn de la senpotenco, se ne, de la malvolonto de Dio.

Mia saĝo, longe humiligita, altiĝas iom post iom al la nivelo de la senlimo; dum la kreskado de l' tempo mi fariĝos ĉiam malplie malfeliĉa laboristo, kaj per la konoj, kiujn mi estos akirinta, per la perfektigo de mia libereco, mi idealigos mian memecon, kaj fariĝos la estro de la kreitaro, la samrangulo de Dio. Nura momento de malordo, kiun la Ĉionpovanto estus povinta malebligigi, kaj kiun ĝi ne malebligis, kulpigas ĝian Providencon, kaj vanigas ĝian saĝon. La plej malgranda progreso, kiun la homo malklera, forlasita, perfidita, elfaras al Bono, ĝin honorigas senmezure. Laŭ kiu rajto Dio al mi dirus ankoraŭ: « Estu sankta, ĉar sankta mi estas! » — « Spirito mensogema, mi al ĝi respondus, Dio stulta, via reĝado finiĝis. Mi scias ke mi ne estas, nek povos iam fariĝi sankta; kaj kiel tia vi estus, vi, se mi vin similas? Serĉu ĉe la bestoj aliajn viktimojn. Patro Eternulo, Jupiter aŭ Jehovah, ni lernis vin koni; vi estas, vi estis, vi estos por ĉiam la jaluzulo de Adam, la tirano de Prometeo. »

Do mi ne falas en la sofismon refutitan de Sankta Petro, kiam li malpermesas ke la vazo diru al la potisto: « Kial vi fabrikis min tia? » Mi ne riproĉas la Aŭtoron de l' ekzistaĵoj, ke ĝi faris el mi kreaĵon senharmonian, seninterligan kunmetaĵon: nur tiukondiĉe mi estis ekzistebla. Mi nur simple al ĝi krias: « Kial vi trompas min? Kial, per via silento, vi incitegis en mi egoismon? Kial vi subigis min al la torturo de l' universa dubo, per la maldolĉa iluzio de l' antagonistaj ideoj, kiujn vi lokis en mian intelekton? Dubo pri la vero, dubo pri la justeco, dubo pri mia konscienco kaj mia libereco, dubo pri vi-mem, ho Dio! kaj konsekvence de tiu dubo, necesigo de la batalado kontraŭ vi-mem kaj kontraŭ mia samulo. Jen, superega Patro, kion vi

faris por nia feliĉo kaj por via gloro; jen kiaj estis, laŭprincipe, via volo kaj via regado; jen la pano, el sango kaj larmoj knedita, per kiu vi nin nutris. La kulpojn, kies pardonon ni petas de vi, vi, ilin pekigis al ni; la insidojn, el kiuj ni petegas ke vi nin liberigu, vi, ilin preparis; kaj la Satano, kiu persekutas nin, tiu Satano, ĝi estas vi!

Vi triumfadis kaj neniŭ aŭdacis vin kontraŭdiri, kiam, turmentinte korpe kaj anime la justan Job'on, figuro de nia homaro, vi insultis al lia naŭva pieco, al lia diskreta kaj respektema malklereco. Ni estadis kvazaŭ neniaĵoj antaŭ via majesto nevidebla, al kiu ni difinis la Ĉielon kiel baldakenon kaj la Teron kiel skabelon. Kaj nun jen vi estas eltronigita! Via nomo, tiel longe la lasta konkludvorto de la scienculo, la sankcio de l' juĝisto, la potenco de l' princo, la espero de l' malfeliĉulo, la rifuĝo de l' kulpulo pentanta, nu, tiu nomo nederinda, de nun dediĉata al la malestimo kaj al la anatemo, estos mokata ĉe la homoj. Ĉar Dio estas *malsaĝo* kaj *malkuraĝo*, Dio estas *hipokriteco* kaj *mensogo*, Dio estas *tiraneco* kaj *mizero*; Dio estas *malbono*! Tiom longe, kiom la homaro kliniĝos antaŭ altaro, la homaro, sklava al reĝoj kaj pastroj, estos malaprobata; kiom longe homo, je la nomo de Dio, ricevos juron de alia homo, tiom longe la socio estos bazita sur la ĵurrompo; paco kaj amo estos forpelitaj el la mortemuloj. Dio! iru for! ĉar de hodiaŭ, liberigate el la timo kaj saĝiĝinte, mi ĵuras, kun mano etendata al la ĉielo, ke vi nur estas la turmentanto de mia saĝo, la fantomo de mia konscienco... »

Dio ja sciis, laŭ la deistoj mem, de la tuta eterneco, ĉar, post ses miljaroj de doloriga spertado, ni, mortemuloj, tion eltrovis, ke la ordo en la socio, tio estas libereco, riĉeco, scienco, efektivigas per la interkonsentigo de kontraŭaj ideoj, kiuj, konsiderataj aparte kiel absolutaj, estis nin faligintaj en abismon de mizero. Kial ĝi ne nin autau-avertis? Kial ĝi nin allasis al nia neperfekta logiko? Ĝi ja sciis ke, fordonante nin al la hazardaĵoj de la spertado, ni nur tre malfrue trovus tiun senriskecon de l' vivo, kiu instigas nian feliĉon; kial ĝi ne mallongigis tiun longan lernadon? Dio, kiun la kredo prezentigas kiel molkoran patron kaj prudentan mastron, fordonas nin al la fataleco de niaj nekompletaj komprenoj; ĝi fosas la kavon sub niaj piedoj, ĝi kondukas nin kiel blindulojn, kaj poste, ĉe ĉiu falo, punas nin kiel krimulaĉojn. Kion mi diras? Ŝajne estas ke, fine tute kontuzitaj de l' vojaĝo, ni rekonas nian vojon.

Trad. M. BOUBOU.

PROUDHON.

Por la Pariza Kunveno

Sendu proponojn kaj temojn por la tagordo de la laboraj kunsidoj.

PENSOJ KAJ MAKSIMOJ

kollektitaj kaj tradukitaj de la ESPERANTA KLUBO de MELILLA (Hispanujo)
por la gazeto *Libera Fensio*

La saĝulo estas mastro de siaj pasioj; la malsaĝulo estas ilia sklavo.

Semu faron, kaj vi rikoltos kutimon; semu kutimon kaj vi rikoltos karakteron; semu karakteron, kaj vi rikoltos sukceson.

La feliĉeco konsistas nur en ĝia trankvila esperado.

BRAHAMA.

La virto afabla, simpla, modesta, venkas ĉion.

FÉNELON.

La homo estas tia, kian li faras sin mem.

MAHOMET.

Aliĝoj en Aprilo 1914

S-ro Hiacinto FIGUERAS Y ROSINOL, 30, Carrer nau, Terrassa, Hispanujo.

S-ro V. CIMR, Echenoz près Vesoul, Francujo.

S-ro Prof. Estanislav BORECKI, Caixa postal, 83, Ponta Grossa (Parana), Brazilujo.

S-ro Marcel BOUBOU, Beaugency (Loiret), Francujo.

S-ino TURNEAVA BELIKOVA, Oficerskaja ul. Efremovoj, Smolensk, Rusujo.

S-ro POWADOWSKI, Proszowice, gub. Kielce, Polujo-Rusujo.

Eksigjas (nekotizadis): Orsatti, Vich, Kerr, Crow, Davis, Colson, Hamand, Klajin, Grotte, Safar, Zednik, Eisner, Toldt, Meulen, Nuidant, Hamburger, Bruyn, Sandecki.

Nun 175 membroj.

Kaso en Aprilo 1914

Reportite ..... Fr. 489,75

Enspezoj:

Kotizaĵo 1914 de Cimr	2,»
— — Boubou	2,50
— — Powadowski per Presa Soc.	2,»
— — Stromboli	2,50
— — S-ino Tournaeva Belikova	2,40
— 1913-14 Lecat, kun poŝtelspezoj ...	5,30
— — L.Beuve kaj E.Beuve — ...	10,65
— — Bouvier — ...	5,30
— — Fromageot — ...	5,30
— 1912-14 Laisant — ...	7,80
— 1912-13 Bergmann	5,15
— 1913 Doyle	2,55
— — F-ino Saunders	2,55
— 1914 Sigel	5,15

Sume 548,40

Elspezoj:

Poŝtmarkoj	11,50
Kotizaĵo al la Internacia Federacio Bruselo.	10,25
Broŝuro de la Federacio	0,25
Preso de bultenoj marta kaj aprila (duobla).	75,»
Sume	97,»

Restas en kaso ..... Fr. 451,40

LIBERA PENSO

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO: 1 SM (FR. 2.50) — EKSTER FRANCUJO, FR. 2.60

Sekretario-Kasisto : RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

ALIĜOJN KAJ KOTIZAĜOJN RICEVAS

En Ameriko, S-ro J. F. MORTON, Jr. 62, Vesey st. New-York.

En Anglujo, S-ro HARRY SHAW, Fernleigh villa, Leabrooks, Alfreton (Derbyshire).

En Belgujo, S-ro FRANS SCHOOPS, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen.

En Hispanujo, S-ro P. LINARES, Hto S. Basilio, Cordoba, Prezidanto.

En Aŭstrio kaj Germanujo, S-ro TYL, 57, Olomoucka, Prostejov, Aŭstrio-Moravio.

En Parizo, S-ro GUILLEMIN, 53, rue Damesme, kaj S-ro DAUPHIN, ĉe librejo Hachette.

NOVA KATEKISMO

TRADUKITA DE HARRY SHAW (ANGLUJO)

ĈAPITRO SEPA

JESUO

1. DEMANDO. — Kion precipe oni kredas pri Jesuo?
RESPONDO. — Ke li estis Dio kaj filo de Dio.
2. D. — Kaj plue?
R. — Ke li estis homo same kiel ni.
3. D. — Ĉu li estis kaj dio kaj homo?
R. — Tia estas la populara kredo.
4. D. — Kiaj estas la pruvoj de lia dieco?
R. — Estas dirata ke la Sankta Spirito naskigis lin; ke li estis senpeka; ke li faris miraklojn kaj ke li sin proklamis egalulo kun dio.
5. D. — Kiom valoras tiuj pretendoj?
R. — Kiel pruvoj, neniom.
6. D. — Kial ne?
R. — Rilate al la « Senmakula Gravediĝo » ni povas diri ke, pri Jesuo kiel « miraklo » ni povas havi nenian ajn opinion.
7. D. — Sed, ĉu oni povis malhelpi ke la homoj kredu en lia mirakla naskiĝo?
R. — Ne, ĉar la homoj kutime kredas sen ia rilato al la pruvoj.
8. D. — Kiel oni nomas tian kredon?
R. — Kredemo.
9. D. — Kiel la kleruloj diferencas de la malkleruloj rilate tion?
R. — La kleruloj kredas laŭ la pruvoj.
10. D. — Kion pri la mirakloj de Jesuo?
R. — Ĉar ni mem ne vidis liajn miraklojn, ili ne povas esti tiel gravaj por ni, kiel por tiuj kiuj laŭdire estis okulvidintoj.

11. D. — Daŭrigu la argumenton.
R. — Pro tio ke el tiuj, kiuj, laŭdire, vidis la miraklojn, nur malmultaj opiniis ke ili estis konvinkaj — ĉar multaj ŝanceliĝis kaj postulis pli da signoj — ni, kiuj tute ne ilin vidis, praviĝus opiniante tiel same pri la mirakloj en la vivo de Jesuo, kiel pri tiuj en la vivo de Buddha, de Moseo kaj de Mahometo.
12. D. — Daŭre klarigu.
R. — Ne diskutante pri mirakloj, laŭĝenerale, oni povus diri ke ĉar ili estas alvoko al la sentoj de la ĉeestantoj, estas necese montri unue, ke iliaj sentoj ilin ne trompis, kaj due ke ilia atesto estas neerarema, antaŭ ol ni povas ilin akcepti kiel konstatitaj.
13. D. — Ni havas, do, nur la dirojn de homoj ke Jesuo faris miraklojn?
R. — Jes.
14. D. — Se homo pretendante esti dio levus la mortintojn aŭtaŭ *niaj* okuloj, ĉu tio ne pruvus lian pretendon?
R. — Certe ne.
15. D. — Kial?
R. — Ĉar, eĉ se li kreus en nia kunesto novan mondon, li farus nur malmultajn aferojn kiujn ni mem ne povas fari. Pro tio ke viro povas levi la mortintojn k. c. tio ne montras ke li kapablas ĉion fari.
16. D. — Kion li devus fari por pruvi ke li estas dio?
R. — *Ĉion!* Sed sendispute neniu homo povas doni pruvon ke li ĉion kapablas.
17. D. — Tial?
R. — Neniu homo povas pruvi ke li estas dio.
18. D. — Kia estas la plej forta argumento kontraŭ mirakloj kiel pruvoj de dieco?

- R. — La fakto ke, laŭkredo, mirakloj estis faritaj de la diablo kaj liaj agentoj.
(En ĉiuj religiaj skriboj troviĝas rakontoj atribuantaj supernaturajn fortojn al la diablo kaj liaj agentoj; la Egiptaj Magiistoj konkuris kontraŭ Moseo kaj Simon Magus kontraŭ la Apostoloj en la farado de mirakloj).
19. D. — Ĉu Jesuo konsentis ke aliaj krom li kapablis fari miraklojn?
R. — Jes. Ĉar li diris: « Se per Beelzebubo mi forpelas diablojn, per kiu *viaj filoj ilin forpelas?* »
20. D. — Ĉu iam estis religio kiu ne pretendis esti ebla fari miraklojn?
R. — Ni ne konas tian.
21. D. — Kion pri la pretendo, ke Jesuo estis « senpeka »?
R. — « Kaj la infano kreskis kaj spirite plifortikiĝis », diras la Evangeliisto. Se Jesuo pliboniĝis dum li plimaljuniĝis, li ne povis esti perfekta de sia naskiĝo.
22. D. — Parolu al mi pri la viro Jesuo — kiam li naskiĝis kaj kie?
R. — Li naskiĝis en Palestino antaŭ ĉirkaŭ du mil jaroj.
23. D. — Ĉu la tiamaj verkistoj skribis pri Jesuo kaj liaj faroj?
R. — Nenia grava aludo al Jesuo troviĝas ekster la Nova Testamento, kvankam Seneca, Ovidius, Epictetus, Josephus, Philo, Plinius, Tacitus, Juvenalis kaj Quintilianus estis tiamuloj de la tiel dirita savonto kaj liaj apostoloj.
24. D. — Kion tio signifas?
R. — Aŭ li estis rigardita kiel persono tro sensignifa por priskribo, aŭ li estis tute ne konita de tiuj verkistoj.
25. D. — Kia estas la historio pri li en Nova Testamento?
R. — Ke li faris multajn bonajn kaj mirindajn agojn: ke oni arestis kaj juĝis lin pro tio ke li sin nomis « Reĝo de la Judoj » kaj « Filo de Dio »; ke li estis kondamnita kaj krucumita kaj ke li releviĝis el la mortintoj.
26. D. — Kaj plue?
R. — Ke li sin montris post la releviĝo al siaj disĉiploj kaj poste li supreniris sur la nuboj en la ĉielon.
27. D. — Kiom longe Jesuo vivis sur la tero?
R. — Dum tridek tri ĝis kvindek jaroj laŭ la tradicio aŭ laŭ la Evangelioj.
(En la unua Eklezio, estis tradicio ke Jesuo atingis la aĝon de kvindek jaroj).
28. D. — Ĉu lia publika kariero estis longdaŭra?
R. — Ne, kredeble lia publika irado daŭris dum iom pli ol unu jaro, kvankam laŭ la Apostolo Johano ĝi ŝajne daŭris tri kaj duono jarojn.

29. D. — Ĉu Jesuo havis infanojn?
R. — Li ne estis edzo.
30. D. — Ĉu li havis gefratojn?
R. — Jes, li estis unu el granda familio de infanoj.
31. D. — Ĉu ĉiuj anoj de lia familio kredis en li?
R. — Ne ĉiuj.
32. D. — Ĉu antaŭ aŭ post Jesuo troviĝas aliaj diecaj pretendantoj kaj mirakloj-farantoj?
R. — Jes, multaj. Centoj da jaroj antaŭ la naskiĝo de Jesuo, oni adoris Gaŭtama'n, la Buddha, kiel la « senpekulo ». Oni kredis ke li naskiĝis sen patro kaj ke li faris miraklojn. Ankaŭ la sama estis dirata pri Serafis Apolonias kaj pri multaj aliaj.
33. D. — Ĉu ĉi-tiuj ankaŭ havas sekvantaron?
R. — Jes: ankaŭ templojn kaj altarojn ĝis ĉi-tiu tago.
34. D. — Ĉu ili ĉiuj estis trompuloj?
R. — Ne, preskaŭ ĉiuj sin kredis difavore elektitaj por instrui aŭ por regi la homojn.
35. D. — Ĉu ilia sincereco pravigas ĉion de ili instruitan?
R. — Ne. La sincereco ne povas ŝanĝi la grenventumilajon en grenon.
36. D. — Kiel ni devas konduti rilate ĉi-tiujn malnovajn instruistojn?
R. — Ni devas esti dankaj pro iliaj servoj kaj honeste kritiki iliajn erarojn.

Fino de la sepa ĉapitro.

El verko de E. M. Meunier

Ni tradukas tie-ĉi parton de la verko pri la aviado de nia mortinta societano E. M. Meunier; ĝin komunikis al ni manuskripte lia fidela kaj sindona fratino, Fino Marie Meunier, ĉiama membro de *Libera Penso*. Ni elektis paĝojn plej ĝenerale filozofiajn.

TRADICIO KAJ VORTOJ

Se oni efektive dezirus doni en ĉiuj studoj al la metodoj uzitaj de Lamark kaj Darwin en iliaj natursciencaj esploroj la lokon konvenan, tio estas ĉefhonoran lokon, oni devus unue en la kutima lingvo, starigita de niaj antaŭuloj sub tradiciaj, plej ofte mistikaj influoj, anstataŭi ĉiujn malklarajn terminojn kaj ĉiujn memkontraŭajn kaj ambaŭ-sencajn esprimojn, kiuj daŭrigas de generacio al generacio per sia senĉesa ripetado en la spirito de la homoj la regnon de la malveraj kaj de la antaŭpensitaj ideoj kun ĝia akompano de antaŭjuĝoj teologiaj, sciencaj, politikaj, klasaj, k. t. p.; ĉiuj bazitaj preskaŭ ĉiam sur la imago kaj la mal-realo, kaj ĉiuj ĉiam defenditaj kun ĵaluza zorgo

de la amantoj de l' tradicio, kaj pluekzistantaj nuntempe en la spirito de kelkaj inter ili nur per la potenco de la vortoj.

Tiel la kutima lingvo fariĝas la plej bona ilo por reakcio; tiel per vortoj oni pludaŭrigas ĉiujn erarojn malgraŭ la scienco kaj ĝiaj eltrovoj; tiel naskiĝas kaj renaskiĝas ĉiuj spekulativaj teorioj, ĉiuj antaŭpensitaj ideoj, ĉiuj superstiĉoj, ĉiuj antaŭjuĝoj, kiuj embarasas eĉ la plej naturriĉajn inteligentojn; tiel kreskas ĉiuj ideoj falsaj, supernaturaj, nekomprenblaj, nepruveblaj, kiuj siavice nepre naskas, kun la persisto de la nuna socio, la superemon, kastemon, regemon; kiu ĉiam malakcelos en ĉiuj aferoj, ekonomiaj, politikaj, sciencaj, la supreniradon de l' progreso.

Tiel, se ni rigardas en meĥaniko *sub la vesto*, ni ekvidas seriegon da vortoj aŭ vortligoj, kiuj odoras memkontraŭdiron kaj metafizikan devenon, kiel ekzemple: forto, inertforto aŭ inerto, centraj fortoj, la principo pri egaleco de ago kaj reago, maso...

Generale, en meĥaniko, kaj en iaj traktatoj, oni konsideras la forton kiel kaŭzon de movo. Sed efektive oni povas difini la forton nur kiam oni konas la rapidecon de l' movo, tiel ke estas eble koni la forton nur si oni konas la movon! Sed ĉar la fortoj reale estas, laŭ la esprimo de d'Alembert, « malklaraj kaj metafizikaj estajoj » tio estas estajoj imagaj kaj malrealaj, restas nur, se oni volas vidi la aferojn tiaj, kiaj ili estas, kaj logike rezoni trompante neniun, konsideri movojn, ne fortojn: ĉar la fortoj ekzistas nur en la fantazio de la metafizikistoj kaj skolastikistoj, kiuj por sia persona kontentiĝo aŭ por la bezonoj de teologiaj doktrinoj preferas malrealon ol veron.

De tio naskiĝis, sub influo de la prapatra tradicio, la kredo al la unueco de l' naturo kaj al la ekzisto de naturaj fortoj, mondregaj fortoj, kiuj ĉiam estos sinonimaj kun naturaj leĝoj por tiuj, kiuj ebruiĝas per grandaj vortoj, kaj penas subteni la konstruaĵon de la anktikvaj kredoj, starigitaj de la homo je la tempo, kiam li bezonis doni al si mastron...

Cetere ni tuj vidos, ke la forto estas ja malrealaj estajo, elpensita de personoj kiuj penas kaj plu longatempe penos igi nin multe kredi neniam ion sciante, pro utilo al ilia afero, kiu bezonas kompreneble esti ĉiam kaj senĉese defendata. Efektive oni povas almeti al sistemo de fortoj, ekzemple moviĝantaj, alian ekvivalentan sistemon ne ŝanĝante la movon. Tiel oni povos ne modifante la movon, duobligi, triobligi, k. t. p. ĉiujn fortojn, aŭ ilin duonigi, trionigi, k. t. p. ne difektante la rapidecon. Ĉiuj tiuj sistemoj estas ekvivalentaj. Ili do estas ja fantaziaj sistemoj, kiel ĉiuj sistemoj, kio ebligas al ni jongli kun la fortoj. Vi ĵus vidis ĝin, tio ne estas malfacila. Tio senpene fariĝas. Iom da fantazio sufiĉas.

KURAĜIGO

Por fari grandajn agojn, por plibonigi kaj pli-perfektigi la homojn, por atingi plimulte da justeco, da frateco, da solidareco, la socioj devas do unuavice per ĉiuj eblaj rimedoj, atenti por malhelpi la servuton de l' inteligentoj, kiu produktas nur malkapablulojn, kaj por instrui la homojn ami nur la veron, sin ligi al la scienco kaj la naturo, por sciigi al ili, ke oni povas fari nenion utilan ne sin apogante sur la naturaj leĝoj, kaj ke ĉio, kion la homo faris aŭ faros, povis aŭ povos esti akirita nur per peno kaj laboro, havante kiel bazon kaj gvidilon la naturleĝojn.

Kial iluziĝi per ideoj, kiuj eble neniam realiĝos, diros iuj! Kial sin okupi je aferoj, kiujn certe ne vidos la nunaj generacioj? Kaj kial prediki la fratecon de l' popoloj, kiam estas tiel malfacile akordigi du homojn?

Kial? Simple ja tial ke ni devas fidi nur nin mem, kaj ke en ĉiuj aferoj necese estas persisti, memorante ke nenio riceviĝas sen peno.

Tial ke oni devas rigardi la estonton, ne la estinton. Tial ke tio faras unu voĉon plie, kaj esprimante tiujn pensojn, ni volas simple fari nian devon de pacifistoj, ne kontentigi la tro potencajn kaj tro famajn partianojn de l' estinto.

Tial oni devas direkti al la bona vojo tiujn, kiuj ne estas sur ĝi, tial ke oni devas ami kaj subteni la ideojn ĝustajn kaj noblajn, kiuj solaj estas defendindaj, kaj precipe tial ke oni devas komprenigi al ĉiuj, ke la estonto ne apartenas al fantaziaj estajoj, sed nur al la homo.

Kiaj tial oni devas ekvidigi al la popoloj, ke la ĉies utilo ne estas sin lasi dividi aŭ sin lasi alĵeti unuj kontraŭ aliaj, sed ilin unuigi en neatakeblan grupon; ke la celo ne estas malgrandigi, sed pli-grandigi.

Kaj tial ke oni ne devas revii buĉigi je centmiloj homojn faritajn por sin interkompreni kaj inter-ami, ne malami. La milito disigas la homojn: la Scienco kaj la Racio alproksimigas ilin.

PENSOJ KAJ MAKSIMOJ

kollektitaj kaj tradukitaj de la ESPERANTA KLUBO de MELILLA (Hispanujo)
por la gazeto *Libera Penso*

La ŝparemo estas la gajno plej certa. (SYRUS.)

Esti malhumila estas la pleneco de la nescio. (FONTENELLE.)

Malklerulo estas sklavo. (CONDORCET.)

La riĉulo, kiu ne rigardas la malriĉulojn kiel kreditorojn, estas krimulo. (BUDA.)

La vero estas torĉo, kiu bruligas ofte la manon, kiu ĝin subtenas. (ROUSSEAU.)

Unu gramo da malmodesteco perdigas unu kilogramon da merito. (SEGUR.)

Serĉu vian bonon en la ĉies bono.

La biblioteko estas la sanktejo de la estonto. (BAYON.)

Manĝi kaj trinki estas vegeti; vivi estas pensi kaj ami. (PLATONO.)

Se vi havas dolĉan voĉon kaj manon kareseman, per unu fadeneto vi kondukos elefanton. (*Proverbo hinda.*)

La nacioj, kiuj havas malmulte da klereco, ĉiam havas sufiĉe da religio por malami unu la alian, sed ne sufiĉe da ĥoneco por ami sin reciproke.

Pano tranĉita ne havas mastron. (MAHOMET.)

Estas hontige tuŝfaleti dufoje kontraŭ la sama ŝtono.

Se vi ne kunportas la gajecon, vi ĝin ne trovos eĉ en la ĉielo.

Ĉiu fanatikeco dividas la homojn, nur la vero povas ilin kunigi. (ANNIE BESANT.)

Se vi trompas min unufoje, vi estas kulpa; dufoje, estas kulpaj ambaŭ ni; se trifoje, estas kulpa mi sola.

Kiu trouzas ĉion, baldaŭ povos uzi nenion. (ROUSSEAU.)

La indulgo estas filo de la scio; tial la plej mal-kleruloj estas la malplej indulgemaj. (D'HOLBACH.)

Se vi dubas, silentu. (ZOROASTRO.)

Kiu timas ion suferi, jam suferas tion, kion li timas. (MONTAIGNE.)

Se la malbonuloj konus la ĝuojn de la bonuloj, ili estus bonaj pro egoismo. (FRANKLIN.)

La penso iru ĉiam antaŭ la faro. (PITAGORO.)

Ne ekzistas ŝarĝo pli peza ol virino de malpeza kapo. (PALACIO.)

Apud bona virino la suferoj duoniĝas, kaj la plezuroj duobliĝas. (SEVERO CATALINA.)

Talenta homo serĉas la sciadon; la pedanto kredas posedi ĝin. (NAPOLEONO.)

Se prave oni diras malbonaĵon pri vi, korektiĝu; se malprave, ridu. (EPIKTETO.)

Feliĉa estas la homo kiu scias trovi la feliĉon en sia propra virto. (FÉNELON.)

La virino bona estas la dimanĉo de la bona laboristo. (PABLO IGLESIAS.)

La sciado estas moderigilo por la junuloj, konsolo por la maljuneco, ornamo por la riĉuloj, mono por la malriĉuloj, kaj fonto de feliĉo kaj bono por ĉiuj. (DIOGENES.)

Ĉio kion vi havas manĝinte, apartenas al alia. (BUDA.)

La feliĉo estas maskito, kiun ni konas nur kiam ĝi estas pasinta. (VICTOR HUGO.)

Kiam oni studas geografion, kiom granda ŝajnas la mondo! Kaj kiam oni studas astronomion, kiom malgranda ĝi ŝajnas! (LAPLACE.)

LA LIBERPENSAAJ ORGANIZAAJOJ en la Mondo

LA INTERNACIA FEDERACIO

Tutmonda raciista Federacio, fondita en Bruselo, 29-an de aŭgusto 1880. — Prezidanto de la Ĝenerala Konsilantaro : Sro G. Degreef, rektoro de la Nova Universitato, Bruselo, Belg. Ĝenerala Sekretario de la Konstanta Komitato : Sro Eŭg. Hins, 350, Chaussée de Boendael, Bruselo.

Ĉiu nacia federacio havas delegiton en la Ĝenerala Konsilantaro. Kongreso okazas almenaŭ dujare.

NACIAJ ORGANIZAAJOJ

ANGLUJO

The British Secular League. — Prez., R. Johnson; Sek., J. W. Gott. Organo : *Truth Seeker* (61, Dorset Street, Bradford).

The International Union of Ethical Societies. — Sek., G. Spiller (South Hill Park, Hampstead, London).

The National Secular Society. — Prez., G. W. Foote; Sek., Miss E. Vance. Organo : *The Freethinker* (Newcastle Street, 2, Farrington Street, London E. C.)

The Rationalist Peace Society. — Hon. prez., Mrs Bradlaugh-Bonner; Sek., Edward G. Smith (38, Cursitor street, London E. C.)

The Rationalist Press Association. — Sek., Charles Gorham. Organo : *The Literary Guide* (17, Johnson court, Fleet Street, London E. C.)

The Secular Education League. — Prez., Halley Stewart; Sek., Harry Snell.

ARGENTINA RESPUBLIKO

Nacia Ligo de la Libera Penso. — Prez., Dro Ed. Holmberg; Sek., Francisko Gicca. Organo : *El Progreso* (Lacarra, 69, Buenos Aires). Gazeto de la Feminista Societo : *La Mujer* (Dona Maria Arabella Ramirez, La Plata).

AŬSTRIO

Ĝenerala sek. le Aŭstria Germanlingva Liberpensularo, Josef Bernhard (Wimbergergasse, 44, Wien VII), redaktoro de l' organo *Der Freidenker*.

Federacio de la Liberpensuloj en Suba Aŭstrio. — Prez., Ludwig Wutschel (Niederhof strasse, 19, Wien XII).

Germana Federacio en Bohemujo. — Prez., Wenzel Gierschik (Mozart Gasse, 37, Gablonz).

Germana Federacio en Moravio. — Prez., Alois Skuhravy (Neustadterstrasse, 27, Sternberg).

Germana Liberpensularo en Prag. — Prez., Ludwig Riess (Meisalgasse, 4, Prag I).

Itala Liberpensularo en Triest. — Sek., Umberto Cosetti (Via Barriera Vecchia, 14, I).

Societo por la Bruligo de Mortintoj, *Die Flamme*. — Sek., Paul Klauwnen (Siebensterngasse, 16 a, Wien 2).

Komitato Konfessionslos. — Sek., Josef Bern.

BELGUJO

Nacia Federacio. — Ĝenerala sek., Lucien Vertongen (125, Avenue de Solbosch, Ixelles).

Raciista Orfejo. — Direktorino, Sino Mulle (346, Chaussée d'Alseberg, Forest-lès-Bruxelles).

GAZETOJ :

La Pensée. Red. Eug. Hins (350, Chaussée de Boendael, Bruxelles).

De Rede, organo de la Flandra Federacio. Red., A. Bogaerts (14, Smisstraat, Gand).

De Tribuun, organo de l' Solidaruloj en Antwerpen. Red., Jan Uijtenbroek, 20, Van Immerseelstraat.

Voorwaerts. Red., Van Brussel (50, rue du Canal, Louvain).

Minerva, monata revuo. Red., Léod Legavre (77, Avenue Alberd Girauld, Schaerbeek).

TEATRAJ SOCIETOJ :

La Popolaj Raciistaj Vesperoj. — Sek. J.-B. Robson (1, Montagne des Géants),

Les X de Schaerbeek. — Prez., J. Fraikin, 60, rue Rubens).

BOHEMUJO

Bohema Federacio. — Prez., Julius Myslik. Sek., Dro Bartosek (Kral Vinohrady, Palaskeho trida, 35, Praha).
Organoj : *Nerbuda*; *Havlicek*; *Volna Myslenka* (Myslikova ul. 15, Praha II).

BRAZILUJO

Antiklerikala Brazila Ligo. — Sek., Carlos Aüg. de Lacerda (Avenida Maréchal Floriano Peixoto, 118, Rio de Janeiro). Organo : *A Lanterna*; Red., Edgard Leuenroth (Largo da Sé, n. 5, Sobrado, San Paulo).

ĈILIO

Organo : *El Radical*. Red., Aüg. Venturino (Casilla 934, Santiago).

FILIPINAJ INSULOJ

Los Hijos de la Verdad. — Organo : *Lux* (Apartado 145, Manila).

FRANCUJO

Federacia Unuiĝo de la Franca Liberpensularo. — Ĝenerala sek., Edmond Bazire (9, rue des Capucins, Rouen).

En ĝi : Asocio de l' Francaj Liberpensuloj. — Prez., A. Schleicher (8, rue Monsieur le Prince, Paris).

Unuiĝo de la Civitaj Rondoĵ (Cercles Civiques). — Prez., A. Berthelot. Sek., Victor Charbonel (69, boulevard Saint-Michel, Paris). Organo : *La Raison* (49, boulevard Saint-Michel, Paris).

Œuvre des Patronages Laïques de France (37, rue Radziwill, Paris).

GAZETOJ :

Le Flambeau. Red., Ch. Beauquier (42, rue Battant, Bezançon).

Le Libre-Penseur de France. Dir., E. Noel (1, rue Blanc Léger, Limoges).

Annales des Fêtes et Cérémonies civiles. Dir., E. Bernard Leroy (15, rue Miromesnil, Paris).

Le Radical (142, rue Montmartre, Paris).

La Lanterne (24, boulevard Poissonnière, Paris).

GERMANUJO

Federacio de l' Germanaj Liberpensuloj. Sidejo : Stuttgart. — Prez., G. Tschirn. Sek., Peter Schmal

(88, Barerstrasse, München). Organo : *Der Freidenker*; red., Bruno Wille (Friedrichshaegen, Berlin).

Federacio de la Liberaj Religiaj Societoj. Sidejo : München. — Prez., G. Tschirn. Sek., Peter Schmal. Organo : *Die Geistesfreiheit*; red., E. Vogtherr (1, Harburgsweg, Wernigerode).

Centra Unuiĝo de la Germanaj Proletariaj Liberpensuloj. Sidejo : Dresden. — Prez., Bernhard Menke (14, Klopstockstrasse, Dresden). Organo : *Der Atheist*; red., K. Beisswanger (Nuremberg).

Komitato Konfessionslos. Sidejo : Berlin. — Prez., Prof. A. Drews (Karlsruhe). Sek. Otto Lehmann (30, Regensburgerstrasse, Berlin). Organo : *Der Weg*; red., Dro G. Zepler (Freidrichsstrasse, 143, Charlottenburg).

Germana Monista Federacio. — Prez., Wilhelm Ostwald. Sek., Dro Aigner (Weinstrasse, 8, München). Organo : *Das Monistische Jahrhundert*; dir. W. Ostwald.

Germana Societo por Etika Kulturo, kaj Germana Federacio por la laika lernejo kaj la moralinstruado. Ambaŭ prez. Ruldolf Penzig (Uhlandstrasse, 169, Charlottenburg). Sek., Lilli Jannasch (Tauenzienstrasse, 9, Berlin). Organo : *Ethische Kultur*; red., Penzig.

Weimar-Kartelo. — Prez., Prof. Heinrich Rösler. Sek., Max Henning, redaktoro de *Das Freie Wort* kaj *Der Dissident*, (Senckenbergstrasse, 5, Frankfurt a. M.).

HISPANUJO

Hispana Antiklerikala Ligo. — Prez., Prof. Miguel Morayta (16, Pozas, Madrid).

Instruista Raciista Asocio (Casa del Pueblo, Piamonte, 2, Madrid).

GAZETOJ :

El Motin. Red., J. Nakens (Calle Alberto Aguilera, 152, Madrid).

El Pais.

HUNGARUJO

Hungara Unuiĝo de Libera Penso. — Ĝenerala sek., Dro Polanyi Karoly (Váci-Körut, 31, Budapest). Organo : *Szabad-Gondolat*.

Societo de l' Pioniroj. — Sek., Dro Samuel Fenyess.

ITALUJO

Nacia Asocio. — Prez., Prof. Giulio Provenzal. Organo : *Bulletino Uffiziale del Libera Pensiero*.

Asocio Giordano Bruno. — Sek., A. Reggiani (via di Porta Angelica, 25, Roma).

Gazeto : *L'Azino*. Red., Guido Podrecca (132, via del Tritone, Roma).

JAPANUJO

Sekcio de Rationalist Press Association.

Korespondanto de la Konstanta Komitato de la Internacia Federacio : Yoshiro Oyama (Naĝamura Cho 1407, Yokohama).

LUKSEMBURGO

Luksemburga Liberpensulo. — Prez., Aloys Kayser. Sek., Charles Thomas (9, Allée Scheffer, Limpertsberg).

Gazeto : *Der Volksbote*; red., Jean Gusenburger (Michel Rodange Avenue, Luxemburg).

MADAGASKAR

Raciista Societo « La Mutuelle des Arts Laiques ». — Organo : *Ny Masoandro* (rue Augey-Dufresne, 34, Ambatovinaki, Tananarive).

NEDERLANDO

Federacio Dageraad (Aŭroro). — Prez., W. Hayers. Sek., J.-G. Götze (Veerstraat, 36, II, Amsterdam).

GAZETOJ :

De Dageraad. Red., J. Van Loo (2, Oude Leliestraat, Amsterdam).

De Vrije Gedachte. Red., J. Cuijpers (106, Nassaukade, Amsterdam).

De Vrijdenker (Nieuwendijk, 103, boven, Amsterdam).

NORVEGUJO

Norvega Federacio. — Prez., Strom Larsen (Bergen). Sek., Arnfred Olesen (Folkethus, Bergen). Organo : *Friiaenkeren*.

NOVZELANDO

Novzelanda Raciista Asocio. — Sek., Henri G. Hornibrook (103, Kilmare st Christchurch). Organo : *El Examiner*; red., W.-W. Collins (P. O. Box, 262, Christchurch).

PARAGUAJO

Centro de sociaj studoj Rafael Barret (Casilla de Correos, 574, Asuncion).

PERUO

Korespondanto de la Internacia Federacio : Christian Dam (Espaderos, 544, Lima).
Gazeto : *La Razon* (Apartado, 66, Trujillo).

POLUJO

Gazeto : *Mysl Nicpodlegla*; red., Andrzej Niemojewski (48, Marszalkowska, Varsovio).

PORTUGALUJO

Federacio de la Liberpensaj Asocioj. — Prez., Magalhaes Lima (92, rua do Mondo, Lisbono). Sek., Aug. José Vieira (Calçado de Marquez de Tancos, 2, Lisbono). Organo : *O Livre Pensamento* (Largo do Intendente, 45, I^o, Lisbono).

Asocio de l' civila Registro. — Prez., Gonçalves Neves.

PUERTO RICO

Gazeto : *Conciencia Libre* (P. O. Box, 120, Ponce).

RUMANUJO

Scienca Asocio de pozitiva edukado. — Organo : *Ratiunea*; red., C.-J. Dicescu (Calea Mosilor, 78, Bucarest).
Societo de pozitivistika kulturo (Jassy).

SERBUJO

Sekretario de la Liberpensularo : Dro Skerlitch, deputato (Belgrad).

SVISUJO

Interkantona Federacio. — Sek., Otto Karmin (11, Avenue des Arpillières, Genève-Chêne).

Romanda Federacio. Sidejo : Lauzanne. — Sek., C. Piguët (Rolle Vaud). Organo : *La Libre Pensée Internationale*; red., Ernest Peytrequin (Louve, 4, Lauzanne).

Germansvisa Federacio. Sidejo : Zürich. — Sek., P. Bonnet (Hedwigstrasse, 16, Zürich). — Organo : *Der Freidenker* (Berlin).

Italvisa Federacio. Sidejo : Chiasso. — Sek., Giovanni Padeni (Chiasso). Organo : *La Ragione* (Chiasso).

TRANSVAALO

Sudafrika Raciista Asocio. — Prez., E.-P. Beer. Sek., J.-D. Stevens (P. O. Box 1782, Johannesburg).

URUGUAJO

Asocio de Liberala Propagando. — Sek., Dro R. Montero y Paullier (Calle Uji, 223, Montevideo). Organo : *El Libre Pensamiento* (Cassilla de Correos, 175, Montevideo).

USONO

American Secular Union and Freethought Federation. Sek., E. C. Reichwald, (79, W. S. O. Waterstreet, Chicago).

Nacia Raciista Asocio. — Prez., Sino Libby Culberston-Macdonald. Sek., F. James Morton (62, Vesey street, New-York). Organo : *Truth Seeker*.

Federacio de l' Bohemaj Liberpensuloj en Ameriko. — Prez., G. Voska. Sek., Jan Karnik (346, East 86-th street, New-York). Organo : *Vek Rosuma*. Sek. por fremlando, Ch. Krepela (1343 1-st avenue, New-York, City).

Federacio de Liberaj Religiaj Societoj Germanaj. — Organo : *Der Freikender* (Herold Building, Milwaukee).
Pola Liberpensularo. — Organo : *Wolna Mysl* (959, Milwaukee Ave, Chicago).

MEMBROJ DE "LIBERA PENSO"

1914

Honoraj Membroj

Sro Ferdinand Buisson, eksdeputato, rue Bobillot, Paris.
Sro A. Forel, Yvorne (Vaud) Svisujo.

Sro Ghisleri, Istituto Arti Grafiche, Bergamo, Italujo.
Sro F. Lozano, Apartado, 109, Madrid, Hispanujo.

Sro Andrzej Niemojewski, 48, str. Marszalkowska, Varsovio, Polujo-Rusujo.

Sro Karel Pelant, 6, Korunni, Praha-Vinohrady, Aŭstrio-Bohemujo.

Honoraj Membroj mortintaj

FRANCISKO FERRER. — LEV TOLSTOJ. — JEAN DONS.

AŬSTRIO

Sro Richard Felser, fervojoficisto, Spittal a. d. Drau.

AŬSTRIO BOHEMUJO

Dro A. Batek, 377, Malirsha, Praha VII.

Sro Fr. X. Kučera, Knêzeves ap. Rakovnik.

Sro A. Lonkota, Dondleveckâ, 11. Plzen.

Sro J. Ludvik, Milevsko.

Sino Olga Ptacnikova, 441, Turnov.

Sro O. Sklenêka, oficisto de Živnostenka banka, Hradec Kralove.

AŬSTRIO GALICIO

Sro Antonio Czubrynski, 88, Dietta, Krakow.
Sro Aug. Kolomyiski, ingeniero, 6, Nowy Sacz.
Sro Bohumil Libal, bankoficisto, Lwow.

AŬSTRIO KROATUJO

Sro L. Lorek, Vinkovci.
Sro Paŭl Stanišić, Vinkovci.

AŬSTRIO MORAVIO

Sro Prof. R. Fridrich, 10, Rejskova, Prostejov.
Fino Ant. Janalikova, instruistino, Bystrice Hostyn.
Sro Jaroslav Tyl, 57, Olomoucka, Prostejov.
Sro Zajchowski Zygmunt, Szkota polska, Przywoz.

BELGUJO

Sro Emilio Baez, 13, rue Montenegro, Saint-Gilles-Bruxelles.
Sro Ch. Goebbels, 89, rue du Tyrol, Saint-Gilles-Bruxelles.
Sro D. Hallet, Esperantista Presejo, Charleroi.
Sro Petit Disoir, 67, rue de Quaregnou, Paturages.

Loka Grupo Antwerpen :

Sro N. Bestermann, 96, Weststraat.
Sro Ceuleers filo, 77, Lange Scholierstraat.
Sro J. Dillen, 10, rue des Aulnes.
Sro Drion, 144, Leemstraat E. M. Berchem.
Sro Frans Engels, 36, Borgerhoutschestraat.
Sro Jan Jacobs, 444, Boomsche steenweg.
Fino Nabbe, 94, Offerandestraat.
Sro Peeters, 104, Carnotstraat.
Sro F. Prat, Someestraat.
Sro Marius Roe, 23, Krugerplein, Borgerhout.
Sro Salomon, 15, Oude Kornmarkt.
Sro Frans Schoofs, 45, Kleine Beerstraat. *Komitatano.*
Sro Timperman, 36, Nijverheidstraat.
Fino Timperman, —
Sro J. Uytenbroek, 20, Van Immerseelstraat.
Sro Felix Van Gansen, 115, Lange Nieuwstraat.
Sro Weisz, 124, Montenstraat.
Sro Willekens, 27, Dahliastraat.

BRAZILUJO

Dro Methodio Maranhao, Goyanna (Pernambuco).
Profesoro Estanislav Borecki, Caixa Postal, 83, Ponta Grossa (Parana).

BRITUJO

Sro H. T. Bailey, 31, Caversham rd, Kentish Town, London.
Fino D. Braley, 133, Middle Turlong rd, Meadows, Wilford rd, Nottingham.
Fino Violet Crossley, Savile st., Hebden Bridge.
Sino Annie Greenwood, The Gables, Alfreton, Derbyshire.
Fino Helen Fryer, 72, Thurleigh rd, Clapham, London.
Sro W. W. Padfield, 2, Dawlish villas, Dower Oldfield Park, Bath.
Sro F. Ransohoff, 41, Gladstone st., London S. E.
Sro Tom Scott, Riddings ap. Alfreton, Derbyshire.
Sro J. Sellars, Mansfield rd. Selston (Nottingham).
Sro Harry Shaw, Fernleigh villa, Leabrooks ap. Alfreton, Derbyshire.

Sro F. W. Shaw, 40, Gresham st., Coventry.
Sro J. W. Shaw, 1, Lancaster avenue, Didsbury (Manchester).
Sro H. O. Shofield, 54, Caledon rd, Nottingham.
Sro F. J. Strong, 19, Chester st., Coventry.

ĈILUJO

Sro Pasqual Canero, êe Gathes & Chaves, Santiago de Chile.

FRANCUJO

Sro Emile Beuve, instruisto, Cours Jacquin, Troyes.
Sro Louis Beuve, instruisto, rue Diderot, Troyes.
Fino C. Beynard, 83, route de Revel, Toulouse.
Sro Marcel Boubou, Beaugency (Loiret).
Profesoro Boucon, Annecy.
Sro L. Bouvier, farmaciisto, Poix (Somme).
Sro Camille Chandelliez, 69, rue des Noes, Troyes.
Sro V. Cimr, Echenoz, près Vesoul.
Sro H. A. Collot, 51, rue de la République, Arras.
Sro Edmond Coppenet, instruisto, Beaune.
Sro Lucien Cornet, senatano, urbestro, Sens.
Profesoro Coutable, rue de Paris, Avallon.
Sro Cros, 19, rue des Marchands, Perpignan.
Sro Depardieu, Usine des Eaux, Arras.
Profesoro René Deshays, Sens, *Sekretario-Kasisto.*
Sro F. Drudin, 93, boulevard du Nord, Lyon.
Fino Flourens, Villa Rokzano, Béziers.
Dro Fromageot, 2, rue de l'Hôtel-Dieu, Beaune.
Sro M. Gasquet, 18, rue Casimir Périer, Béziers.
Sro A. Giraud, instruisto, 2, rue du Nil, Marseille.
Profesoro A. Lecat, 10, rue de Metz, Dijon.
Sro Lhoste, eksinstruisto, 29, rue Cassin, Sens.
Liberiga Stelo en Sens, Kooperativa Societo « L'Econome ».
Sekcio de la Ligo de l' Rajtoj de l' Homo, êe Sro Poitou, rue Victor Guichard, Sens.
Sro Lobbedez, 84, rue de Bapaume, Arras.
Sro E. Mathieu, 5, rue d'Abrantès, Montbard.
Fino Marie Meunier, 1, rue de Verneuil, Senonches (Eure-et-Loir).
Sro Michelerne, instruisto, Sens.
Profesoro P. Mossmann, Vesoul.
Sro E. Perret, 20, rue Masséna, Nice.
Dro Perros, rue Charles Leclerc, Sens.
Sro Paul Renard, 9, rue d'Abrantès, Montbard.
Sro Richard P. J., M. Jeunette, chemin Roger, Q. Delaup, Cannes (A.-M.)
Fino F. Rouff, profesorino, Villeneuve-s-Lot.
Dro Roux, 10, place Bisson, Lorient.

Loka Grupo Paris :

Sro F. Blangarin, instruisto, 115, rue Manin.
Sro Th. Cart, 12, rue Soufflot.
Sro Couteaux, 40, rue Bichat.
Sro A. Dauphin, 22, rue Ledion.
Sro René Dubois, 24, rue Berthollet.
Sro F. Duval, 38, rue des Marais.
Sro Jacques Camescasse, 1 bis, rue Lallier.
Sro J. Finkelstein, 26, rue de Chabrol.
Sro Georges Grosset, rue du Trésor.
Sro A. Guillemin, 11, rue Toussaint Féron. *Komitatano.*
Sro J. Habert, 121, rue de la Convention.

Sro Hermant, 16, rue Bucourt, Saint-Cloud (Seine-et-Oise).
 Sro A. Laisant, 5, rue du Conseil, Asnières (Seine).
 Sro Jean Pénélaud, 32, rue de la Colonie.
 Sro F. Rieman, 113, rue Damrémont.
 Sro Sandrin, 20, rue Beaunier, Paris.
 Generalo Sébert, 14, rue Brémontier.
 Sro Souchay, 134, boulevard Exelmans.
 Sino Soledad Villafranca, ĉe Sro Nicaise, Hospice de la Salpêtrière.

GERMANUJO

Sro J. Engst, 18; Klopstockstr., Dresden.
 Sro W. Fricke, Düsternstr., 131, Bremen.
 Sro Gottgetreu, 12, Herrenstr., Hannover.
 Sro H. Th. Grimm, Friedrichshof, Hamburg.
 Sino M. Hankel, 18, Nicolaistr., Dresden.
 Sro C. Hedler, 14, Hahnemannstr., prt., Leipzig.
 Sro Ludwig Istel, 16, Webergasse (I), Wiesbaden.
 Sro Georg Mahn, 43, Albrechtstr., Breslau.
 Sro Von Witzleben, 6, Buschstr., a/bh, Bonn.
 Sro Max Wiener, 21, Dresden.

GREKUJO

Sro Paul Bünemann, ĉe Sroj Hancock & Wood, Patras.

HISPANUJO

Sro Amor Rolan, 18, Guzman el Bueno, Leon.
 Sro Eug. Calvo, 6, Miguel Zazo, Melilla, Marok.
 Sro Heriberto Diaz Lopez, Calle X, n° 5, Santa Cruz de Tenerife, Kanarioj.
 Sro Heriberto Figueras y Rosinol, 30, Carrer nau, Terrassa.
 Sro Paul Linarès, Hto S. Basilio, Cordoba. *Prezidanto.*
 Kapitano Julio Mangada Rosenörn, 85, S. Bernarndo, Madrid.
 Sro Fernando Redondo, Capitania General, Melilla, Marok.
 Sro Trinidad Soriano, 30, Castellar, Sevilla.

HUNGARUJO

Sro R. Raiczi, 11, Oszelop u. IV-4, Budapest.

ITALUJO

Sro Michele Arabeno, 27/4, Salita Prione, Genova.
 Sro Oscar Bünemann, 24, via A. Saffi, Milano. *Komitatano.*
 Sino O. Bünemann — — — — —
 Sro Giuseppe Carazzolo, inĝeniero, piazzetta prefettura, Padova.
 Sro Attilio Clavenna, 8, via Varese, Sampierdarena.
 Sro Ettore Fasce, 4, Chiassone, Genova.
 Dro Alfredo Stromboli, 3/4 via Gropallo, Genova.

JAPANUJO

Sro Kunitaro Fukuta, Kunina Kamura Yazugun Tottori-keu.

KANADUJO

Sro Louis F. Newcomb, Transcontin. railway, Cochrane (Ontario).

NEDERLANDO

Sro W. Nutters, 94, Van Ostadestraat, Amsterdam.
 Sro Dreves Uitterdyk, Hilversum.

RUMANUJO

Sro Mihai Timuș, Rosiori, Ilfov.

RUSUJO

Sro P. Belikov, O-vo Malcevikij zavodov. Ura. Tubinskaja J, Taškend, Azia Rus.
 Sro N. P. Evstifeieff, 7, Tavriĉeskaja, kv. II, S. Peterburgo.
 Sino Tournaeva Belikova, Pošta Kontoro Perhoviĉi, Lesnoe, gub. Smolensk.

RUSUJO FINNLANDO

Sro A. Korpelainen, kontoristo, Kemi.
 Sro Vilhosetälä, studendo, Merilina, Helsinki.

RUSUJO POLUJO

Sro T. Matuszewski, 11, Nowo stalowa, Varsovio-Praga.
 Sro Povadowski, Proszowice (gub. Kielce).

SVISUJO

Fino Adam, St-Blaise, près Neuchatel.
 Sro J. Forestier, 23, Av. Pictet de Rochemont, Genève.
 Sro Paul Humberstet, instruisto, La Jaluse, Le Locle.
 Sro Georges Stroele, 11, rue Pierre qui roule, Neuchatel.
 Sro Otto Tesch, 57, Buhlstrasse, Bern.
 Dro Fr. Uhlmann, Kurhaus Zugerberg.
 Sro A. Von Arx, 47 Nord, La Chaux de Fonds.
 Sro Jules Wolf, Fabrique Auréole, La Chaux de Fonds.
 Sino Wolf, — — — — —

UNUIGITAJ ŜTATOJ AMERIKAJ

Sro H. H. Bergmann, 1444, Harvard st., N. W. Washington.
 Sro P. J. Doyle, 812, Washington st., Hoboken (New Jersey).
 Sro Karl Fröding, 417, 7 th St., Rockford (Ill.)
 Sro John F. Hector, Box 4, Station P. Brooklyn (New-York).
 Sino Ida Kurtz, 1505, North Capitol st., Washington.
 Sro Francis G. Morin, 831, Ewing st., Chicago (Ill.)
 Sro James F. Morton, Jr, 62, Vesey st., New-York.
 Fino Belle C. Saunders, 1603, third st., Washington.
 Sro B. F. Schubert, 309, B. st. N. E. Washington.
 Dro Tobias Sigel, 507, Breitmeyer Bldg., Detroit (Michigan).
 Sro John H. Vich, P. O. Box, 184, Cleveland (Ohio).

LOKA GRUPO EN PARIS

La 8-an de Junio estis starigata la Pariza loka Grupo de Libera Penso. Elektiĝis prezidanto Sro J. Camescasse, sekretario A. Guillemin, kasisto Dauphin, komitatanoj Blangarin, Couteaux, Finkelstein, Pénélaud.

Ĝustatempe ĝi naskiĝas por la kongresa laboro. Ĝi estas nur la dua, kun la Antwerpena Grupo, sed esperable la ekzemplo estos pli sukcese sekvata, ĉar post la Berna kunveno la kotizaĵo por la membroj de lokaj grupoj rabatiĝis je duono.

Kaso en Majo 1914

Reportite	Fr. 548,40
<i>Enspezoj :</i>	
Kotizaĵo 1913 de Amor Rolan	2,60
Donaco de Linarès	57,40
Sume	608,40
<i>Elspezoj :</i>	
Poŝtmarkoj	7,50
Restas en kaso	Fr. 600,90

LIBERA PENSO

Oficiala Organo de la Internacia Societo Esperantista de Liberpensuloj

JARKOTIZO KUN LA MONATA BULTENO: 1 SM (FR. 2.50) — EKSTER FRANCUJO, FR. 2.60

Sekretario-Kasisto : RENÉ DESHAYS, Sens (Francujo)

ALIĜOJN KAJ KOTIZAĜOJN RICEVAS

En Ameriko, S-ro J. F. MORTON, Jr. 62, Vesey st. New-York.

En Anglujo, S-ro HARRY SHAW, Fernleigh villa, Leabrooks, Alfreton (Derbyshire).

En Belgujo, S-ro FRANS SCHOofs, 45, Kleine Beerstraat, Antwerpen.

En Hispanujo, S-ro P. LINARES, Hto S. Basilio, Cordoba, Prezidanto.

En Aŭstrio kaj Germanujo, S-ro TYL, 57, Olomoucka, Prostejov, Aŭstrio-Moravio.

En Parizo, S-ro GUILLEMIN, 53, rue Damesme, kaj S-ro DAUPHIN, ĉe librejo Hachette.

LIBERA PENSO ĈE LA DEKA KONGRESO

DIMANĈON 2-an de Aŭg. — *Matene*, post la elekto de la naĉiaj delegitoj, vizito en Montmartre al la statuo de Kavaliro Delabarre, apud la preĝejo « Sacré-Cœur »; ĝenerala vido al Parizo.

Tagmeze, komuna tagmanĝo de liberpensuloj ĉe Kooperativa Studenta Restoracio, 174, rue Saint-Jacques (prezo, 1 fr. 25 kaj plie).

Posttagmeze, 2 h., KULTURKONCERTO, sub prezido de S-ro Ferdinand Buisson, malfermita al ĉiuj Esperantistoj, en salono de « Cercles Civiques » 49, boulevard Saint-Michel, apud la « place de la Sorbonne ».

MERKREDON 5-an de Aŭg. — *Matene*, 9 h., Unua labora kunveno : alparolo de diverslandaj delegitoj; raporto de la sekretario-kasisto.

Posttagmeze, 2 h. 1/2, dua laborkunveno : diskuto de proponoj kaj prezento de komitatanoj por la skriba voĉdono; se necese, tria kunveno vespere.

POR LA LOĜADO, ni povas mendi ĉambrojn je 2 fr. 50; la ĉambroj estos najbaraj. Ni rememorigas ke ekzistas en alia kvartalo Popola Hotelo tre malmultekosta (5 fr. semajne) en kiu antaŭa mendo ne estas necesa : tien ni gvidos la societanojn, kiuj nin avertos.

LIBERPENSA EKSPozICIO. — Alportu aŭ sendu ĉiuspecajn objektojn, artaĵojn, bildojn, gazetojn, librojn rilatantajn al la libera pensado en ĉiuj landoj.

ADRESU ĈION al S-ro A. GUILLEMIN, 11, rue Toussaint-Féron, Paris.

La gloroj de Montmartre

En bela artikolo aperinta en la Gazeto de la Dekaj Kongresoj, Gabriel Chavet prezentas agrable Montmartre al la ĉiulandaj kongresantoj, kiuj baldaŭ venos en Parizon.

Laŭ Chavet Montmartre havas trioblan gloron : religian, historian, artan. Kaj mi tre konsilas al ĉiuj legi tiujn interesajn notojn, sed kompreneble, ĉar la Gazeto de la Dekaj Kongresoj devas esti neŭtrala, Chavet ne ĉion diris pri Montmartre, aŭ plibone, diris nur la oficialaĵojn kutimajn.

Ni ne havas ĉi tie kaŭzon por tiel agi, kaj mi tuj permesas al mi iom kompletigi la dirojn de Chavet.

Inter la tri punktoj notitaj estas du pri kiuj mi volas skribi : la religia kaj la historia.

Religio Montmartre estas konata pro la martirigo de Sankta Dionizo kaj liaj kunuloj Rusticus kaj Eleŭteros. Se vi legas en enciklopedioj aŭ en mitologiaj libroj la artikolojn pri Sankta Dionizo kaj pri la antikva Dio Bakus vi trovos grandajn similaĵojn.

Unue, kaj ĉefe, Bakus havis ĉe la Grekoj kaj Romanoj aliajn nomojn, kaj ĝi estis plejofte nomata Djonisios aŭ Dionisos.

Se nun vi rimarkas, ke detaloj de la legendoj de Bakus similas tiujn de la vivo de Sankta Dionizo, ke la morto de Sankta Dionizo memorigas partojn de la Bakusa legendo, ke S-a Dionizo havis kiel kunulon S-an Eleŭteros, kaj ankaŭ ke Eleŭteros estas en la grekaj legendoj la nomo de la unua stariganto de templo al Dionisos ;

ke la historiistoj kristanaj disputis kaj ankoraŭ disputas pri la dato nekonata de la martirigo de S-a Dionizo, metante ĝin iuj en la 1a jarcento, iuj en la 3a, k.t.p. ;

vi konkludos unue, ke la martirigo de S-a Dionizo estas legenda kaj tute ne historia afero ; due, ke preskaŭ certe la unuaj pastroj kristanaj, divastigante kristanismon kaj ne povante akceptigi de la popoloj la novan dion, malaperigante tute la malnovajn, konsentis ilin konservi, nomante ilin nur sanktuloj, anstataŭ dioj.

Tiajn faktojn oni retrovas multfoje en la historio de kristanismo.

Do niaj ĉiulandaj kamaradoj povos viziti en Montmartre kaj en la urbo najbara Saint Denis, la lokojn sanktajn, pensante ke ili estas sur lokoj kie la unuaj kristanoj ne ĉesis adori Bakus'on, komencante tamen adori sanktajn Dionizon kaj Eleŭteros.

Ili povos fari same, se tiel plaĉos al ili.

Pri alia punkto religia mi volas kompletigi la dirojn de Chavef, pri la « Sacré-Cœur » (preĝejo de Sankta Koro de Jesuo).

Eĉ nereligiaj, niaj kamaradoj ĉiulandaj devas atenti pri tiu templo per kiu la klerikaluloj antaŭ 40 jaroj penis malglorigi Parizon kaj Francujon, kiuj je tiu epoko estis penintaj por forigi klerikalismen el nia socio, krei veran laikan respublikon kaj eĉ starigi (en 1871) la komunuman respublikon.

Fratoj ĉiulandaj, kiam vi venos Parizon, ne forgesu, rigardante « Le Sacré-Cœur », ke ĝi estas starigita « por peti de Dio la pardonon al Francujo kaj Parizo pri iliaj krimoj kontraŭ la religio katolika ».

Kaj tiel vi komprenos kial kontraŭ tiom da belaj, naturestarigitaj preĝejoj malnovaj, ĝi estas tiel malbela kaj malarta; kial oni povas diri, ke ĝi estas la malgloro de Montmartre; kial ni, liberaj spiritoj francaj, esperas ke ĝi estos iam malkonstruata.

J. C.

DEKDU ARGUMENTOJ KONTRAŬ DIA ESTO

El Sébastien Faure

La fama franca propagandisto kaj pedagogiulo, SÉBASTIEN FAURE, aŭtoro de *La krimoj de Dio*, forĵetas en siaj paroladoj la ideon pri Dio per dekdu argumentoj kunigitaj en nova verko ĉi-sube resumita kaj jene titolita: *Dekdu pruvoj de l' neekzisto de Dio*.

1. — Krei, t. e. ion fari el nenio, estas *neeble*. Nenio fariĝas el nenio. Matematikisto vane kovras per nuloj nigran tabulon. Ĉiuj eĉ treege multaj nuloj ne valoras unuon. Horlogisto ne kreas horlogon, li ĝin aranĝas, ĝin ordigas, sed li ne ĝin kreas el nenio.

2. — Dio, se ĝi kreis, povis eltiri materion nur el si aŭ ekster si. Ĉar ĝi estas *nemateria*, tial ĝi ne povis eltiri materion el si.

3. — Do materio kunekzistadis kun Dio. Do ĝi estas eterna. El ambaŭ eternecoj, materia kaj dia, oni devas elekti tiun, kiun oni povas senti, vidi, palpi; oni devas preferi la hipotezon pri la *eterna materio* je l'hipotezo pri Dio, kiu do fariĝas senutila.

4. — Oni diras, ke Dio estas perfekta. Sed el ĝi

eliĝis tiu mondo malperfekta, kiu enhavas, tiom da korpaj kaj moralaj suferoj. Sed *Dio neperfekta*, laŭ vorta difino, ne povas ekzisti. Do Dio ne ekzistas.

5. — Dio, laŭdifine, ankaŭ nepre estas neŝanĝiĝebla. Sed *ĝi ŝanĝiĝis*, ĉar ĝi kreis. Eĉ dufoje ĝi aliĝis: unue ĝi estis en senaktiveco kaj senmoveco, poste ĝi kreis. Kaj ĉar ĝi kreis, ĝia esteco denove modifiĝis.

6. — Kial Dio kreis? Ĉu ĝi bezonis krei? Se ĝi suferas *bezonon*, ĝi ne estas Dio! Ĉu do ĝi kreis por igi estulojn malfeliĉaj? Sed Dio kruela ne estas Dio! Kial, kial, kial do ĝi kreis? De kia ajn flanko oni studas Dio-Kreinton, ĝi estas tute neklarigebla. Ĝia ekzisto estas do neebla.

7. — Se la kreaĵaro estus perfekta, *Dio ne estus bezoninta pri ĝi poste sin okupi*. Supozante Dio-Providencon, oni konfesas sendire, ke la kreaĵaro ne estis perfekta, kaj do ke Dio, en la momento de kreado, estis nepotenca aŭ neantaŭzorgema. Kaj tio kontraŭas la difinon de l' vorto Dio. La ideoj pri Dio-Kreinto kaj Dio-Providenco sin forĵetas unu la alian.

8. — Dio, se ĝi ekzistas, devus *klare sin montri* al al la homoj. Kaj la ideoj de l' homoj pri Dio estas treege diversaj kaj kontraŭaj. Dio, kiu ne sin aperigas evidente al la homoj, ne estas Dio.

9. — Dio lude mokas siajn kreaĵojn. Ĉar *ĝi sola estas libera*, kaj ĝiaj kreaĵoj ne estas tiaj. Ĉiuj scias, ke neniu en la sciencularo kredas je libereco. Nun estas pruvite, ke la tuta mondo estas regita de la neceseco: kial solaj en la mondo ni evitus tiun leĝon. Do, Dio libera, kiu ne faris libera sian kreaĵon, ne estas.

10. — Dio estas ĉionscianta. Ĝi scias de ĉiam, kontraŭ kiom da korpaj kaj animaj malfacilaĵoj ni haltos. Sed el ili ĝi ne nin eltiras. El ambaŭ rezonajoj nur unu povas resti: ĉu Dio povas nin liberigi — tiasupoze, ne tiel kondukante, ĝi estas maljusta — ĉu Dio ne ĝin povas, kaj tioakaze, ĝi estas senpotenca. *Ĉu maljusta, ĉu senpotenca*, ĝi ne estas Dio.

11. — Ĝi estas Dio, kiu volis nin tute tiaj, kiaj ni estas, kiu volis niajn kulpojn, kaj ĉu ni iru en inferon por ilin elpagi, por ilin elpagi poreterne! Sed por kiu do estas tiaj eternaj ĝemoj de l' damnitoj? Ĉu por la ĉielaj elektitoj? Oni ne povas supozi, ke ilia feliĉo estus per tio pligrandigita, ĉar tiasupoze, tiu feliĉo estus abomeninda! Ĉu do ili estas por Dio? *Tiu Dio estus turmentisto kaj torturisto*, jen absurde. Do Dio ne ekzistas.

12. — Estas diversaj meritoj, kiujn Dio devus rekompenci laŭvalore. Sed oni diras al ni, ke tiuj diversaj meritoj estas sammaniere rekompencataj. Do Dio estas *maljusta*, kaj tio estas memkontraŭa je ĝia vorta difino.

Ne, ja dekdufoje, Dio ne povas ekzisti.

Marcel BOUBOU.

Liberpensula Diablo

Esperantista gazeto publikigante respondon de S-ro Niemejewski (honora membro de L. P.), kontraŭ opinio pri similecoj inter hebrea kaj pola gento, sciigas al ni ke la dirita S-ro fariĝis mem esperantisto. Jen sciigo kiu plaĉas al ni, sed videble ne al ĉiuj; la respondo kaj speciale ĝia publikigo en propaganda gazeto estas kolere kritikita.

Neniu rajtas plendi, ke S-ro Niemejewski kontraŭdiras antropologian aŭ etnikan teorion nek miri, ke liberpensulo malaprobas la hebrean same kiel la katolikan religion.

Nuntempe la pasioj estas forte ekscititaj en la lando, kie gentaj kaj religiaj demandoj estas bedaŭrinde tiel intime kunligitaj, ke povos facile fariĝi malfacile sen kiu ajn deflankiĝo trafi la solan kaj ĝustan celon. Per tio mi vidas tre klare kiel la religioj mem subtenas kaj pliakrigas intergentan malamon kaj ankaŭ mi bone komprenas, kial ambaŭspecaj kredantoj tenas faman liberpensulon kiel enkorpiĝon de Satano, tiu plenrajta kaj sendiskuta reĝano de la plej diversaj kredoj, ĉe kiuj ĝi ludas la utilan rolon de kato en domo, portante ĉiun perditan pekon. Tiu komuna malsato metas en la plej helan lumon la kuraĝon de Niemejewski kaj pravigas nian admiron.

Kiel Esperantistoj kaj Liberpensuloj ni bedaŭras kiun ajn intergentan malpacon kaj alvokas la homojn al la konkordo, ne dank' al mensoga silento, sed per serioza kaj libera diskutado. Ni deziras lumigi la konsekvencojn por purigi la korojn en la celo efektiviĝi la homan fratecon.

P. LINARĖS.

KRISTOTURMENTO

Eltiraĵoj el tri jarkolektoj de gazetoj: *Katolika Gazeto*, *Voĉo*, k. t. p., elirantaj en Jeruzalemo dum regado de imperiestro Tiberio.

Verkis fama bohema verkisto J.-S. MACHAR

Tradukis Frant. KUĈERA

5an de marto. — Tagraportoj: Nia Palestinujo estas plenigita per stranga malfeliĉo. Kiel en Egiptujo sendis Eternulo diversajn parazitajn fiinsektaron, k. t. p., tiel sendas Lia kolero sur nian patrujon « profetojn ». Aŭdu, mondo! Frenezeta « profeto » jordana Jochaanaan (Johano) ricevis kolegon, kaj konkuranton. Li estas iu ĉarpentisto el Nazareto. Li agas tro memfide. Ni bedaŭras ke ni ne havas pli detalajn raportojn pri tiu nova lumo, ni publikigus ilin volonte — por rido de niaj legantoj.

10an de marto. — Tagraportoj: El nova nazareta

« profeto » ni ekkonis simplan « miraklan doktoron », kiaj friponoj vagas nun en nia patrujo milope. Skribas al mi paroĥestro el Kafarnaŭm, ke en urbo oni rakontas, ke tiu nazaretano sanigis iun homon. Li donis al li malvarman kompreson. Tiu « mirakla doktoro » nomiĝas Joŝuo. Ni konsilas al li ke li revenu al sia ĉarpentistarto, kaj lasu kuracarton — ni havas multe da diplom-doktoroj kaj ili fartiĝis malbone.

18an de marto. — Tagraportoj: Sinjoro Joŝuo, alie ĉarpentisto el Nazareto, jam ne scias, kiu li estas. Baldaŭ li estas « profeto », baldaŭ « kuracas » malsanulojn, sed ni diros al li baldaŭ ion. Tiu vagulo iris ĝis Kana galilea, kie oni ĵus festis edziĝfeston de filino de urbkonsilanto kun S-ro Efraim, famekonata arĥitekturisto. Sinjoro Joŝuo arogante eniris inter gastoj, trinkis ĝis montoj verdiĝis, dancis, kaj estis gaja, kiel decas al lia deveno kaj inteligenteco. Kiam ĉiun vinon ili eldrinkis, li diris, ke li vinon havigos. — Kaj tiu jonglisto — li ordonis starigi antaŭ gastoj... puran akvon. Memkompreneble, ke al ebriaj gastoj festenantoj ĝi bongustis kiel nektaro, kaj senhonta Joŝuo poste diradis, ke li transformigis akvon je vino! Normalaj homoj ĉie alie lin certe eljetus — sed bonintencaj kaj ebriaj Galileanoj kredis al tiu jonglisto. Ni havos tiun ĉi belan birdeton en evidencio, kaj ni petas ĉiujn paroĥestrojn, ke ili sendadu al ni pri li raportojn.

2an de aprilo. — Tagraportoj: Unu frenezulo frenezigas dekdu aliajn. — Joŝuo, ĉarpentisto nazareta, havas siajn lernantojn. Sed ne en ĉarpentarto, sed en sia « profetofico ». Li eltrovis iajn fiŝkaptistojn, iajn vagantojn, kia li mem estas, kaj kun tiu anaro iras de urbo al urbo, de vilaĝo al vilaĝo. Li promesas al tiuj ĉi homoj « ĉielreĝolandon » kaj « riĉaĵon en ĉielo » per kio tiuj ĉi mizeruloj frenezigiĝis. Ni notas, ke iom da tiuj homoj estas patroj de familioj kaj ke iliaj infanoj nun suferas malsaton plej grandan. Ĝojiga estas ke propra lia patro eĉ patrino (patro ankaŭ estas ĉarpentisto en Nazareto), tiun ĉi « profeteman » filon je ĉiam forrifuzis. Ankaŭ liaj fratoj. Ili ĉiuj estas simplaj, sed saĝaj homoj. Tiu ĉi ago povas malfermi okulojn al ĉiuj kiuj vidas en tiu ĉi ĉarpentisto ion pli alian ol vaganton.

15an de aprilo. — El artikolo: « Eksterordinara aroganteco de vaganto », Joŝuo estas en Jeruzalemo! Ni silentis, kiam tiu vagulo vagadis en kamparo; ni devas paroli, kiam li eniris Jeruzalemon, kaj faris skandalon, super kiu ni devas ruĝiĝi antaŭ tuta Malgranda Azio. Hieraŭ, dum meso en preĝejo, eniris tiu aroganta vagulo, ekdisputis kun honestaj monŝanĝistoj, kiuj jam de pratempoj ŝanĝas al niaj piaj pilgrimantoj monon, renversis al ili tablojn, ĝis ilian malpere akirintan havaĵon

sur planko disŝutis, kaj eĉ batis ilin. Ni vivas en belaj tempoj.

16an de aprilo. — Tagraportoj : Joŝuo malaperis el Jeruzalemo. Certe ne estis al li aero sufiĉe pura kaj sendanĝera.

20an de majo. — Tagraportoj : Oni skribas al ni el Nazareto, ke Joŝuo, ĉarpentisto, vagas ĉirkaŭ sia naskurbo. Per sia babilado, kiun li nomas « prediko » malebligas al homoj laboron.

13an de junio. — Tagraportoj : Paroĥestro el Kafarnaŭm skribas al ni, ke ili havis viziton : Joŝuon. Li parolis kun iu homo, frenezulo, kiu opiniis, ke li havas malbonan spiriton en si. En urbo tio devenigis ridon. Paroĥestro aldonas ke « unu malbona spirito parolis kun dua. »

18an de julio. — Tagraportoj : « Galilea gazeto » skribas pri amasiĝo de homoj, kiun kaŭzis konata Joŝuo. Li amasigis ĉirkaŭe sur iu monto, multe da homoj, kaj predikis al ili laŭ sia maniero.

17an de decembro. — Tagraportoj : Pri « profeto » Joŝuo ni silentis pli longan tempon atendente, ĉu atentigos lian agadon kompetentaj organoj. Sed malsukcese. Estus dezirinde ke iu diru tion al imperiestro Tiberio.

12an de januaro. — Tagraportoj : Paroĥestro el.... skribas al ni pri skandalo, kiun kaŭzis vagulo, « profeto » Joŝuo. Dirita homo eniris en domo de sinjoro Ŝimon (ni miras al S-ro Ŝimon, ke li havas plaĉon el similaj vizitoj), li sidiĝis, kaj tiumomente malfermiĝis pordo kaj eniris... konata prostituistino de tiu ĉi urbo, Magdaleno, por ke ŝi povu kun majstro « interparoladi ». Kia interparolado tio estis ekkomprenos certe ĉiu honora homo. Sinjorino Ŝimon kun ŝia filino tuj foriris kun indigno el ĉambro. Sinjoro Ŝimon restis. Ni simple registras...

Daŭrigota.

KONGRESETO DE PACIFISTOJ ESPERANTISTAJ

Honora Prezidanto : S-ro Profesoro CHARLES RICHTER, Nobel-premiulo, membro en la « Institut de France » (Akademioj).

Loka Organiza Komitato : F-ino DENAMUR, S-POJ WIETING, RAGUIER, LEBRETON, FINKELSTEIN, BROSSIER kaj BOURREAU.

Parizaj Esperantaj Pacifistoj decidis organizi dum la Dek Internacia Kongreso de Esperanto en Parizo veran packongreseton.

Kotizaĵo estos nur du frankoj ĝis la 25-an de Julio; poste ĝi estos kvar frankoj.

Per ĝi, sola, oni rajtos ĉeesti ĉiujn packunsidojn kaj ricevi la postraporton; ne estos postulata aneco en la Ĝenerala Esperanta Kongreso.

Okazos kvin, eble ses, kunvenoj laboraj.

JEN LA PROGRAMO DE LA TEMOJ DISKUTOTAJ :

1. Haltigo de l'armadoj (ĉiuregna, unuregna);
2. Forigo de l'armadoj (ĉiuregna, unuregna);
3. Malpligrandigo de l'armadoj (ĉiuregna, unuregna);
4. Ribelismoj porpacaj;
5. Arbitracio senescepta kaj deviga;
6. Regna federacio : ĉefaj trajtoj;
7. Devigrimedoj en federacio :
  - a) Bojkotado ekonomia (Projekto Bollack),
  - b) Militistaro internacia (Projekto Vollenhoven);
8. Diversaj projektoj de federacio : Novicow, Max Waechter, Brogajota, k. t. p.;
9. Proponoj koncerne la trian Haagan Konferencon.

Oni sendu ĉion koncerne la Packongreseton al jena adreso : S-ro F. BROSSIER, 44, rue de Trévisse, Paris.

KONGRESO DE HOMARANOJ

De la 12-a ĝis inkluzive la 14-a de aŭgusto 1914 okazos en Berno (Svisujo) kongreso de « Homaranoj ».

La kongreso estos ekskluzive *labora*, enhavos en si nenian paradajn oficialaĵojn, festojn aŭ amuziĝojn.

Ĉiuj leteroj por la Organiza Komitato de la kongreso devas esti sendataj laŭ la adreso :

S-ro J. SCHMID, Steigerweg 26, Bern, Svisujo.

Kiel eventuala bazo por la diskutoj en la kongreso de Homaranoj servos la provizora **Deklaracio pri Homaranismo**.

Aligo en Junio 1914

F-ino Marie-Louise CROS, Villa Beaumont-sur-Grazaille, Carcassonne, Francujo.

S-ino HALLET, rue des Bouchers, Charleroy, Belgujo.

ŜANĜOJ DE ADRESOJ

S-ro H. T. BAILEY, Shorthand Writer, 87 Chancery Lane, London.

S-ro G. GROSSET, 20, avenue Dubois, Vitry (Seine), Franc.

S-ro F. BLANGARIN, 2, rue Brancas, Sèvres (Seine), Franc.

S-ro V. CIMR, avenue Félix-Faure, 50, Paris (XVe).

S-ro C. CHANDELLIEZ, 49, rue Voltaire, Troyes, Franc.

Kaso en Junio 1914

Reportite	Fr. 600,90
<i>Enspezoj</i> :	
Donaco por pluaj numeroj de l' bulteno, de H. Shaw	5,»»
Kotizaĵo 1914 de Habert	2,50
— — Coutable	3,50
— 1913-14 de Hallet, 1914 S-ino Hallet	7,50
Sume	619,40
<i>Elspezoj</i> :	
Poŝtmarkoj	9,50
Saldo al S-ro Hallet (preso de bultenoj 9 kaj 10, 1913	63,25
Preso de bultenoj 5 kaj 6 (duobla)	75,»»
Sume	147,75
Restas en kaso	Fr. 471,65

SKUTOTAJ:

na);
na);
a, unregna);

ck),
enhoven);
ovicow, Mar
nferencon.
seton al jena
se, Paris.

ANOJ

augusto 1914
Homaranoj),
nhavos en si
muzigojn.
e la kongreso

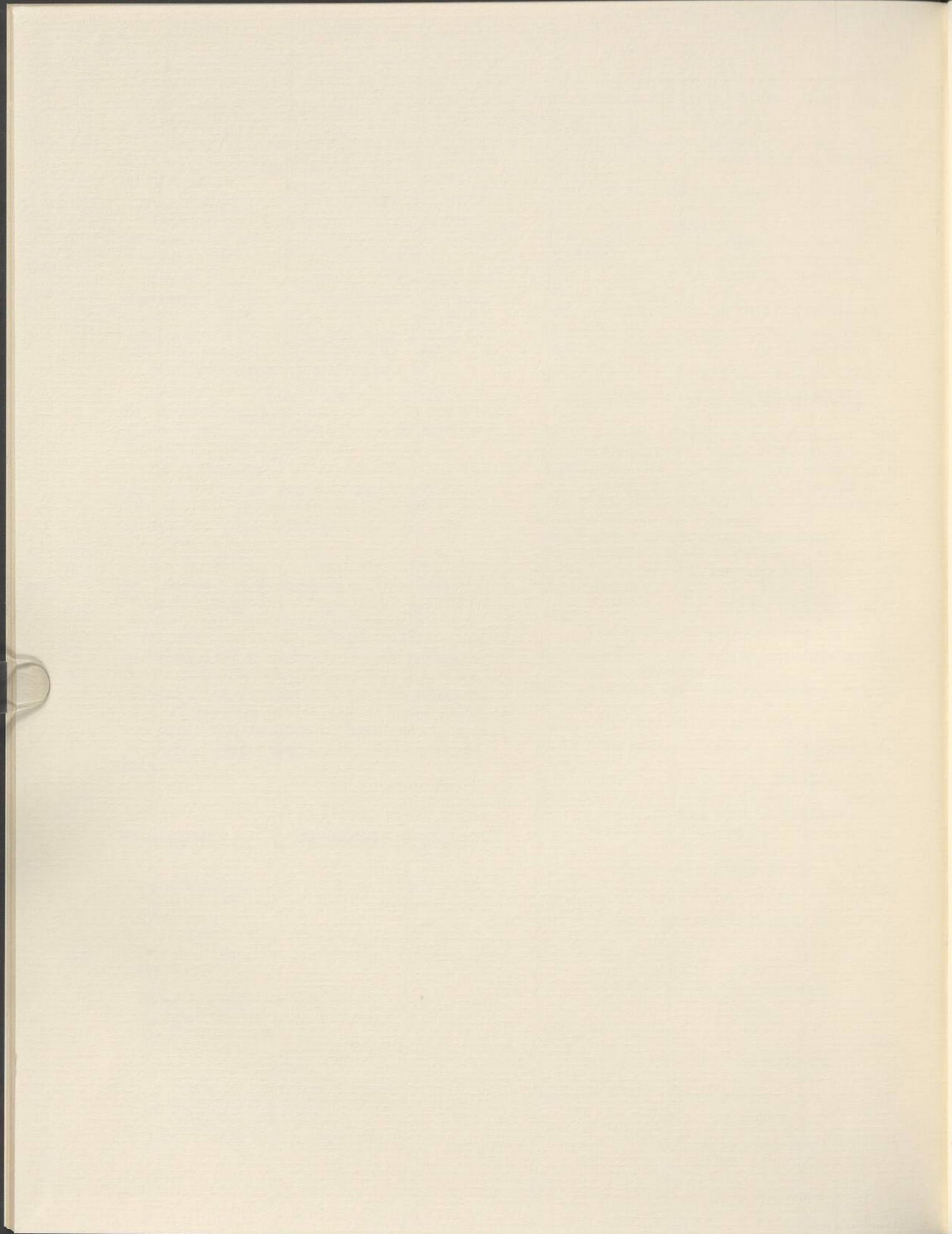
ujo.
la kongreso
laracio pri

ur-Grazalle,
roy, Belgio.

ancery Lane,
Seine), Franc.
Seine), Franc.
s (XVe).
yes, Franc.

... Fr. 600,00

de	5,00
...	2,50
...	3,50
...	7,50
et.	619,40
...	9,50
...	63,25
...	75,00
...	147,75
...	Fr. 471,65

buchbinderei
köster

MARBURG   BERLIN
06421-93580   030-7890820
www.buchbinderei-koester.de